

Handbok för provtagare

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Enheten för utsäde
Tampereentie 51, 32200 Loimaa
Telefon 029 530 0400
www.evira.fi

PROVTAGARES HANDBOK

Evras anvisning 13029/6/sv

**Eviras anvisning 13029/6/sv
Ibruktagen 17.9.2018**

Enheten för frökontroll

Godkänd av Enhetschef Hanna Kortemaa

Föredragande Överinspektör Leena Pietilä

PROVTAGARES HANDBOK
Innehållsförteckning

1 UTSÄDESPRODUKTION	4
2 ALLMÄNT OM PROVTAGNINGEN	4
2.1. Bildande av ett handelsparti och partiets homogenitet	5
3 UTSÄDESKLASSERNA	5
4 PROVTAGNING AV UTSÄDESVARA	7
4.1 Allmänt	7
4.2 Bildande av ett utsädesparti	7
4.3 Maximistorleken för ett utsädesparti och minimivikten för ett prov	7
4.4 Betat och dragerat utsäde: pelleterat, granulerat och inkrusterat utsäde, utsädesband och -mattor	10
4.4.1 Definitioner.....	10
4.4.2 Provtorlek, provtagningsteknik och provtagningsfrekvens	10
4.4.3 Provtorlek och inskickande av prov	10
4.5 Partibeteckning.....	11
4.6 Ompackning av ett parti	12
4.7 Begäran om provtagning	12
4.8 Provtagning	12
4.8.1 Att ta ett prov	13
4.8.2 Provtagningsfrekvens	14
4.8.3 Provtagningsmetoder	15
4.8.3.1 Automatiska anordningar	16
4.8.3.3 Borrar	21
4.8.3.4 Provtagning för hand	27
4.8.3.5 Provtagning av färdigt certifierad vara av spannmålsväxter i lösvikt	28
4.8.3.6 Underhåll av provtagningsutrustningen.....	29
4.8.4 Att konstatera partiets homogenitet	29
4.8.5 Att bilda ett partiprov och neddelat ett samlingsprov	31
4.8.6 Särskilda prover	32
4.8.6.1 Prov för ISTA-analysbevis.....	32
4.8.6.2 Fukthaltsprov	33
4.8.6.3 Sjukdomsbestämningsprov.....	34
4.8.6.4 Fältförsöksprov	34
4.8.6.5 Reklamationsprov.....	34
4.9 Överårighetsprover.....	35
4.10 Förnyat prov	35
4.11 Att sätta ett prov i påse och försegla det	35
4.11.1 Märkning av provpåsen	35
4.11.2 Försegling av provpåsen	36
4.12 Tillslutning och försegling av partier	36
4.12.1 Självtillslutande förpackningar eller ventsäckar.....	37
4.12.2 Säck som sys ihop	37
4.12.3 Säck som tvinnas eller knyts ihop.....	38
4.12.4 Storsäck.....	38
4.13 Problemsituationer	39
5 PROVTAGNINGSPROTOKOLL	39
6 ATT SÄNDA IN PROVER	40
7 ATT ÄNDRA UTSÄDESKLASSEN	40

7.1 Förflyttning till en lägre utsädesklass	40
7.2 Förflyttning till en högre utsädesklass	40
8 ATT FRAMSTÄLLA OCH LÅTA ANALYSERA UTSÄDESBLANDNINGAR.....	41
8.1 Att framställa en utsädesblandning av utsädespartier av olika arter	41
8.2 Blandningsanmälan	41
8.3 Analys av överåriga utsädesblandningspartier	42
8.4 Provtagning av ett blandningsparti	42
8.5 Import av utländska utsädesblandningar av vallväxter	42
9 IMPORT AV UTLÄNDSKA UTSÄDESPARTIER	42
10 KVALITETFÖRDRINGAR FÖR ETT UTSÄDESPARTI	43
11 GARANTIBEVIS, FÖRHANDSGARANTIBEVIS OCH FÅSTANDE AV DESSA	43
11.1 Förhandsgarantibevis	43
11.2 Garantibevis och leverantörens garantibevis.....	43
11.3 Garantibevisens färger	44
11.4 Modeller av utländska garantibevis	45
11.5 Uppgifter som skall ingå i garantibeviset.....	48
11.5.1 Leverantörens garantibevis (outplånligt tryckt leverantörsgarantibevis)	49
11.5.2 Garantibevis för utländska partier	49
12 FÖRUTSÄTTNINGAR GÄLLANDE FÖRPACKNING AV ETT UTSÄDESPARTI	49
12.1 Förpackningstillstånd	50
12.2 Fordringar som ställs på packeriets verksamhet.....	50
13 FAKTURERING AV PROVTAENINGEN.....	50
14 PROVTAENARNA.....	51
14.1 Provtagarens ansvar	51
14.2 Tystnadsplikt	51
14.3 Auktoriserad provtagare.....	52
14.4 ISTA-provtagare	52
14.5 Företagens provtagare.....	52
14.6 Företagens provtagare som endast tar prover av standardutsäde av grönsaksväxter och icke sortbetecknat kommersiellt utsäde.....	52
14.7 Ny provtagare	52
14.8 Övervakning av provtagarna	53
14.9 Om arbetssäkerheten	53

BILAGA 1 Ordlista

BILAGA 2 Registrering av provtagningsprotokollets uppgifter med Mobilisimen-programmet

BILAGA 3 Att fylla i protokoll över provtagning av utsäde/word-fil

BILAGA 4 Sortlista

BILAGA 5 Blandningsanmälan

BILAGA 6 Anmälan om ompackning av ett utsädesparti

BILAGA 7 Årlig inspektion av automatisk provtagare

BILAGA 8 Bestämningar som Evira gör på officiella prover art- och utsädesklassvis

BILAGA 9 Kvalitetesförordningar på utsädesvara av viktigaste spannmålväxter

BILAGA 10 Kvalitetesförordningar på utsädesvara av vall- och foderväxter

BILAGA 11 Kvalitetesförordningar på utsädesvara av olje- och spånadsväxter

BILAGA 12 Eviras telefonkatalog

Instruktioner för provtagning inom utsädesproduktionen

Dessa provtagningsinstruktioner för provtagning av utsäde ges ut av Livsmedelssäkerhetsverket Evira. Instruktionerna baserar sig på de regler och den provtagningshandbok som publicerats av den internationella frökontrollorganisationen (ISTA). Vid provtagningen efterföljs alltid såväl den finländska lagen om handel med utsäde (L 728/2000) och som de förordningar som jord- och skogsbruksministeriet gett med stöd av denna lag. Evira har gett ut särskilda instruktioner om provtagningen av utsädespotatis, eftersom den avviker från den övriga frökontrollen.

Dessa instruktioner träder i kraft 17.9.2018.

Ritva Vallivaara-Pasto
sektionschef

Leena Pietilä
överinspektör

1 UTSÄDESPRODUKTION

Endast sådana utsädespartier, vilkas härstamning och kvalitet har säkerställts av myndigheterna i Finland eller i någon annan av medlemsstaterna inom Europeiska gemenskapen, får marknadsföras som utsäde i Finland. Den officiella utsädesproduktionen sker med sorter som godkänts för upptagande i sortlistan. Syftet med detta system är att producera sådant utsäde vars härstamning, sortäktighet samt övriga kvalitetsegenskaper som renhet, grobarhet och sundhet är kända. En förutsättning för upptagande i sortlistan är att myndigheterna genom odlingsvärdesförsök fastställt att sorten lämpar sig för odlingsförhållandena i Finland. Dessutom undersöks de nya sorternas åtskiljbarhet, beständighet och enhetlighet före sorten kan införas i sortlistan. Den som upprätthåller en sort sörjer å sin sida för att sortäktigheten bevaras, och att basutsäde finns tillgängligt så länge sorten finns upptagen i sortlistan.

Kvalitetsfordringarna i utsädesproduktionen är de samma i alla medlemsstater inom Europeiska gemenskapen. Medlemsstaterna har likväl rätt att kräva en högre kvalitet på sin inhemska utsädesproduktion än vad minimifordringarna förutsätter, varvid en inhemsk utsädesodling eller ett parti måste uppfylla de strängare fordringarna.

Odlingar som är avsedda för utsädesproduktion måste granskas. Granskningarna utförs av odlingsgranskare som Livsmedelssäkerhetsverket Evira har auktoriserat. Vid en odlingsgranskning säkerställer man sortäktigheten och – renheten, odlingens allmänna skick samt noterar ogrässituationen och den eventuella förekomsten av utsädesburna sjukdomar. Särskilda krav har uppställts för utsädesodlingarna beträffande förfrukt samt bestånd av samma art som växer nära odlingen. Syftet med kraven är att förhindra sammanblandning av sorter och spridning av skadliga sjukdomar. Inom den finländska utsädesproduktionen förhåller man sig strängt till flyghavre.

När odlingarna har godkänts i granskningen, kan odlaren leverera skörden för rensning till ett packeri som har förpackningstillstånd för den aktuella artgruppen. I packeriet bildar man homogena utsädespartier av skörden, varefter en auktoriserad eller företagets provtagare tar ett officiellt prov av partiet. Provtagningens betydelse kan aldrig nog understrykas. För att resultatet skall vara representativt för det undersökta utsädespartiet, måste provet tas noggrant så att dess sammansättning motsvarar partiets. Det officiella provet undersöks i Eviras laboratorier och vid fältförsök, och resultatet berättar om utsädets kvalitet. Förpackningarna med det godkända och certifierade utsädespartiet förses med Eviras garantibevis. Varje förpackning i partiet måste innehålla den utsädesvara som framgår av garantibeviset.

2 ALLMÄNT OM PROVTAGNINGEN

Provtagningen är en viktig del av kvalitetskontrollen av utsäde. Dess syfte är att få ett representativt prov av lämplig storlek för de kommande bestämningarna. Provtagningen måste utföras på ett sakkunnigt sätt, för att man skall kunna göra en tillförlitliga bedömning av kvaliteten på utsädespartiet. Därför måste man ge detaljerad information om provtagningen och beskriva den ingående. För att man skall få ett tillförlitligt resultat som kan återges, bör provtagningsmetoderna vara korrekta och lämpliga. Felaktig provtagning kan leda till missvisande resultat, och som en följd av detta kan ett utsädesparti av hög kvalitet förkastas eller ett parti av dålig kvalitet godkännas. Om partier av dålig kvalitet godkännas kan den kommande skörden försämrans eller bli helt förstörd.

Evira undersöker kvaliteten på ett utsädesparti i laboratorier och i försöksrutor på åkern. På basen av provet bestäms likväl kvaliteten på hela utsädespartiet. Tillförlitligheten hos dessa slutsatser beror på hur väl provet representerar hela utsädespartiet, och hur noggrant bestämningarna är gjorda. **Man har undersökt resultatens tillförlitlighet, och kunnat påvisa att skillnaderna mellan olika prov som tagits från samma parti oftast beror på en slumpmässig variation i provtagningen.** Provtagaren bör därför använda de standardiserade provtagningsmetoder, som beskrivs i denna handbok. Prov som tas för beviljande av ISTA:s internationella analysbevis skall alltid tas exakt enligt ISTA:s krav. Skillnaderna mellan den nationella provtagningen och ISTA-provtagningen finns beskrivna i kapitel 4.8.6.1.

2.1. Bildande av ett handelsparti och partiets homogenitet

Provtagningsanvisningarna baserar sig på ett antagande om att handelspartiet är tillräckligt homogent. Partierna är aldrig fullständigt homogena, och detta bör beaktas vid provtagningen. Kvaliteten hos ett utsädesråparti som skördas påverkas av ogräshalt, artrenhet, sjukdomshalt, fröstorlek, mognadsgrad, fukthalt och väderleksförhållanden. Skiften och olika delar av ett skifte kan skilja sig. Skillnaderna kan också synas i iordningställt utsäde.

Packerierna sorterar och förpackar skörden från utsädesodlingarna och bildar handelspartier, vilkas maximala storlek är fastslagen. Skörden från en odling kan bilda ett eller flera handelspartier. Ett råparti kan produceras på ett eller flera av lägenhetens skiften. Packeriet kan också kombinera skördar från olika lägenheter och bilda ett handelsparti för marknadsföring av de kombinerade råpartierna.

Packeriets målsättning är att bilda ett parti som uppfyller såväl kundens förväntningar och behov som certifieringskraven. Handelspartiet som bildas ska vara så homogent som möjligt. Behandlingen av utsädesvaran gör skörden, råpartiet och handelspartiet som bildas enhetligare. Från råpartiet avlägsnas skräp, halm och frön av andra arter. Från råpartierna avlägsnas även små, lätta och tomma frön. De största fröna kan fastna i sällan.

Å andra sidan orsakar alltid förflyttning av utsäde att utsädet sorteras. När utsädet transporteras sorteras utsädet av vibrationerna, så att det lättaste och mest agnlika fröna blir kvar på ytan och de tyngsta fröna söker sig nedåt. De tyngsta fröna rinner först ut ur silon och de lättaste fröna och annat lätt material till sist. I silon och lådor blir tunga frön kvar nära den plats där de faller ned och kan bilda en hög i mitten, medan de lättare fröna kan flyga längre bort med luftströmmen.

Att utsädet sorterar sig påverkar också förpackningsskedet och provtagningen. De sista förpackningarna som fyllts från en silo kan vara skräpigare och innehålla t.ex. mera tomma frön än de förpackningar som fyllts i mitten av processen.

Om ett prov bildas så att man tar delprover från bara några ställen, eller alltid t.ex. i mitten av lådan eller från ytan i silon, är provet inte representativt för hela partiet. Om provet inte representerar partiet berättar de analyser som görs på provet endast hurudant provet är.

Omsorgsfull och rätt utförd provtagning utgör grunden för hela utsädeskontrollen.

3 UTSÄDESKLASSERNA

Utsädesklasssystemet beskriver de olika utsädesklassernas härstamning. Varje parti kan på basen av utsädesklassen spåras ända tillbaka till förädlarens material.

Utsädesklasssystemet är en väsentlig del av utsädesproduktionen. I utsädesklasssystemet är alltid grundutsädets utsädesklass högre än skördens. Saken beskrivs noggrannare i de följande tabellerna. På sidorna finns de art- och artgruppsvisa utsädesklasserna.

Utsädesklasssystemet utgår ifrån att det högsta och sortrenaste utsädet är det **underhållsparti** som innehas av förädlaren eller den som upprätthåller sorten. Ett underhållsparti är ett utsädesparti som används för förökning av sorten, från vilket allt utsäde av sorten härstammar via en eller flera generationer.

Förädlaren eller den som upprätthåller sorten producerar **stamutsäde** (förkortas PB) som direkt härstammar från underhållspartiet. Av stamutsädet kan man producera **basutsäde (B)**. Antalet basutsädesgenerationer beror på arten och artgruppen. Det finns exempelvis tre basutsädesgenerationer av spannmålsväxter, men bara en basutsädesgeneration av vall- och vallbaljväxter.

Av basutsädet producerar man slutligen **certifikatutsäde (C)**. Antalet generationer av certifikatutsäde beror på arten och artgruppen. Det finns exempelvis tre generationer certifikatutsäde av spannmål, men bara en generation certifikatutsäde av vall- och vallbaljväxter.

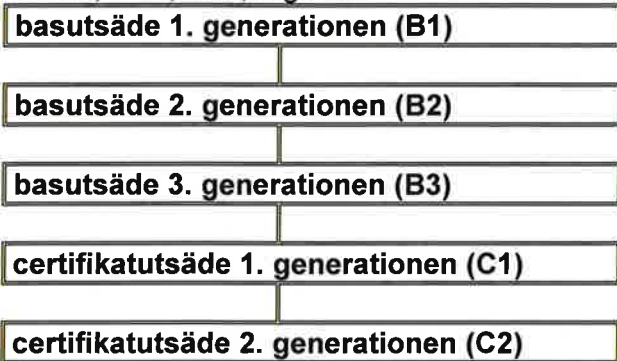
Om man så önskar kan man hoppa över generationer och producera t.ex. B1 ->C1 ->C2 av vete. Utan särskilt motiverat undantagslov kan man dock aldrig producera t.ex. C1 -> C1 eller C2 -> C1.

Av vissa arter (bl.a. oljedådra l. *Camelina*, bovete, rörfen, getruta, vit sötväppling) kan man producera **icke sortbetecknat kommersiellt utsäde** (förkortning K). Stamutsädet, med vilket utsädesodlingen grundas, måste vara certifierat eller godkänt. Generationskedjans längd är dock inte begränsad, så av utsädesklassen K kan man producera en ny K – generation.

Standardutsäde (ST) kan produceras av vissa arter av grönsaksväxter, om vilka man får tilläggsinformation av Evira. Standardutsäde kan produceras av standardutsäde. Standardutsädet ska vara tillräckligt identifierbart till sin sort och tillräckligt sortrent.

Följande utsädesklasser finns för de olika arterna och artgrupperna:

Havre, korn, vete, rågvete:

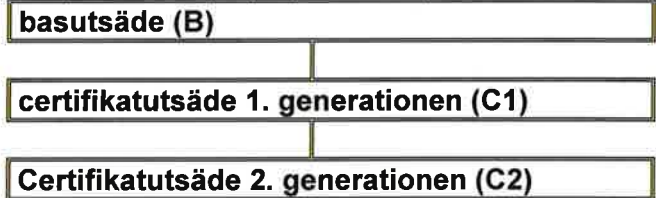
Råg:

Vall- och foderväxter:

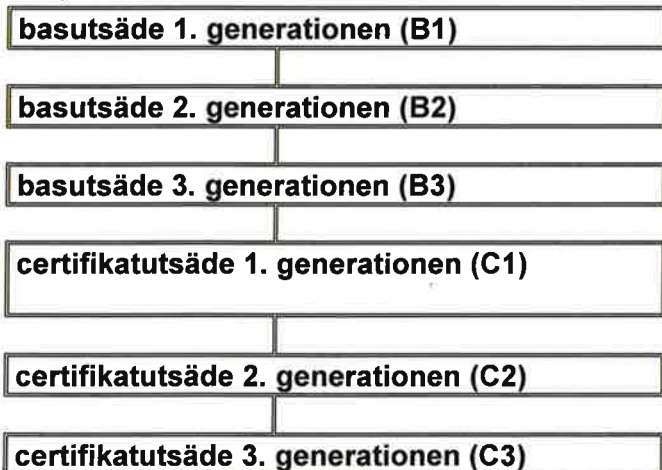

Ärt, bondeböna, lupin, blåusern, vicker:

*) Gäller endast vitgröe, parkgröe, nordgröe, fjällgröe, ungersk vicker, rörfen, foderlost, getruta, vit sötväppling, bovete och tupplöver.

Lin:

Grönsaksväxter:

**) gäller endast svartsenap och *Camelina*

4 PROVTAGNING AV UTSÄDESVARA

4.1 Allmänt

Man måste ta ett officiellt prov av ett utsädesparti som är avsett för certifiering eller godkännande. Provet får endast tas av en av Eviras auktoriserad provtagare.

4.2 Bildande av ett utsädesparti

Den maximala storleken för ett utsädesparti varierar artvis. De maximala partistorlekarna för olika arter finns uppräknade i punkt 4.3 (tabell 1).

Ett utsädesparti avsett för certifiering kan endast bildas av skörden från en odling som godkänts i odlingsgranskningen. Utsädespartiet måste bildas homogent. Detta innebär att varje säck eller annan förpackning som hör till partiet måste innehålla utsädesvara av samma kvalitet. Om provtagaren tvivlar på utsädespartiets homogenitet, måste han kontakta Evira och avtala om en provtagning, för att partiets homogenitet skall kunna bestämmas (se 4.8.4).

Partiet kan få högst den utsädesklass som den godkända odlingen med den lägsta utsädesklassen har. Skörd som härstammar från olika basutsädesodlingar får aldrig förenas i samma parti, om förpackaren vill låta granska partiet som basutsäde. Kravet kommer från OECD:s bestämmelser om utsädesproduktion, som Finland har förbundit sig att följa. Om skörd från två eller flera basutsädesodlingar förenas i samma utsädesparti, och den önskade klassen är t.ex. basutsäde 1 generationen, sänker Evira utsädesklassen till C1. Om blandningsmöjligheterna är bristfälliga, skall man även undvika att förena skörd från olika odlingar av certifikatutsädesklasserna (C1, C2, C3) eller av icke sortbetecknat kommersiellt utsäde (K).

Ett sådant parti av en godkänd odlings skörd, som inte uppfyller de uppställda fordringarna för utsädesklassen, kan förkastas. Det förkastade partiet kan förenas med ett ogranskat parti av samma sort, vars odlingsgranskning har godkänts eller med ett redan godkänt, certifierat utsädesparti. Det förkastade och det ogranskade eller tidigare certifierat partiet måste blandas om noggrant, och förpackaren ger partiet en ny handelspartibeteckning. Provtagaren måste ovillkorligen anteckna i provtagningsprotokollet, att det nya partiet bildas av ett vid laboratoriegranskningen förkastat och ett i Eviras laboratorium ogranskat parti eller av tidigare certifierat parti. Det förkastade eller tidigare certifierat partiets partibeteckning och kilon samt den ogranskade delens odlingsgranskningsnummer och kilon antecknas i provtagningsprotokollet. På det här sättet kan Evira sköta om inskrivningen av provet, certifieringsbeslutet samt den eventuella växtförädlingsavgiften på rätt sätt.

Om en förpackare förenar skörd från två eller flera odlingar, måste provtagaren i provtagningsprotokollet anteckna samtliga odlingars odlingsgranskningsnummer, odlare och kilomängder, skilt för varje odling.

I provtagningsprotokollet måste man klargöra utsädespartiets exakta storlek (se bilaga 3) samt alla väsentliga saker, som inverkar på de bestämmelser som skall göras eller på godkännandet av utsädespartiet. Den uppföljningen av hektarskördarna som görs vid Evira underlättas och antalet fall som måste redas ut minskar, om mängderna noggrant kopplas till rätt odling.

4.3 Maximistorleken för ett utsädesparti och minimivikten för ett prov

Maximistorleken för ett utsädesparti och storleken på det partiprov som skickas till Evira varierar artvis. Partiernas maximistorlekar och partiprovens minimivikter finns samlade i tabell 1. **Av de certifierade utsädesklasserna (PB, B och C) skall man dessutom ta fukthaltsprover i provpåsarna. Fukthaltsproverna tas på de dagar som anges i Eviras instruktioner. Fukthaltsprovernas vikter ingår inte i de vikter som finns i kolumn 3 och 4 i tabell 1. Fukthaltsprover behöver inte tas av utsädesblandningar, icke sortbetecknat kommersiellt utsäde och standardutsäde.**

Tabell 1

Art	Maximivikten för ett parti (1 000 kg)	Minimivikten för ett partiprov av certifierat utsäde (g) (1:a kontrollen = alla bestämningar)	Provets minimivikt för överårighetsbestämningar (g)	Arten är agnrik A = agnrik eller den agnrika arten utskrivet
1	2	3	4	
Stråsäd	30	2 500	500	Havre, speltvete
- flyghavreanalys		över 3 000 (import; och export)		
Gräsväxter:				
Engelskt rajgräs	10	400	200	A
Fjällgröe	10	200	50	A
Fårsvingel	10	250	100	A
Hundäxing	10	250	100	A
Italienskt rajgräs	10	400	200	A
Krypven	10	200	50	A
Rajsvingel X Festulolium	10	400	200	A
Rödsvingel	10	250	100	A
Rödven	10	200	50	A
Rörflen	10	200	100	A
Rörsvingel	10	250	100	A
Timotej	10	200	50	A
Vildtimotej	10	200	50	A
Vitgröe	10	200	50	A
Ängsgröe	10	200	50	A
Ängskavle	10	200	100	A
Ängssvingel	10	250	100	A
Baljväxter:				
Alsikeklöver	10	400	200	
Blodklöver	10	1 000	500	
Blålusern	10	400	300	
Bondböna	30	3 000	1 000	
Fodervicker	30	2 500	1 000	
Getruta, getärt	10	300	150	
Gullupin	30	2500	1 000	
Käringtand	10	300	200	
Luddvicker	30	2 500	1 000	
Luktklöver (persisk klöver)	10	400	200	
Rödklöver	10	500	300	
Ungersk vicker	30	2500	1000	
Vit sötväppling	10	400	200	
Vitklöver	10	400	200	
Vitlupin	30	2 500	1 000	
Åkerärt	30	3 000	1 000	
Övriga arter:				
Bovete	10	1500	600	A
Foderkål, fodermärgkål	10	500	300	
Foderlost	10	300	200	A
Honungsfacelia	10	500	300	A
Kålrot	10	400	200	
Dill				

Olje- och spånadsväxte				
Camelina l. oljedådra	10 (ISTA)	400	200	
Hampa	10	1 000	500	
Kummin	10	400	200	
Olje- och spånadslin	10	500	300	
Oljerättika	10	600	300	
Raps	10	400	200	
Rybs	10	400	200	
Sareptasenap	10	300	100	
Solros	25	3 000	1 000	
Svartsenap	10	200	100	
Vitsenap	10	500	400	

En överskridning av ett partis maximivikt med 5 procent tillåts. Betnings-, bind-, fäst- m.fl. medlens vikt måste inrymmas i denna 5 procent.

Av arter som inte finns i förteckningen skall man skicka in ett prov, vars vikt motsvarar provvikten för en art med frön av samma storlek. I undantagsfall, om det är fråga om en specialsort eller ett exceptionellt dyrt eller litet parti, kan Evira godkänna en mindre utsädesmängd som partiprov. Man bör då separat komma överens om saken med Eviras frölaboratorium.

Av utsäde som behandlats med pelleteringsmedel eller t.ex. levereras i band skall man skicka in ett prov med samma fröemängd som i ett obehandlat prov. Mera information om provtagningen av sådant utsäde finns i avsnitt 4.4 Pelleterat, granulerat och inkrusterat utsäde, utsädesband och -mattor.

Evira önskar, att de maximivikter för proverna som uppges i tabell 1 inte märkbart skulle överskridas, utan att samlingsprovet skulle neddelas till ett partiprov av lämplig storlek med de metoder som beskrivs i denna handbok. Överstora prover ökar förpackarens leveranskostnader och förorsakar extra arbete för Evira. Provernas storlek får ändå inte understiga de uppgivna vikterna. I tabell 2 har man räknat om partiprovernas vikter för de viktigaste växtarterna till volymmått. Av t.ex. spannmål borde man inte skicka in ett prov som överstiger 3 kg. Om provtagaren likväl inte har tillgång till en ändamålsenlig provneddelningsanordning skall provet skickas odelat till Evira.

Tabell 2

Växtarternas vikter/volymer

Växtart	provets minimivikt	volym
spannmål	2,5 kg	ca. 4,0 l
timotej	200 g	ca. 0,4 l
ängssvingel	250 g	ca. 1,0 l
rödklöver	500 g	ca. 0,8 l
rybs	400 g	ca. 0,6 l
lin	500 g	ca. 0,8 l
rajgräs	400 g	ca. 1,6 l

4.4 Betat och dragerat utsäde: pelleterat, granulerat och inkrusterat utsäde, utsädesband och -mattor

4.4.1 Definitioner

Betat utsäde: fröet har behandlats med kemikalier, färgämnen och/eller hormoner. Fröets vikt, storlek eller form ändrar inte märkbart. Provtagningen skiljer sig inte från provtagning av obetat utsäde.

Ympat utsäde: fröet har behandlats med bakterier eller andra biologiska medel. Fröets storlek, vikt eller form ändrar inte märkbart. Provtagningen skiljer sig inte från provtagning av obetat utsäde.

Utsäde som har förgrotts (fuktats och torkats), **strålbehandlats, uppvärmts eller behandlats på något annat motsvarande sätt:** fröets vikt, storlek eller form ändrar inte märkbart. Provtagningen skiljer sig inte från provtagning av obetat utsäde.

Dragerat utsäde (fi. päällystetyt siemenet): fröet har behandlats med pesticider, fungicider, färgämnen och andra material än mineraler. I allmänhet ökar åtminstone fröets vikt. Också formen och storleken kan ändra.

Pelleterat utsäde (fi. pelletöidyt siemenet) är i allmänhet runt till formen och fröets ursprungliga form kan inte identifieras. En pellet innehåller i allmänhet endast ett frö. Målet med pelletering av utsäde är att underlätta hanteringen. Provstorlek se tabell 3A.

Inkrusterat utsäde (fi. kuorrutetut siemenet): fröet behandlas så att fröets form fortfarande kan identifieras. Inkrusteringen ökar dock fröets och partiets vikt märkbart. Behandlingen gör det lättare att så fröna enskilt, och målsättningen är att plantorna inte ska behöva gallras. Provtagningen skiljer sig inte från provtagning av obetat utsäde. Provstorlek se tabell 3A.

Granulerat utsäde (fi. pilleröidyt siemenet) är i allmänhet cylinderformat, och fröets ursprungliga form kan inte identifieras. En såenhet kan innehålla flera än ett frö. Provstorlek enligt tabell 3A.

Utsädesband och -mattor: Fröet levereras i pappersband eller -mattor. Provstorleken framgår av tabell 3B.

4.4.2 Provstorlek, provtagningsteknik och provtagningsfrekvens

Ett handelsparti får innehålla högst 1 000 000 000 frön, när det är fråga om pelleterat eller granulerat utsäde eller utsädesband och -mattor. Utsädespartiets vikt får inte heller i detta fall överskrida partistorlekarna för arten enligt tabell 1 (+ 5 %). Partistorleken för inkrusterat utsäde fastställs enligt partistorlekarna för betat och obehandlat utsäde.

Ämnen som tillsatts vid betning, pelletering, granulering, inkrustering e.d. räknas in i partiets vikt.

Vid provtagning av pelleterat, granulerat och inkrusterat utsäde tillämpas samma provtagningsfrekvenser och provtagningsteknik som för obehandlat utsäde. Vid provtagning av utsädesband eller -mattor tas bitar av bandet eller mattan slumpmässigt från småförpackningarna i partiet. Provtagningsfrekvensen är den samma som för övrigt utsäde.

Provet bör tas försiktigt så att fröet inne i pelleten, bandet eller mattan inte skadas.

När det gäller pelleterat eller granulerat utsäde och förpackningarna innehåller mindre än 300 000 såenheter ska dessa slås ihop till provtagningsenheter med 2 000 000 utsädesenheter (t.ex. 20 enheter x 100 000 frön). Idén är alltså den samma som vid provtagning av obehandlat utsäde, där förpackningar under 15 kg kan slås ihop till 100 kg:s provtagningsenheter.

4.4.3 Provstorlek och inskickande av prov

Dragerat utsäde är tyngre och mera utrymmeskrävande än obehandlat utsäde. Provtagaren ska försäkra sig om att det finns tillräckligt med frön i provet. När provet skickas till Evira ska det packas så att fröna inte skadas.

Provstorlekarna för granulerat, pelleterat och inkrusterat utsäde samt för utsäde i band eller mattor finns i tabellerna 3A och 3B.

Vid neddelningen av pelleterade prover ska man se till att fröet inte faller mera än 250 mm i neddelningsanordningen, så att fröet/pelleten inte går sönder. Vid användning av automatisk provtagare ska provet falla samma sträcka som utsädet i den egentliga utsädesströmmen. Evira har ingen ISTA-ackreditering för provtagning av dragerat utsäde. Ta kontakt med de ansvariga för utsädesprovtagningen vid Evira om ett ISTA-intyg önskas för dragerat utsäde.

Tabell 3A Provstorlekar (antal frön) för pelleterat, inkrusterat och granulerat utsäde

Bestämning	Provets minimistorlek (antal frön)
Renhetsanalys	2 500
Antal frön av andra arter (pelleterat utsäde)	10 000
Antal frön av andra arter (inkrusterat och granulerat utsäde)	25 000
Grobarhet	2 500
1000-kornsvikt	2 500
Storleksklassificering	5 000

Tabell 3B Provstorlekar (antal frön), utsädesband och utsädesmattor

Bestämning	Provets minimistorlek (antal frön)
Artbestämning	300
Renhetsanalys	2 500
Antal frön av andra arter	10 000
Grobarhet	2 000

4.5 Partibeteckning

Ett handelsparti måste förses med en partibeteckning. Partibeteckningen består av två teckenserier som åtskiljs av ett streck. Den första teckenserien är packeribeteckningen som har getts av Evira, och som kan föregås av landskoden FI. De första två siffrorna i teckenserien efter strecket anger den granskningsperiod **då partiet har bildats och de följande tecknen bestäms fritt av packeriet.** Granskningsperiodens beteckning är de två sista siffrorna i det årtal då granskningsperioden börjar. Till exempel för handelspartiet FI888-18154A är talet 888 packeribeteckningen och talet 18 anger granskningsperioden (1.7.2018–30.6.2019). 154A är den beteckning som getts av packeriet. Samma handelspartibeteckning får inte ges till ett annat parti, även om partiet är av en annan växtart. Partibeteckningens slutdel kan innehålla bokstäver. Handelspartibeteckningens längd bestäms av packeriet.

Partibeteckningen kvarstår oförändrad så länge partiet finns kvar. Inte ens årsnumret får ändras, fastän grobarheten kontrolleras igen i ett överårigt parti. Detta är viktigt, därför att Evira följer upp ett partis användning och kvalitet på basen av partibeteckningen.

Om den som låter kontrollera utsädesvaran låter förpacka den på ett annat packeri, bildas partibeteckningen utgående från det förpackande packeriets beteckning. På garantibeviset anges då inte det förpackande packeriets namn och kontaktuppgifter, utan i stället namnet och kontaktuppgifterna till den som låtit kontrollera och packa partiet.

Partier som importerats från utlandet, och vars förpackningar inte öppnas, behåller sina ursprungliga partibeteckningar om man inte avtalar om något annat med importören.

Partibeteckningen skall anges på emballaget till varje utsädesförpackning. Utgående från den vet man vilket utsädesparti varje enskild förpackning tillhör.

Om handelspartimärkningarna saknas, skall provtagaren begära att förpackaren stämplar försäljningsförpackningarna före provtagningen. Om handelspartiet inte märks, skall provtagaren vägra utföra provtagningen.

4.6 Ompackning av ett parti

Om en förpackare köper ett färdigt certifierat parti och packar om det, måste han bilda ett nytt handelsparti. När man öppnar de ursprungliga förpackningarna i packeriet, ansvarar den ursprungliga förpackaren inte längre för det ompackade partiet. Förpackaren ger det nya partiet en egen handelspartibeteckning och gör en ny anmälan till Evira med förpackningsblanketten (bilaga 6). Med samma blankett beställer man också nya garantibevis vid behov för det nya partiet.

4.7 Begäran om provtagning

Den som låter kontrollera ett utsädesparti begär i tillräckligt god tid provtagning direkt av en auktoriserad provtagare. Den som låter kontrollera partiet måste ovillkorligen nämna redan när man begär provtagningen, om man vill ha ett internationellt analysbevis (ISTA). Endast ISTA-auktoriserade provtagare kan ta ett sådant prov av utsädespartiet, att man på basen av provet kan utfärda ett ISTA-analysbevis. En förteckning över provtagarna finns hos Evira samt på Eviras webbsidor (<http://www.evira.fi>).

4.8 Provtagning

Provtagaren måste ha tillräckligt med utrymme och belysning för att ta ett representativt prov, och alla förpackningar i partiet måste finnas tillgängliga. Om förpackaren eller den som låter kontrollera partiet senare meddelar att det finns flera förpackningar eller lagras i flera silon än man ursprungligen meddelade, måste ett helt nytt prov tas av partiet. Om alla förpackningar av ett parti inte finns tillgängliga eller om en säker provtagning inte är möjlig, ska provtagaren vägra utföra provtagningen.

Ett utsädespartis egenskaper undersöks i det prov som tagits av partiet. Provet är i allmänhet mycket litet i förhållande till det parti som det representerar. För att resultaten från granskningen av provet skall motsvara partiets kvalitet, måste provtagningen utföras så att sammansättningen i provet är den samma som i själva utsädespartiet.

Av ett parti tar man först lika stora prover på olika ställen. Dessa prover kallas delprover. Delprovernas homogenitet kontrolleras okulärt. Synliga skillnader får inte förekomma mellan de olika delproverna. Om man ser en skillnad skall provtagningen inte fortsättas. Delproverna samlas ihop på provtagningsplatsen i ett tillräckligt rymligt kärl. Provet som erhålls på detta sätt kallas samlingsprov. Om partiet vid provtagningstidpunkten är förpackat i förpackningar av olika storlekar, ska provtagaren försäkra sig om att partiprovet innehåll står i rätt proportion till förpackningsstorlekarna. Om till exempel totalt 10 000 kg utsäde finns i lådor och 15 000 kg i storsäckar, måste ett prov på 2,5 kg bestå av 1 kg prov från lådor och 1,5 kg från storsäckar. Provtagningsfrekvensen måste vara den samma i hela partiet.

Samlingsprovet är vanligtvis mycket större än vad som behövs för kontrollerna. Samlingsprovet neddelas därför med nedan nämnda metoder (se 4.8.5) till ett lämpligt stort partiprov, som skickas till Evira.

En provtagare behöver följande utrustning och tillbehör i sitt arbete:

- a) borrar, såvida utrustning för automatisk provtagning inte installerats i packeriet
- b) kärl för samlingsprov
- c) provneddelare och vattenpass
- d) provpåsar tillverkade av kraftigt papper
- e) rena, torra plaströr för fukthaltsprov
- f) personliga "Officiellt prov taget"- eller "Prov taget under myndighetsövervakning"-klistermärken, med vilka man lappar igen hål som gjorts med provtagningsborren och förseglar provpåsar, förpackningar eller automatiska anordningar.
- g) snabbsigill (lejonsigill), med vilka man förseglar automatiska provtagare, provpåsar och säckar som bundits ihop.
- h) buntband, med vilka man tillsluter nedre änden av den automatiska provtagarens plaströr samt samlingsproven, när partiet byts vid automatiskt provtagning.
- i) järntråd, med vilken man binder fast den övre änden av plaströret som kommer till den automatiska provtagaren.

- j) plaströr ("plaststrumpa") för automatiskt provtagning
- k) ficklampa (pannlampa)
- l) våg
- m) fickräknare
- n) penna och tusch
- o) overall och övriga arbetskläder
- p) skyddsskor
- q) reflexväst i packerier med trucktrafik
- r) andnings- och hörselskydd vid behov.

En auktoriserad provtagare får följande provtagningstillbehör kostnadsfritt från Evira:

- propåsar: stora (spannmål, ärter) och små (överårig spannmål, vallväxter, oljeväxter)
- plaströr för fukthaltsprover
- personliga "Officiellt prov taget"- klistermärken
- snabbsigill
- plaströr för automatisk provtagning
- buntband och spännare för buntband
- järntråd
- provneddelare till låns, enligt överenskommelse med sektionen för odlingskontroll och provtagning
- provtagningsborrar till låns, enligt överenskommelse med sektionen för odlingskontroll och provtagning

Ett företags provtagare får följande provtagningstillbehör från Evira:

- propåsar: stora och små (avgiftsbelagda)
- plaströr för automatisk provtagning (avgiftsbelagda)
- plaströr för fukthaltsprover (avgiftsfria)
- personliga "Prov taget under myndighetsövervakning"-klistermärken (avgiftsfria)

Av företagets provtagare uppbärs avgifter för tillbehören enligt prislistan. Tillbehören fås från sektionen för odlingskontroll och provtagning.

4.8.1 Att ta ett prov

Före provtagningen måste provtagaren klargöra med förpackaren att ifrågavarande parti är skörd från en godkänd odling.

Om partiet är provtagningsdugligt, måste dess storlek redas ut. Partiets storlek får inte överstiga den maximala tillåtna storleken för ett parti (tabell 1). Förpackaren uppger partiets nettovikt, och de kommande försäljningsförpackningarnas vikt beaktas inte. Om partiet vid provtagningstidpunkten är förpackat i säckar, måste provtagaren alltid konstateras partiets storlek genom att räkna säckarna. Endast förpackarens uppgift är inte tillräcklig. Partistorleken för silo- eller lådvara skall kontrolleras i packeriets bokföring eller uppskattas så noggrant som möjligt av provtagaren. Ifall inga exakta uppgifter om partiets nettovikt finns, t.ex. i fråga om silovara, skall provtagaren i provtagningsprotokollet anteckna att partiets storlek är uppskattad. Förpackaren måste då anmäla partiets slutliga storlek till Evira omedelbart när den har klargjorts. **Ett utsädesparti certifieras inte före man har fått reda på den exakta storleken.** Om partiets slutliga storlek inte har anmälts vid granskningsperiodens slut (31.10.), gör Evira ett certifieringsbeslut om förkastande av partiet.

Partiets kilomängd måste vara korrekt, eftersom den som låter kontrollera partiet betalar växtförädlingsavgift utgående från denna. Även royaltavgifterna för skyddade sorter uppbärs av den som äger sorträttigheterna på basen av den certifierade kilomängden. På basis av partiets storlek framställs de behövliga garantibevisen och garantitillsynen baserar sig på partistorleken.

Provtagaren tar provet systematiskt med jämna mellanrum från förpackningarna i partiet, t.ex. två stick per 960 kg:s pall. Om partiet endast består av förpackningar av samma storlek, tas provet jämnt från olika förpackningar. Om partiet består av förpackningar av olika storlekar, tas delproverna från de olika förpackningarna i förhållande till deras vikt. Delproverna skall sinsemellan vara lika stora.

Om man inte får ihop ett tillräckligt stort samlingsprov av delproverna, tar man delproverna tätare eller tar större delprover.

Vid packerisynerna som förrättas av Evira kontrollerar man att packeriets utrymmen är lämpade för iordningställande, lagring och provtagning av utsäde. Evira underrättar provtagarna om silon som inte är lämpade för provtagning, om sådana observeras vid syneförrättningen: Silon kan vara olämpade för provtagning till exempel om det inte finns utrymme att använda en siloborr eftersom det är för lågt till tak.

Provtagaren ansvarar för att partiets märkningar är i skick vid provtagningstidpunkten eller omedelbart därefter. Om märkningarna inte är i skick skall man vägra utföra eller avbryta provtagningen. Provtagaren ansvarar också för att provet tas på ett korrekt sätt. Om det inte är möjligt att ta provet på rätt sätt, t.ex. med lämplig frekvens, skall provtagaren vägra utföra provtagningen.

4.8.2 Provtagningsfrekvens

Från ett parti tas delprover enligt följande:

Prov avsett för den inhemska marknaden:

Strå- och trindsäd: ett prov för varje 500 kg, dock minst fem delprover.

Vall- och oljeväxter: ett prov för varje 250 kg, dock minst tio delprover.

Övriga växter: För storfröiga arter används provtagningsfrekvensen för stråsäd och för småfröiga arter motsvarande provtagningsfrekvensen för vall- och oljeväxter.

Om utsädespartiet är litet (under 10 kg) och man fastställer endast grobarheten behövs minst tre delprover, och som partiprov räcker minst 400 frön.

Om partiet är litet, måste proven tas tätare, för att den behövliga provstorleken ska uppnås.

När prov tas från ett parti som består av högst 15 förpackningar, skall samma mängd delprover tas från varje förpackning oberoende av förpackningens storlek.

Om prov tas med **siloborr i en silo**, med **automatisk provtagare** eller om partiet finns i säckar eller lådor på över 100 kg, kan följande provtagningsfrekvens tillämpas (=minimikrav):

- alltid minst fem delprover
- upp till 20 000 kg ett delprov/500 kg (= 5–40 delprover)
- 20 000 – 28 000 kg: minst 40 delprover
- 28 001 – : en delprov/700 kg
- 28 001 – 28 700 kg 41 delprover
- 28 701 – 29 400 kg 42 delprover
- 29 401 – 30 100 kg 43 delprover
- 30 101 – 30 800 kg 44 delprover
- 30 801 – 31 500 kg 45 delprover

Exempel:

Ett kornparti på 24 000 kg är förpackat i 30 st. 800 kg:s storsäckar. Provtagaren måste ta minst 40 delprover. Provtagaren tar ett delprov från varje säck och två delprover från var tredje säck. Antalet delprover blir totalt 40 st.

Exempel: Ett kornparti på 12 000 kg finns i 15 storsäckar med 800 kg i varje. Provtagaren tar proverna med en borr med sned spets från sidan av säcken. Provtagaren gör tre stick i varje säck, men får ihop bara 2 200 g utsäde. Provtagaren gör då ytterligare ett stick i varje säck, även om ett mindre antal stick skulle ge ett tillräckligt stort samlingsprov. Orsaken till detta är att partiet består av 15 förpackningar, och antalet prover måste då vara lika stort från varje förpackning.

Exportprovernas provtagningsfrekvens för ISTA-analysbevis

När prov tas av ett parti, för vilket man önskar ISTA-analysbevis, avgör förpackningarnas storlek och mängd hur många delprover som behövs. Härnäst följer en beskrivning av minimikraven beträffande provtagningsfrekvensen. OBS! Alla förpackningar i partiet ska vara likadana och lika stora. Den sista förpackningen i partiet kan dock vara lättare, men säcken måste fortfarande vara av samma storlek. Om provet tas från 1 – 15 förpackningar, måste man ta lika många delprover från varje förpackning som valts ut till provtagningen.

1) När utsädespartiet finns i förpackningar, vars storlek är 15 - 100 kg, skall delprover tas minst enligt följande (tabell 4):

Tabell 4

Antal förpackningar	Antal delprover
1–4	3 delprover från varje förpackning
5–8	2 delprover från varje förpackning
9–15	1 delprov från varje förpackning
16–30	Sammanlagt 15 delprover av utsädespartiet
31– 59	Sammanlagt 20 delprover av utsädespartiet
60 eller flera	Sammanlagt 30 delprover av utsädespartiet

2) När utsädespartiet finns i förpackningar som är större än 100 kg, eller när provet tas genom automatisk provtagning följer man följande (tabell 4) minimikrav:

Tabell 5

Partiets storlek	Delprovernas minimimängd
Högst 500 kg	5
501–3 000 kg	Ett delprov / 300 kg, ändå minst fem delprover
3 001–20 000 kg	Ett delprov / 500 kg, ändå minst tio delprover
20 001–31 500 kg	Ett delprov / 700 kg, ändå minst 40 delprover

3) När utsädespartiet finns i förpackningar som är mindre än 15 kg

Om fröna finns i under 15 kg:s förpackningar, t.ex. plåt- eller kartongförpackningar eller förpackningar som används i minuthandeln, går man till väga på följande sätt: De små förpackningarna grupperas i provtagningsenheter, vars vikt är 15 - 100 kg. I samband med provtagningen betraktas varje enhet som en "förpackning". Härfter följer man ovanstående tabell 4 och behandlar en provtagningsenhet som en förpackning i tabellen.

4.8.3 Provtagningsmetoder

Ett tillräckligt antal delprover tas jämnt fördelade med rätt provtagningsfrekvens från olika delar av partiet och på olika djup. Provet kan även tas i samband med säckningen med en automatisk provtagare, vars provtagningsfrekvens kan ändras enligt partiets storlek och sorteringshastigheten.

Olika arters frön rinner och blandar sig på olika sätt. Till exempel klöver och timotej blandar sig mycket väl, medan igen svingel, gröe och rajgräs blandar sig dåligt. Också frön av samma art kan p.g.a. skillnader i vikt, skal, form och ytstruktur sortera sig under hanteringen och transporten. Provtagningsmetoden måste väljas så, att man beaktar rinningsbenägenheten, frönas storlek, storleken på orenheter som förekommer i partiet samt lagringssättet vid provtagningsstidpunkten. Delproverna skall vara jämnstora.

Provtagningsutrustningen får inte skada de frön som ingår i provet. Provtagningsutrustningen får inte sortera ut frön på basis av storlek, vikt, agnar eller andra egenskaper. Provtagningsutrustningen måste vara sådan att den inte alstrar statisk elektricitet, som i synnerhet vid torr och kall väderlek orsakar att små frön, skräp och damm samlas i anläggningarna. Kärl och utrustning av metall alstrar inte statisk elektricitet. Till exempel plastämbar måste behandlas med medel som tar bort den statistiska elektriciteten. En annan möjlighet är att använda metallämbar.

När utsädesvaran är i säckar, skall delproverna tas från säckar i olika delar av partiet. Delproverna skall tas turvis från säckarnas övre, mellan- och nedre del. Provet kan tas horisontalt eller vertikalt, beroende på vilken borrhyp och säcktyp som används.

Av lådvara eller partier som lagras på pallar tas delproverna i samma förhållande från lådans mittdel, från kanterna och ovanifrån. Prov kan tas vertikalt eller diagonalt beroende på vilken borrhyp som används. Borren som används bör alltid nå till lådans botten när prov tas från en låda.

Av silovara tas delproverna med jämna mellanrum från silons hela djup, omväxlande från mitten och kanterna. Prov kan tas vertikalt eller diagonalt beroende på vilken borrhyp som används. Med siloborr kan prov i praktiken tas till ett djup på högst fyra meter, eftersom borren måste nå ända till silons botten.

Exempel.

En silo är 4 m djup och provtagaren tänker ta 20 delprover. Provtagaren använder en siloborr med 1,5 m långa förlängningsskaft. Provtagaren tar 5 delprover från varje djup på 4–3 m, 3–2 m, 2–1 m och 1–0 m. Provtagaren försöker ta delproverna med ca 20 cm:s mellanrum. Provtagningsdjupet bedöms med hjälp av borrens förlängningsskaft.

Provtagningshålen tillsluts för alla utsädesklasser med ett officiellt klistermärke, som fås från Evira. Klistermärkena är personliga, och får inte överlämnas åt någon annan. Man får inte heller lämna kvar klistermärkena t.ex. i ett packeri, om inte märkena förvaras i ett låst skåp som bara provtagaren har nyckel till.

4.8.3.1 Automatiska anordningar

Provet kan tas med en automatisk provtagare när utsädesvaran flyttas. Anordningar finns av många olika typer, och nya kommer sannolikt att utvecklas när hanteringstekniken utvecklas. Automatisk provtagning är ett effektivt sätt att få jämna och representativa prover. **Anordningen måste vara sådan, att provet kan tas från utsädesflödets hela snittyta** utan att frön studsar ut ur anordningen. Anordningen måste **installeras genast före förpackningslinjen för utsädesvaran**, för att man skall få ett representativt prov av den färdigt iordningställda varan. Anordningarnas funktion måste övervakas kontinuerligt. Alla automatiska provtagare måste ha en klocka, med vilken man kan ställa in provtagningsfrekvensen.

Det är skäl för packeriet att redan före anskaffningen eller senast före installationen av en automatisk provtagare meddela Evira om sina planer. Förpackaren ska följa installationsanvisningarna från leverantören. Före man kan inleda provtagningen med en automatisk provtagare måste Evira godkänna anordningen och installationen av den.

Fordringar som ställs på automatiska provtagare

1. Provet måste tas från hela utsädesflödet.
2. Frön får inte studsas ut ur provtagaren.
3. Anordningen bör installeras genast före och partiets struktur får inte ändras efter provtagningen (inte t.ex. betning).
4. Den automatiska provtagaren kan installeras t.ex. i våningen ovanför förpackningslinjen. Det är ändå bra om provet faller samma sträcka som det egentliga utsädet.
5. Anordningen bör vanligtvis installeras i ett vertikalt utsädesflöde.
6. En klocka måste installeras. Genom att justera klockan kan man ändra provtagningsfrekvensen. Provtagningsfrekvensen får inte ändras under sorteringen av ett parti.

7. Provet måste transporteras genom ett slutet rör till ett tillslutet plaströr (se ritning). Provet kan också transporteras någon annanstans än till ett tillslutet plaströr. Det finns t.ex. uppsamlingsanordningar av karuselltyp, som kan tillslutas och låsas.
8. Den automatiska provtagaren, transportröret för provet samt klockan bör installeras så att de är lätta att justera, rengöra, underhålla och använda. Provtagaren måste enkelt kunna kontrollera den automatiska provtagarens funktion.
9. Det får inte finnas ställen i provtagaren eller i transportröret där prov kan bli kvar.
10. Om man gör förändringar i den automatiska provtagaren eller i transportrören för utsäde, skall förändringarna dokumenteras och förevisas för provtagaren. Provtagaren ska omedelbart underrätta Evira om förändringen. Anläggningen får inte användas för provtagning innan Evira har godkänt förändringen.
11. I anslutning till den automatiska provtagaren finns en inställningstabell, av vilken det framgår hur ofta delproverna tas vid en viss flödes hastighet för utsädet. Delproverna som tas med en automatisk provtagare måste tas minst lika tätt som vid provtagning med borr.
12. Provtagningsfrekvensen ska antecknas i den partivisa sorteringsbokföringen. Handelspartibeteckningen ska antecknas på plaströret (se bild 6).

Det är skäl att beakta

1. hur luftströmmen går: det kan hända att t.ex. det egentliga utsädesflödet suger luft från provtagningsröret, så att plastpåsen sluts till och provet inte kommer in i röret. Små partiklar och damm kan sugas bort. Luftströmmen får inte heller gå mot provtagningsröret så att den suger med sig damm etc.
2. att överloppskrökar och –vinklar i transportröret för provet kan skada fröna.
3. att transportröret för provet bör vara av sådant material, att det inte orsakar statisk elektricitet. Om provtagningsröret laddas med statisk elektricitet, kan lätt material som ogräsfrön och damm samlas i röret och senare falla ned som en klump i provet.
4. att man vid installationen av anordningen ser till att den ända av provtagningsröret som sticker fram ur väggen eller taket är så lång, att den rymmer plaströr för minst så många prov som tas mellan provtagarens besök (se bild 6).
5. Provtagaren kan på basis av samlingsprovets storlek bedöma om delprovernas frekvens är tillräcklig (se minimiprovtagningsfrekvensen i punkt 4.8.2). Provtagningsfrekvensen är viktig med tanke på provtagningens tillförlitlighet.

I anslutning till alla automatiska provtagare måste det finnas ett häfte, där man antecknar alla service- och kalibreringsåtgärder, kontroll av klockan samt påfyllningar av plaströr som gjorts på provtagaren, vem som gjort dem, och när. Provtagaren ska följa med i häftet och anteckna i provtagningsprotokollet om provtagaren varit ur funktion el. dyl. Provtagaren ska också anteckna när han har kontrollerat själva servicehäftet. Kontrolldatumet ska antecknas även om anordningen fungerar oklanderligt. Samtidigt antecknas också vad provtagaren har kontrollerat.

Provtagaren ska kontrollera den automatiska provtagarens funktion minst en gång per år. Vid kontrollen fyller man i blanketten i bilaga 7, som också kan fås elektroniskt från Evira. Den ifyllda blanketten skickas till Evira.

Provtagaren skall kontinuerligt följa med den automatiska provtagarens klocka, samt att klockan är rätt inställd i förhållande till utsädespartiets storlek och utsädens strömningshastighet. Ett tillräckligt antal delprover måste tas. Provtagaren måste testa klockans inställningar regelbundet. Kontrolldatum och –resultat skall antecknas i servicehäftet. Om det finns något att anmärka på i klockans funktion, skall provtagaren omedelbart meddela om saken till förpackaren, som genast gör behövliga korrigeringar i inställningarna.

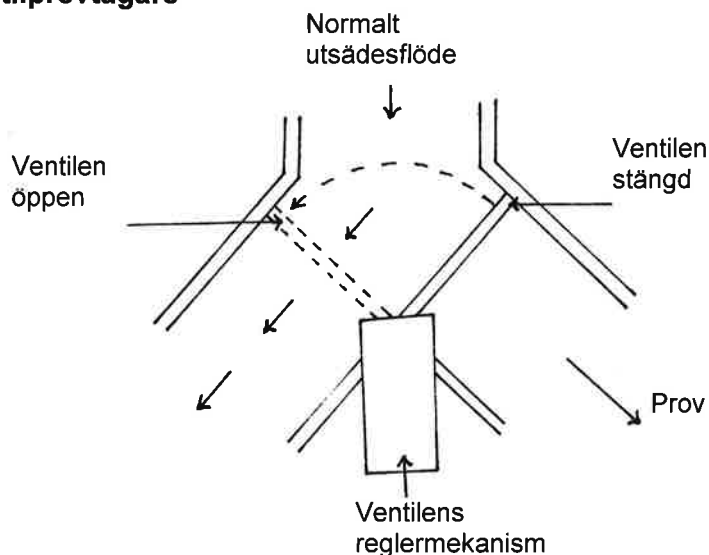
Ett prov som tagits med automatisk provtagare kan förvaras i det förseglade plaströret i högst fyra veckor före den auktoriserade provtagarens provtagning.

Godkända provtagningsanordningar för nationell provtagning:

En **ventilprovtagare** (bild 1) är installerad i en vertikal transportkanal för utsäde. Proverna tas genom att utsädesflödet för ett ögonblick svängs till provtagningsbehållaren.

Ventilprovtagaren kan installeras antingen vertikalt i utsädesflödet eller högst i 45° vinkel. En annan fördel med ventilprovtagaren är att provets storlek också kan justeras genom att man justerar svängningstiden. Med tanke på provtagningens tillförlitlighet är det bättre att provtagaren tar många små prov än att den tar lite större prov.

Bild 1
Ventilprovtagare

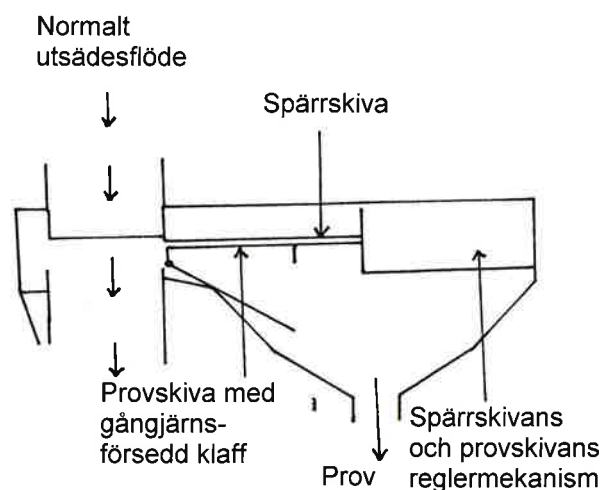
Rörliga lådtypen (= Kekkonen Oy, Damas) (bilder 2 och 3) installeras i en lodrät kanal för transport av utsäde. Utsädesflödet stoppas genom att en metallskiva och ett kärl skjuts in i flödet. Skivan dras genast tillbaka från utsädesflödet, varvid uppsamlingskärlet fylls. Därefter skjuts skivan igen in i flödet. Slutligen dras både skivan och kärlet samtidigt bort från utsädesflödet, varvid uppsamlingskärlet töms i tratten nedanför.

Den automatiska provtagaren av modell Kekkonen är en provtagare som används allmänt i Finland. Vid rengöringen är det skäl all beakta att frön kan bli kvar ovanpå skivan. Om de inte avlägsnas innan man byter parti, kan frön från det föregående partiet ramla ner från skivan i provet. Det finns fall där frön som blivit kvar på skivan har medfört att efterföljande partier har förkastats.

Flera olika modeller av Kekkonen används, med uppsamlingskärl av olika storlek. Nedan finns en lista över modellerna och storleken på delproverna enligt tillverkarens uppgifter. Den allmännaste modellen är 200. När provet har tagits med den här modellen är partiprovet från ett fullstort spannmålsparti 13,5 l, om minimiantalet prover tas (31 500 kg:s parti, 45 delprover)

Kekkonen	Provstorlek (dl)
Modell 100	0,76
Modell 200	3,03
Modell 300	6,80
Modell 400	12,20

Bilder 2 och 3 Kekkonen Oy provtagningsanordning

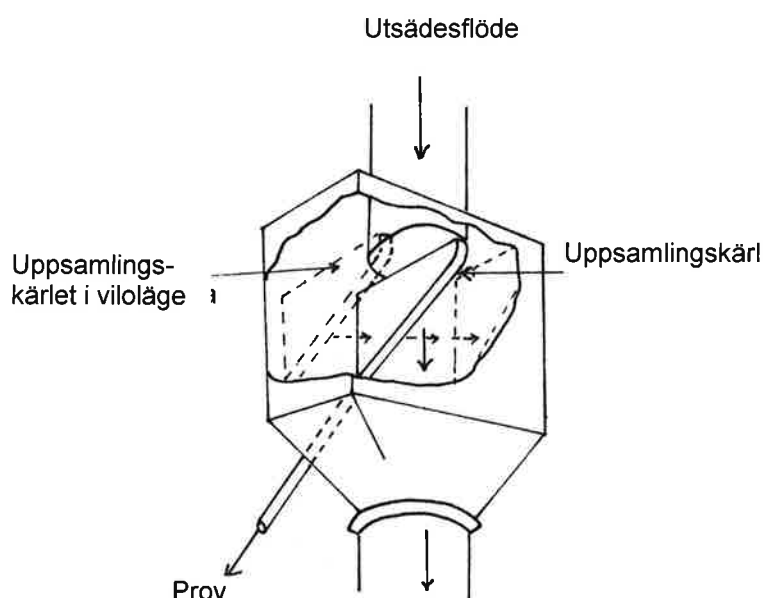
Strands automatiska provtagningsanordning (t.ex. A/S Rationel Kornservice, bild 4) installeras i en lodrät kanal för transport av utsäde. Före provtagaren måste det finnas minst 30 cm lodrätt rör. Röret där utsädet kommer in får ha en lutning på högst 25°, och om det finns en lutning ska provröret vara på den motsatta sidan från röret där utsädesflödet kommer in. Ett uppsamlingskärle som är bredare än utsädesflödets tvärsnitt rör sig från den ena sidan av kanalen till den andra och samlar upp provet. I viloläge ryms uppsamlingskärlet i en fördjupning som gjorts i kanalens sida. (bild 5). Uppsamlingskärlet har skåror av olika bredd, som vid behov kan bytas ut för att passa olika utsädesarter.

Den rörliga uppsamlartypen är en annan provtagningsanordning som används allmänt i Finland. Den är underhållsfri och har inga ställen där frön kan bli kvar. Delprovet som anordningen tar är litet, så för att uppnå en tillräcklig provstorlek måste packerierna använda en två- eller tredubbel provtagningsfrekvens.

Bild 4 Strands automatiska provtagningsanordning

Bild 5

4.8.3.2 Försegling av en automatisk provtagare

Ett prov måste komma från en automatisk provtagningsanordning på så sätt, att endast provtagaren har möjlighet att hantera det. Detta kan förverkligas på åtminstone två olika sätt:

1. Provet hamnar i ett kärl i ett låst utrymme, dit endast provtagaren har nyckel. Provkärlat kan t.ex. finnas på ett rullband, som kan röras när man byter utsädesparti.
2. Ett annat sätt är att använda plaströr för den automatiska provtagningen. Provet leds till röret längs ett rör som kommer från provtagningsanordningen (bild 6). Så mycket som man anser behövas eller så mycket som ryms av plaströret träs på röret från provtagningsanordningen. Provtagaren tillsluter och förseglar samtidigt rörets övre och nedre ändor. Så mycket som används av det tomma plaströret för ett prov dras i gången bort från röret. Om plaströret är högt ovanför underlaget där de färdiga proverna samlas, kan plaströret spännas fast vid rörets nedre ände t.ex. med ett spännband. På så sätt försäkras man sig om att en för stor bit av plaströret inte glider av röret från provtagningsanordningen.

När provet har tagits och man byter utsädesparti, tillsluter packeripersonalen plaströret på två ställen med buntband och drar fram mera plaströr för nästa prov. Om utrustningen rengörs när man byter parti, gör man ett extra "knyte" på plaströret för det skräp och utsäde som kommer i samband med rengöringen.

Packeripersonalen märker med tusch provet som finns i plaströret med handelspartibeteckning. För klarhetens skull lönar det sig också att lägga till sort och odlarens namn.

När förpackaren begär om provtagning, kommer provtagaren till platsen och skär loss proven från varandra. Om plaströret som tidigare trätts på röret räcker till nästa provtagningsstillfälle, förseglas endast den nedre ändan av plaströret. Om man sätter nytt plaströr på plats, måste man också komma ihåg att försegla den övre ändan.

Provtagaren ska kontrollera att provet som tagits av den automatiska provtagningsanordningen är homogent. När provet hamnar i plaströret blir en eventuell skiktning synlig.

När provtagaren förseglar övre och nedre änden av röret antecknar han sina initialer och förseglingsdatumet på sigillen. Provtagaren gör dessutom en anteckning om förseglingen i den automatiska provtagningsanordningens uppföljningshäfte.

Om en provpåse som lösgjorts från provtagningsanordningen lämnas kvar för senare behandling ska provtagaren försegla provpåsens båda ändor.

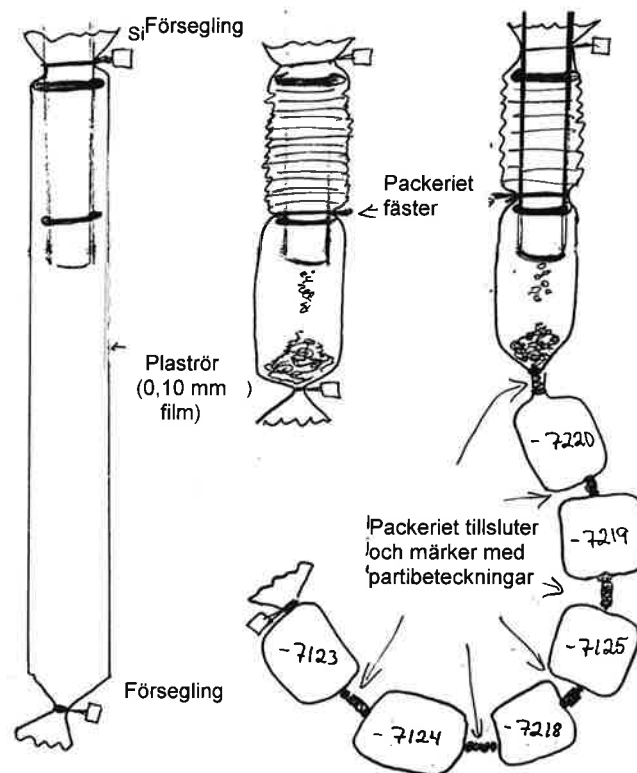
När provtagaren förseglar övre och nedre änden av röret antecknar han sina initialer och förseglingsdatumet på sigillen. Provtagaren gör dessutom en anteckning om förseglingen i den automatiska provtagningsanordningens uppföljningshäfte.

Om en provpåse som lösgjorts från provtagningsanordningen lämnas kvar ens för en liten stund för att invänta senare behandling, ska provtagaren försegla provpåsens båda ändor och anteckna sina initialer och förseglingsdatumet på det självhäftande sigillet.

- Om man vill ha ett ISTA-intyg för ett prov som tas med automatiska provtagningsanordning, ska provtagaren kontakta Evira i god tid före provtagningen. Evira ger närmare instruktioner i ärendet.

Bild 6

Försegling av en automatisk provtagningsanordning

4.8.3.3 Borrar

När man tar prov av utsädesvara som finns i säckar, lådor eller lösvikt använder man en provtagningsborr. Borren ska vara så lång att den når överallt i säcken eller det osäckade partiet. Om borren bara når halvvägs in i förpackningen, måste provet kunna tas från olika sidor av förpackningen. Provet ska tas turvis från förpackningens över-, mellan- och nederdel. Med siloborr och borr med fack ska provet tas från varje sida av partiet (vid kanterna, i mitten och på olika djup). Om provet inte kan tas från olika delar av förpackningen, måste borren vara så lång att den når till andra sidan av förpackningen. Borren får inte skada frön som hamnar i provet; t.ex. när man stänger en borr med fack måste man akta sig för att söndra frön. Borrrens fåra, öppningarna där utsäden kommer in i borren samt rörets diameter måste vara tillräckligt stora, så att borren inte sorterar ut frön.

Om utsädesvaran är skräpig eller består av sorter som blandar sig dåligt, skall provet tas för hand eller med en borr med större diameter än normalt. T.ex. vid provtagning av ängssvingel, hundäxing och rajgräs skall man använda sig av en spannmålsborr. När man inleder provtagning av ett nytt parti

måste man kontrollera att borren är absolut tom, och att inga frön blivit kvar t.ex. mellan de två rören i en borr med fack. Borrarna skall hållas rena och hela.

Följande borrtypen är godkända av Evira för nationell eller ISTA-provtagning:

Rörborren (bild 7) är godkänd för nationell provtagning, men inte för ISTA-provtagning. En rörborr med sneddad spets ska inte användas för provtagning av ärt eller bondböna. Borren förstör ärt- och bönutsädet och provet kan fastna i röret.

Borrens spets är snett skuren. När man tar prov av spannmål, ängssvingel, rajgräs eller andra arter av samma storlek bör rörets innerdiameter vara minst 14 mm, för små frön räcker 10 mm. För ärter och andra arter med mycket stora frön behöver man en borr med 19 mm:s innerdiameter. Det lönar sig att göra ett märke i handtaget, så att man vet i vilken position borren är.

Borrens användning

- Kontrollera att provtagningsborren och de övriga tillbehören är rena.
- Skjut in borren i säcken nedifrån i ungefär 30 graders vinkel så att den snett skurna sidan är vänd nedåt, tills ändan av borren är mitt i säcken eller på motstående sidan av säcken.
- Vrid borren så att den sneda ändan är vänd uppåt och dra ut borren ur säcken med små fram- och tillbakagående rörelser med jämn hastighet. Man måste börja dra ut borren genast när öppningen vänds uppåt, utan att vänta på att frön rinner in i röret. En rörborr gallrar lätt ut frön, om man låter fröna rinna utan att samtidigt dra borren utåt. **Mjölkning är inte tillåten.**
- Sätt utsädesprovet som kommer från borren i ett lämpligt uppsamlingskärl.
- Avlägsna borren från säcken och tillslut hålet i säckens sida med ett "Prov taget under myndighetsövervakning"-klistermärke. Fibrerna i en tygsäck dras ihop och hålet lappas vid behov med ett klistermärke.

Fördelar:

- Rörborren är enkel och lätt att använda
- Lätt att tillverka själv

Nackdelar:

- Rörborren kan inte användas lodrätt
- Rörborren kan inte användas för provtagning av ärter eller bondböner

Tips:

- Ju halare och renare rörets insida är, desto lättare rinner fröna längs röret till uppsamlingskärlet.

Bild 7
Rörborr

Nobbe-borren (bild 8) är godkänd för nationell och ISTA-provtagning.

En Nobbe-borr består av ett långt rör med vass spets, som bör nå till mitten av säcken. I röret finns en oval öppning nära spetsen. Nära handtaget finns en öppning där provet kan rinna ut. Det lönar sig att göra ett märke i handtaget, så att man vet i vilken position borrens öppning befinner sig. Utsädet transporteras genom röret. Borren förevisas i bild 8. I tabell 5 uppges de rekommenderade måtten för olika borrar. I synnerhet för betat spannmål kan det vara nödvändigt att använda en större borr.

Borrens användning

- Kontrollera att borren och de övriga provtagningstillbehören är rena.
- Skjut in borren lätt i säcken i ca 30 graders vinkel snett uppåt så att hålet är nedåt, till borrens öppning är mitt i säcken eller ändan av borren är på motstående sida av säcken.
- Vrid borren så att öppningen vänds uppåt. Öppningens läge bedöms med hjälp av kontrollmärket. Dra ut borren ur säcken med små fram- och tillbakagående rörelser med minskande hastighet, så att utsädesflödet hålls jämnt. Man måste börja dra ut borren genast när öppningen vänds uppåt, utan att vänta på att frön rinner in i röret. **Mjökning är inte tillåten.**

Sätt utsädesprovet som kommer från borren i ett lämpligt uppsamlingskärl. Låt provet rinna i uppsamlingskärllet hela tiden.

Bild 8

Nobbe-borren

Tabell 5

Exempel på Nobbe-borrarnas mått och arter de lämpar sig för.

Exempelarter	Rörets innerdiameter(mm)	Frös längd (mm)
Böna, ärt	20	20
vete, havre, svingel, vicker, hundäxing	14	10
klöver, rybs, timotej	10	2

Fördelar

- Billig och lättanvänd, lätt att hålla ren och rengöra.
- Lämplig för provtagning av ärter och bondbönor

Nackdelar

- Kan inte användas lodrätt.
- Kan inte ta prov från förpackningens botten.
- Den oskyddade vassa spetsen är en arbets säkerhetsrisk.

Tips

- Skydda den vassa spetsen på borren när du inte använder den.
- Märk ut borrens längd på sidan av borren, så söndrar du inte säckens motstående sida.
- Ju halare och renare rörets insida är, desto lättare rinner fröna längs röret till uppsamlingskärlet.

En **borr med fack** (bild 9) är godkänd för nationell och ISTA-provtagning. En borr med fack består av två rör på varandra. Borrens yttre rör har raka kanter och öppningarna ligger i rak linje. Mellan öppningarna måste det också finnas mellanväggar. Genom att vrida det inre röret kan man ställa öppningarna mitt för varandra, så att facken öppnas. Rörets innerdiameter måste vara minst 25 mm. Borrar med fack är godkända för ISTA-provtagning.

I nationella provtagningen är varje fack ett delprov. I ISTA-provtagning är hela borren ett delprov.

Borrens användning

- Kontrollera att borren och de övriga provtagningstillbehören är rena.
- Borren rengörs genom att rören lösgörs helt från varandra. Rören ska alltid lösgöras när partiet byts.
- Skjut in borren försiktigt i utsädesvaran med facken stängda till den motstående sidan av förpackningen eller lådan, eller till botten.
- Öppna därefter facken och skaka borren en aning, så att facken fylls med frön.
- Stäng facken försiktigt (en liten springa kan bli kvar) och dra ut borren (undvik att söndra frön som hamnar mellan rören).
- Töm borren i ett uppsamlingskärl eller i en utsädesränna.
- Se till att provet tas från varje del (mitten, kanterna) av lådan, storsäcken etc. i rätt proportioner.
- Med tanke på arbetssäkerheten lönar det sig att arbeta i golvnivå när man använder en borr med fack.

Fördelar:

- En borr med fack ger ett lika stort delprov vid varje provtagninggång
- Med en borr med fack är det lättare än med en Nobbe-borr att ta prov från förpackningens botten
- En borr med fack kan användas vågrätt, lodrätt eller diagonalt.

Nackdelar:

- Frön kan skadas när borren stängs.
- Främmande frön kan bli kvar i en borr med fack.
- En borr med fack är besvärlig att rengöra.

Borren används när man tar prov från högar, öppna säckar eller lådor. För tömningen av borren måste man reservera en tillräckligt stor vaxduk, kraftpapper eller ett speciellt tråg.

Bild 9**Borr med fack och tråg****Spiralborr** (bild 10)

En spiralborr får användas för nationell och ISTA-provtagning av vall- och oljeväxter. Borren kan inte användas för provtagning av stråsäd, eftersom den kan söndra kärnorna. En spiralborr (bild 10) består av två rör på varandra. Det yttre rörets något sneda öppningar ligger rakt efter varandra, medan det inre rörets öppningar bildar en spiral. Borren förs in i utsädesvaran med öppningarna stängda, och när borren öppnas öppnar sig facken med början nedifrån. Borren är fylld när alla öppningar ända upp har öppnats. Borren stängs genom att skftet vrids i motsatt riktning, och öppningarna stängs med början uppifrån. Borren kan lyftas bort från utsädesvaran först när alla öppningar är stängda. Eftersom borren består av ett enhetligt rör, utan mellanväggar som i borren med fack, kan delprovet hällas ut ur borren genom den övre änden.

Ett borrstick utgör ett delprov. I övrigt används spiralborren på samma sätt som borren med fack (se ovan).

Bild 10**Spiralborr**

Siloborren (bild 11) är godkänd för nationell provtagning och för ISTA-provtagning.

En siloborr påminner till sin uppbyggnad om en borr med fack, men den har bara ett fack. Siloborren är avsedd för provtagning i stora förpackningar och lös vara.

Borrens användning

- Kontrollera att siloborren och de övriga provtagningstillbehören är rena.
- Stäng borren.

- Skjut in borren lodrätt in i utsädesförpackningen, -silon etc. Friktionen håller kvar en metallkrage eller kolv framför öppningen, så att inga frön kommer in i borren ännu i det här skedet.
- Genast när man börjar dra ut borren ur utsädespartiet glider kragen eller kolven bort från öppningen, och frön strömmar in i uppsamlingskammaren som fylls snabbt.
- Avlägsna borren från förpackningen eller silon och töm provkammaren i ett uppsamlingskärl.

Borren kan förses med förlängningsskaft. Det är ändå inte möjligt att få ett representativt prov ur en silo med en siloborr, om spannmålspartiets tjocklek är över 4 meter. Med siloborren borde man ta jämnt fördelade delprover från olika djup i silon.

Fördelar:

- Siloborren är lätt att använda.
- Siloborren medger provtagning från större djup än en borr med fack.
- Med siloborren får man lika stora delprover varje gång.

Nackdelar:

- Siloborren är besvärlig att transportera.
- Siloborren måste användas absolut lodrätt.

Bild 11
Siloborren

En **borr med ränna** (bild 12) är ett rör med vass spets, tillslutet i båda ändarna, i vilket det finns en bred springa utmed hela borrens längd. EN BORR MED RÄNNA FÅR INTE ANVÄNDAS FÖR PROV SOM ÄR AVSEDDA FÖR NATIONELL CERTIFIERING ELLER ISTA-ANALYSINTYG. Borren sorterar ut frön i en sådan omfattning att den inte bör användas i provtagning.

Bild 12
Borr med ränna

5.8.3.4 Provtagning för hand

Provtagning för hand är i vissa speciella situationer en ISTA-godkänd provtagningsmetod, och kan i samma fall även användas för nationell provtagning. Provtagningen ska huvudsakligen ske med automatisk provtagningsanordning eller borr.

Provtagning för hand bör användas då användning av borr medför särskilt stor risk för att frön skadas eller sorteras ut, eller om risken är stor för att sjukdomsorsakare sprids med provtagningsutrustningen. Metoden kommer i synnerhet i fråga på sådana arter som blandar sig dåligt, och vars frön klumpar ihop sig och inte rinner in i borrharna. Provtagning för hand är tillåten på bl.a. följande arter: Hundäxing, svingel, gröen, ängskavle, rajgräs och vener. Under vissa förhållanden, och speciellt om arterna innehåller rikligt med agnar, är provtagning för hand den enda gångbara metoden. Provet tas för hand även i råpartier, där det förekommer grova beståndsdelar. När man tar provet skall handen stickas in med fingrarna raka och tillsammans. När man tar en handfull skall fingrarna hela tiden hållas tätt ihop, så att ingenting rinner bort mellan fingrarna. Delprover tas också i de nedre lagren av säckarna, även om det betyder att säcken delvis måste tömmas.

Ärmarna måste kavlas upp vid provtagningen, så att frön inte hamnar i ärmarna. Om utsädet är betat skall provtagaren använda handskar. Handskarna bör vara så välsittande att fröna inte rinner ut ur handen.

Provtagning för hand från utsädesflöde

Provtagning i utsädesflödet sker i allmänhet med en automatisk provtagningsanordning, men provtagaren kan även ta ett prov för hand under utsädeshanteringen om utsädesflödet är lodrätt. Det är viktigt att även prov som tas för hand tas av utsädesflödets hela snittyta, och att fröna inte studsar tillbaka i utsädesströmmen. För att få ett stickprov representativt som möjligt av utsädespartiet, måste man under hanteringen ta många delprover med regelbundna intervaller (se avsnitt 4.8.2.).

I praktiken måste utsädespartiet flyttas från en silo till en annan och provet tas mellan silorna.

Ett användbart redskap är ett uppsamlingskärl som är bredare än utsädesflödets genomskärning. En s.k. pelikanpåse lämpar sig bäst för detta ändamål. Den består av en skaffförsedd träram, i vilken man fäst en smal påse av segelduk (bild 13). Man tar provet genom att föra uppsamlingskärlet helt genom utsädesflödet med en kontinuerlig rörelse med jämn hastighet. Öppningen på pelikanpåsen måste hela tiden vara öppen och riktad mot utsädesflödet. Varje delprov töms över i ett större kärl, varifrån man sedan tar samlingsprovet.

Pelikanpåsens användning

- Kontrollera att pelikanpåsen och de övriga provtagningsredskapen är rena.
- Kontrollera partiets storlek och ta reda på hur snabbt partiet flyttas mellan silorna.
- Beräkna det nödvändiga antalet delprover och deras intervall (kilon och tid).
- Ställ in alarm på mobiltelefonen eller någon annan timer enligt det nödvändiga intervallet.
- För pelikanpåsen genom utsädesflödet.
- Töm pelikanpåsen i uppsamlingskärlet.
- Ta nya delprover enligt timern.
- Fortsätt tills hela partiet har flyttats till den nya silon.

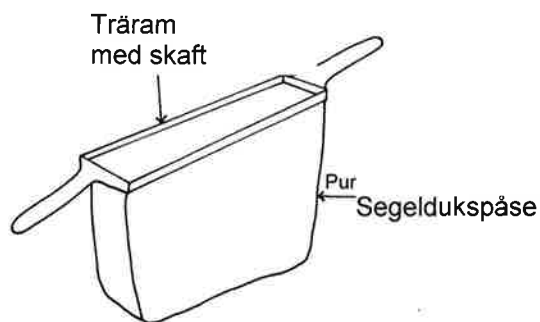
Fördelar:

- Provet kan vara mera representativt jämfört med siloprovtagning
- Spannmålsskiktets tjocklek behöver inte beaktas
- Inga begränsningar i siloplaceringen

Nackdelar:

- Provtagning med pelikanpåse går synnerligen långsamt.
- Provtagningen medför exceptionella arbetskyddsproblem: oljud, damm och flygande material. Användning av hörsel- och andningsskydd samt skyddsglasögon är därför absolut nödvändig.
- Partiet måste föras över från en silo till en annan.

Bild 13 Pelikanpåse

4.8.3.5 Provtagning av färdigt certifierad vara av spannmålsväxter i lösvikt

Ett packeri kan marknadsföra och leverera utsäde av spannmålsväxter (vete, korn, havre, råg och rågvete) direkt till slutanvändaren i lösvikt. I så fall måste utsädet likväl vara slutligt certifierat (gäller inte utsädespartier som marknadsförs med förhandsgarantibevis). För dylik försäljning i lösvikt gäller särskilda villkor:

- 1) Silona eller lådorna, varifrån den lösa varan levereras till slutanvändaren, får endast innehålla slutligt certifierat utsäde.
- 2) Utsädet levereras direkt till slutanvändaren.
- 3) Transportmedlet som slutanvändaren använder (t.ex. traktorvagn eller lastbil), och till vilket utsädet överläts, måste tillslutas eller övertäckas genast efter lastningen.
- 4) I samband med lastningen av transportmedlet i punkt 3) måste en officiell provtagare ta ett prov av utsädespartiet.
- 5) En kopia av partiets certifieringsbeslut och analysbevis skall överlätas till slutanvändaren.
- 6) Utsädesmängden som marknadsförts i lösvikt under året skall anmälas till Evira före kalenderårets slut.
- 7) Evira övervakar kvaliteten och marknadsföringen beträffande vara i lösvikt. Ifall villkoren som nämns i förordningen inte uppfylls, kan packeriet nekas att marknadsföra vara i lösvikt.
- 8) En del av de ovannämnda proverna som provtagaren tar (punkt 4) skall överlätas för användning i EG:s jämförande sortförsök.

I praktiken:

- Förpackaren begär att provtagaren kommer till platsen på en viss överenskommen tid

Vid provtagningen:

1. Provtagaren är hela tiden på plats.
2. Provtagaren tar prover av varje parti som går ut till odlare enligt normal provtagningspraxis.
3. Följande saker skall uppges i protokollet:
 - handelsparti
 - det är fråga om kontrollprovtagning av certifierad vara i lösvikt
 - den som låter granska utsädet är försäljare av utsädesvaran
 - slutanvändarens namn och kommun i fältet för anmärkningar
 Punkten med analyser som skall utföras lämnas tom.
4. Provtagaren antecknar på propåsen utöver de normala uppgifterna även namnet på slutanvändaren.
5. Provtagaren övervakar att släpvagnen etc. övertäcks.
6. Provtagaren övervakar att köparen av utsädesvaran får en kopia av certifieringsbeslutet med bilagor.
7. Provet kan tas av en auktoriserad provtagare eller av företagets auktoriserad provtagare enligt utsädesklassen.

4.8.3.6 Underhåll av provtagningsutrustningen

Provtagaren måste se till att all utrustning som används vid provtagningen är i gott skick, hel, vårdad och ren.

Det lönar sig att rengöra handborrarna regelbundet med t.ex. citronsyrelösning eller vindrutespolarvätska. Fröna rinner lättare i en ren och glänsande borr, och det finns t.ex. inga klubbiga delar där skräp och ogräsfrön kan fastna.

När man använder en borr med fack skall man kontrollera att inga frön blir kvar mellan rören. När man byter parti skall rören alltid lösgöras från varandra. När man använder en siloborr bör man speciellt ge akt på att borrens spets och förlängningsskafvet är ordentligt fästa vid varandra. Om frön har blivit kvar i siloborrrens spetsdel, skall den tas isär och rengöras.

Provtagaren måste minst en gång per tre månader med hjälp av sin egen klocka kontrollera, att den automatiska provtagningsanordningens klocka stämmer. Resultatet av kontrollen antecknas i anordningens servicehäfte. Provtagaren skall dessutom kontrollera att den automatiska provtagaren tar prov av utsädesflödets hela bredd. Han skall också ge akt på förslitningar i provtagaren och påpeka dessa för förpackaren. Även om provtagaren inte har något att anmärka på utrustningen och dess inställningar, skall kontrollen likväl antecknas i servicehäftet.

Neddelningsanordningar skall rengöras alltid man byter parti.

4.8.4 Att konstatera partiets homogenitet

Ett grundproblem vid provtagningen är, att det är så gott som omöjligt att åstadkomma ett utsädesparti av helt jämn kvalitet. Om detta vore möjligt, skulle ett litet prov från det lämpligaste stället vara tillräckligt. Av denna orsak har man utvecklat provtagningstekniker som ger representativa prover, såvida partiet är homogent. Homogeniteten är ytterst viktig, för annars kan man inte få ett representativt prov med de metoder som beskrivs i denna handbok.

Under provtagningen bör man granska homogeniteten genom att jämföra delproverna med varandra. Man måste titta på innehållet i borren varje gång före man tömmer det i kärlet, så att grova fel inte förekommer. En borr med fack skall tömmas i ett tillräckligt stort kärl eller t.ex. i en metallränna, på plast eller papper. Det är skäl för provtagaren att granska bl.a. förekomst av främmande arter och andra orenheter samt frönas storlek och form.

Då provet har tagits av en automatisk provtagare kan provtagaren granska partiprovet i plaströret. Om man i provet som finns i plaströret kan upptäcka skiktbildningar av t.ex. främmande arter är provet sannolikt inte homogent.

En tumregel kan sägas vara, att om provtagaren märker klara skillnader mellan olika utsädesförpackningar eller delprover, är partiet inte tillräckligt homogent. I sådana fall får man inte ta prov av partiet.

Partiets homogenitet kan utredas med s.k. homogenitetsprovtagning. En sådan provtagning ger en bild av kvaliteten på packeriets arbete, inte av provtagningsarbetets kvalitet. Om man avtalar med sektionen för odlingskontroll och provtagning vid Evira om provtagning för att klargöra partiets homogenitet, går man till väga på följande sätt:

1. Provtagaren tar många delprover av partiet. Proverna förpackas i separata provpåsar.
2. Delproverna tas på så sätt, att ett delprov representerar en utsädesförpackning. Provet måste tas jämnt ur hela förpackningen. Utsädesförpackningarna väljs ut slumpmässigt. Homogenitetsprover tas inte i silon eller lådor, utan endast av förpackade partier.
3. Den behövliga mängden delprover beror på antalet förpackningar i handelspartiet (tabell 6).
4. Ifall en del av partiet har betats och en del är obetad, finns det två alternativ för homogenitetsprovtagningen:
 1. Om man även gör en grobarhetsbestämning på proverna, skall den betade och obetade delen hanteras som om de vore olika partier.
 2. Om man endast gör en renhetsbestämning på proverna hanteras den betade och obetade delen som samma parti.

5. Om en del av partiet har förpackats i storsäckar och en del i smäsäckar, hanteras det som ett parti. Delproverna tas från de olika stora förpackningarna i förhållande till förpackningarnas sammanlagda vikt.

Tabell 6

Förpackningarnas antal	Delprover
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11–15	11
16–25	15
26–35	17
36–49	18
50 eller fler	20

Minimistorleken på delproverna från varje förpackning varierar artvis enligt tabell 7:

Tabell 7

Art	Minimistorlek (g)
Alsikeklöver	13
Solros	500
Engelskt rajgräs	30
Hampa	300
Ärt	500
Bondböna	500
Italienskt rajgräs	30
Betor	250
Kärrgröe	13
Havre	500
Hundäxing	15
Fårsvingel	13
Ängsgröe	13
Ängssvingel	25
Rödven	13
Korn	500
Lin	75
Rödklöver	25
Rödsvingel	15
Raps	50
Fodervicker	500
Råg	500
Rågvete	500
Luddvicker	500
Rörflen	15
Rörsvingel	25
Rybs	35
Krypven	13
Timotej	13
Vitklöver	13
Vete	500
Getruta, getärt	125

På varje provpåse antecknas handelspartibeteckningen, provtagarens initialer, arten och provets nummer (t.ex. 6/20). Provtagaren redogör i punkten för anmärkningar av Mobilisimen för sina tvivel gällande utsädespartiets homogenitet, samt vilken egenskap tvivlen gäller. Provtagaren antecknar noggrant antalet förpackningar i partiet och antalet delprover som tagits. Utsädespartiets homogenitet kan testas med hjälp av följande bestämmingar:

Renheten i viktprocent	Evira avgör vad som undersöks i proverna
Antalet frön av andra arter	
Grobarhetsprocent	

Provtagaren bör ombesörja att det även tas ett normalt prov av partiet för officiell granskning och certifiering.

Registreringen av homogenitetsprover görs med Mobilisimen. Som provtyp väljs tillsynsprov och som uppdragsgivare Evira. Under anmärkningar antecknas att det gäller ett avgiftsfritt homogenitetsprov samt den egenskap på basis av vilken provtagaren misstänker att partiet inte är homogent. Det lönar sig att spara den första registreringen som modell och använda den när de övriga proverna skickas in.

4.8.5 Att bilda ett partiprov och neddela ett samlingsprov

Att neddela ett samlingsprov

Samlingsprovet som bildas av delproverna är ofta större än vad som behövs för laboratorieundersökningen. Därför måste samlingsprovet minskas ned till ett partiprov av lämplig storlek. Härvid måste man ge akt på, att samlingsprovet och partiprovet är möjligast likadana till sin sammansättning. Förminskningen sker mekaniskt med en väl rengjord provneddelningsanordning.

Delningen fortgår tills man får ett partiprov av lämplig storlek. Hela provet eller det halverade provet skall alltid hållas i sin helhet i neddelningsanordningen. Det är inte tillåtet att avbryta hållningen när provtagaren bedömer att provet är av lämplig storlek, utan delningens skall alltid slutföras.

Ifall uppdragsgivaren eller packeriet önskar att få ett parallellprov skall provtagaren, genom att använda neddelningsanordningen, ta parallellprovet från det samma samlingsprov som används för att få det egentliga partiprovet menat för certifiering.

Om provtagaren inte har tillgång till en provneddelningsanordning skall provet skickas odelat till Evira.

De allmännaste provneddelningsanordningarna är neddelningsanordningar av "Soil divider" – typ (bild 14), av vilka de mindre lämpar sig som transportabla universalneddelare, samt neddelningsanordningar med kon (bild 15). Evira ger tilläggsuppgifter om provneddelningsmetoder och – anordningar.

Neddelning med en universalneddelningsanordning (soil divider)

- Neddelningsanordningen ska alltid vara i vattenpass. Provtagaren måste kontrollera neddelningsanordningens läge före neddelningen.
- Neddelningsanordningen och uppsamlingskärnen ska vara rena. Det rekommenderas att man använder tryckluft vid rengöringen.
- Man ska blanda provet genom att först hålla det en gång genom neddelningsanordningen.
- Mycket agnrika arter blandas åtminstone två gånger.
- Ett prov som tagits för ISTA-analysbevis ska blandas om minst två gånger och agnrika arter tre gånger. Detta rekommenderas också vid nationell provtagning.
- Neddelningen av provet inleds genom att provet hålls i behållaren. Provet hålls i behållaren så att man hela tiden rör samlingsprovet fram och tillbaka i behållarens längdriktning.
- Behållaren stängs.
- Neddelningen görs genom att hälften av provet avlägsnas, tills man uppnår den önskade storleken på partiprovet.

Om ingen behållare finns, gör man undantagsvis på följande sätt:

- Provet hålls på neddelningsskivorna så att man hela tiden rör samlingsprovet fram och tillbaka på neddelningsskivorna i längdriktningen. Spärrskivan hålls stängd under hållningen.

Partiprovet storlek

Ett partiprov måste vara så stort, att de begärda bestämningarna kan göras minst två gånger. Man kan låta bli att utföra granskningen av provet, om partiprovet som sänts in för granskning inte motsvarar minimivikterna som nämns i kapitel 4.4.2, tabell 1.

Bild 14
Universalneddelningsanordning (Soil divider)

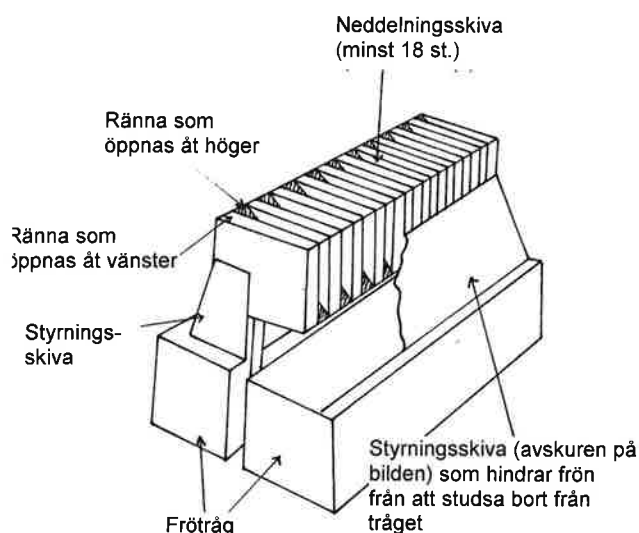
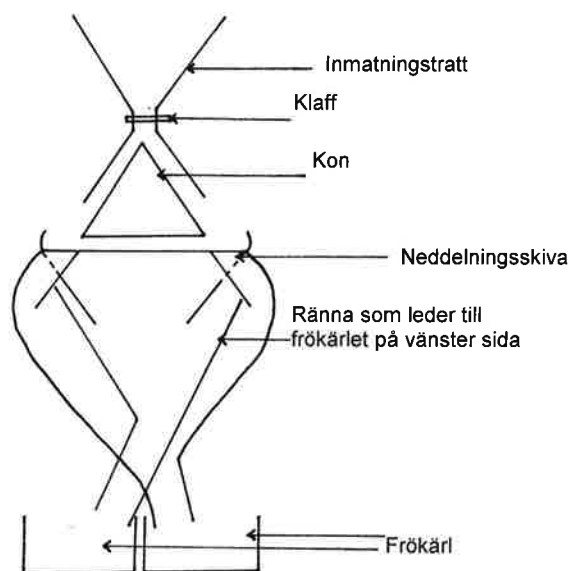

Bild 15
Neddelningsanordning med kon

4.8.6 Särskilda prover

4.8.6.1 Prov för ISTA-analysbevis

Allt som gäller för ett officiellt prov gäller i allmänhet också för ett ISTA-prov. För ISTA-provtagningen finns dock några enstaka, viktiga undantag jämfört med provtagningen av partier avsedda för den inhemska marknaden.

Provtagaren måste beakta följande saker när han tar ett ISTA-prov:

1. Provtagaren måste vara ISTA-auktorerad. För den skull måste den som låter granska partiet redan när han begär provtagning tala om, att provet är avsett för ett internationellt exportbevis.
2. Om man begär ett ISTA-intyg för en **färdig blandning** (endast ett s.k. blått ISTA-intyg kan beviljas), kan provet tas av vilken provtagare som helst. Se mera om provtagning av blandningar i kapitel 8.
3. Om ett ISTA-intyg önskas för dragerat utsäde, kontakta Evira.
4. Frekvenserna vid ISTA-provtagning: se 4.8.2.
5. Provtagning med automatisk provtagare är normalt sett inte tillåten. Om den som låter granska partiet ändå vill använda ett prov som tagits genom automatisk provtagning, ska provtagaren omedelbart ta kontakt med Evira.
6. Godkända borrar modeller för ISTA-provtagning är Nobbe-borrar och borrar med fack, som har flera fack och inte har spiralkonstruktion. Spiralborr är tillåten för provtagning av vall-, vallbalj-, olje- och spånadsväxter. Ett borrarstick utgör alltid ett enda delprov, fastän borrar har flera fack med mellanväggar.
7. Alla förpackningar i ett parti ska vara av samma storlek.
8. Förpackningarnas storlek, antal och typ (t.ex. låda med lock eller säck) ska alltid antecknas i protokollet.
9. Fukthaltsprovets storlek är en annan än vid nationell provtagning. Om man vill ha fukthaltsresultatet på ett ISTA-intyg tar man alltid 6 st. fukthaltsprovrör.

10. Identifikationerna för borren och neddelningsanordningen ska antecknas i provtagningsprotokollet (borrens typ/nummer, t.ex. Nobbe/KTTK-354).
11. Provet ska blandas två gånger (arter utan agnar) eller tre gånger (agnrika arter) före den egentliga neddelningen.
12. Utsädesförpackningarna måste förseglas senast vid provtagningsstidpunkten eller omedelbart därefter. Om partiet finns i lådor ska dessa vara försedda med lock, och locket ska vara förslutet med sigill. Provtagaren får inte avlägsna sig från packeriet förrän varje förpackning har förseglats.
13. Alla bestämningar som uppges i ett internationellt analysbevis måste göras på ett och samma prov. Därför måste man också av överåriga partier ta ett prov som är av samma storlek som det prov som först skickades in för kontroll.
14. Om partiet ompackas efter ISTA-provtagningen och uppdragsgivaren vill att det ursprungliga ISTA-intyget förblir i kraft, måste provtagaren vara närvarande i packeriet under hela ompackningen av partiet.
15. Provbetning är inte möjlig.
16. Vid ISTA-provtagning används endast ämbar av metall. Det är även möjligt att använda plastämbar som har behandlats med medel för borttagning av statiskt elektricitet.
17. Vi påminner ännu om anvisningen i handboken sida 32/52 i punkten **5.8.6.1 Prov för ISTA-analysbevis** (punkt 5) att **förpackningarnas storlek och antal ska antecknas** i protokollet.
18. Kontrollera att neddelningsanordningen har kalibrerats under det senaste året.

Ett ISTA-prov måste tas av hela utsädespartiet. Om den som låter granska partiet begär ISTA-provtagning från en del av utsädespartiet, måste partiet delas och den andra delen ges en ny partibeteckning. Prover avsedda för fukthaltsbestämning och partier, som innehåller endast lite fukt, förpackas i fukttäta förpackningar. Man bör så noggrant som möjligt avlägsna luft från förpackningarna. När man tar fukthaltsprover av lätta vallfrön är det bra att knacka på röret, så att fröna lägger sig lite tätare och det inte blir för mycket luft kvar i röret.

5.8.6.2 Fukthaltsprov

För en fukthaltsbestämning behöver man minst 100 g frön. Man skall blanda provet en gång genom neddelningsanordningen före man tar fuktighaltprovet. Fröna sätts omedelbart efter provtagningen in i en lufttät förpackning. För ändamålet rekommenderas plaströr som fås från Evira. Fukthaltsprovet tas så att man tar prov med fukthaltsröret eller med en sked från minst tre olika ställen.

Provet skall inneslutas i fukthaltsröret i det utrymme där provet tas. Från prov som tagits med en automatisk provtagare tas fukthaltsprovet genast efter att plaströret har öppnats och provet blandas en gång. Det behövs alltid **två** fukthaltsrör. När man tar fukthaltsprover av lätta vallfrön är det bra att knacka på röret, så att fröna lägger sig lite tätare och det inte blir för mycket luft kvar i röret.

Fukthaltsrören skall alltid förvaras stängda, ända tills man tar prov i dem för fukthaltsbestämningen. Det är nödvändigt att hålla tomma fukthaltsrör stängda, eftersom det kan kondenseras fukt i öppna rör. Detta gör att resultaten blir missvisande, och kan i värsta fall leda till att utsädespartier felaktigt underkänns. Ett plaströr får aldrig blåsas rent från skräp med utandningsluft, eftersom det då kondenseras fukt inne i röret.

Ett fukthaltsprov kan också förpackas i en plastpåse. Då är det viktigt att välja så tjock plast, att fukthalten inte förändras. Man kan sätta flera påsar på varandra. En provpåse stängs på så sätt, att man först avlägsnar luften ur den, varefter hela öppningen tvinnas ihop som ett rep, viks två gånger och knyts slutligen hårt ihop. Påsen kan också stängas så, att man efter att ha avlägsnat luften viker påsen med flera veck ända ned till utsädet, och sedan tillsluter den med bred tejp över hela bredden. När man använder plaströr eller flaskor skall man se till att de är fulla och att öppningen tillsluts lufttätt. Ett plaströr öppnas först när provet sätts i. Man får aldrig blåsa ett plaströr rent från skräp, eftersom det då kondenseras fukt inne i röret.

Fukthaltsproverna sätts överst i samma påse som det övriga partiprovet. Om man endast skickar in ett fukthaltsprov packas det då ytterligare i en papperspåse, som tillsluts på samma sätt som partiproverna. Prover som skickats in i lufttäta emballage godkänns inte för grobarhets- och kromosombestämningar.

På certifikatutsäde görs fukthaltsbestämning som stickprov på 5 % av proverna utan särskild avgift. Fukthaltsproverna tas endast under de månader när Evira begär att proverna ska tas. Om kunden separat begär en fukthaltsbestämning fastställs fukthalten med en avgiftsbelagd analys.

4.8.6.3 Sjukdomsbestämningsprov

Om hela partiet säljs betat med ett sådant betningsmedel, som har effekt mot strimmsjuka, sot eller bådadera, behöver dessa sjukdomsbestämningar inte göras. Sjukdomsbestämningar göras på ett och samma officiellt prov som andra bestämningar.

4.8.6.4 Fältförsöksprov

Bestämningen av sortäktheten genom fältförsök är obligatorisk för alla grundutsädesdugliga utsädespartier, dvs. sådana partier som ännu kan användas för produktion av utsäde. Av de lägre utsädesklasserna kan man på beställning av Evira ta tillsynsprover för fältförsök. För utsädespartier som kommer från utlandet godkänner Evira fältförsök som utförts av andra länders myndigheter, och det är därför alltid skäl att före ett fältförsöksprov tas försäkra sig om att det verkligen är meningen att fältförsöksgranskningen ska utföras i Finland.

Om ett officiellt prov av partiet skickats in till Evira, behöver man inte ta ett separat fältförsöksprov. Om inget officiellt prov skickats in, tar man ett prov för fältförsök av grundutsädespartier, som är avsedda för produktion av bas- och certifikatutsäde. Detta gäller såväl inhemska som utländska partier. Fältförsöksprov av spannmål och örter skall vara minst 1 kg. För vallväxter kan man följa vikterna i tabell 1, kolumnen Provets minimivikt för överårighetsbestämningar (g).

Fältförsöksprover av vårsådda arter ska vara framme vid utsädeskontrollen senast 30.4 och prover av höstsådda arter senast 31.8. Några särskilda anmälningar till fältförsöken tas inte längre emot, utan alla fältförsöksprover som kommit in till utsädeskontrollen vid ovannämnda datum sås på fältet. Efter dessa datum kan utsädeskontrollen inte garantera att proverna kommer med i årets fältförsöksgranskning.

I bilaga 8 framgår vilka utsädesklasser som tas till fältförsöksgranskning.

4.8.6.5 Reklamationsprov

Reklamationsprovet är ett ärende mellan köpare och säljare. Ett reklamationsprov kan tas och analyseras av vem som helst, men med tanke på nödvändiga bevis är det väsentligt var, hur och av vem provet har tagits. I sista hand är det domstolen som avgör bevisvärdet.

Om provet tas av en auktoriserad provtagare ges här några rekommendationer för provtagningen för att ta fram bevis i tvist situationer.

En köpare, som misstänker att den köpta utsädesvaran inte motsvarar garantiuppgifterna, kan begära att en auktoriserad provtagare tar ett prov av partiet. Det rekommenderas att prov tas endast ur öppnade förpackningar. Det rekommenderas att provtagaren antecknar i provtagningsprotokollet huruvida provet tagits ur en öppnad eller en förseglad/tillsluten förpackning, och ut hur många förpackningar provet har tagits. I protokollet skall också antecknas den egenskap, på basen av vilken köparen tvivlar på utsädesvarans kvalitet (t.ex. mängden av främmande arter).

Tidpunkten och platsen för provtagningen skall meddelas till säljaren eller hans representant, som har rätt att närvara vid provtagningen. Om säckarna eller de övriga emballagen i vilka varan har levererats till köparen är tillslutna med sigill eller annat märke, får dessa inte öppnas före provtagningen.

Provet skall tas enligt ovanstående anvisningar gällande officiella prov. Ifall köparen och säljaren önskar få parallellprov skall provtagaren dela samlingsprovet i tre delar, som vardera bör vara minst så stor som det erfordrade partiprovet. Provtagaren skickar ett av proven till Evira, ett till säljaren och ett blir kvar hos köparen.

Den som begär eftergranskningen betalar för provtagningen och de kostnader som granskningen föranleder.

4.8.6.6 Flyghavreprov

Flyghavreprov tas av spannmålspartier som importerats från länder inom och utanför EU enligt de särskilda anvisningar, som Evira har gett ut beträffande import. Provets storlek är för spannmålsväxter minst 3,0 kg.

Flyghavrebestämningar görs även för andra arter på uppdragsgivarens begäran. Det kan till exempel vara nödvändigt att kontrollera flyghavrefriheten i linfrö som importerats.

4.9 Överårighetsprover

Av utsädespartier som en gång godkänts och vars garanti inte längre är i kraft, eller som certifierats under föregående granskningsperiod och nu ska användas i blandningar, måste man ta ett officiellt prov. Överårighetsprover kan tas för följande granskningsperiod så att grobarhetsbestämningen blir färdig efter 31.10. När man funderar på tidpunkten för provtagningen lönar det sig att beakta den tid som åtgår till grobarhetsbestämningen, och som varierar artvis. På överårighetsproverna undersöks grobarheten (se bilaga 8).

- Om partiet har marknadsförts både som betat och obetat, behandlas partiet vid överårighetsprovtagningen som två separata partier. Härvid gör man upp två olika protokoll och tar separata prover. Den andra delen av partiet ges då en ny handelspartibeteckning.
- Om förpackningar från samma handelsparti lagras under olika förhållanden, måste förpackningarna hållas åtskiljda för eventuella överårighetsgranskningar. Av delarna som lagrats under olika förhållanden ska bildas två handelspartier, av vilka man tar egna prover och gör upp två protokoll.

Om man vill återföreina delar som lagrats under olika förhållanden eller förena små överåriga partier till ett större parti, måste förpackningarna öppnas och partiet blandas om igen. Det nya handelspartiet ska ges en ny partibeteckning, och man måste ta ett nytt prov av partiet och göra alla analyser på nytt.

4.10 Förnyat prov

Om provtagaren klargör i provtagningsprotokollet att partiet inte har behandlats och iordningställt på nytt, kan en förnyad bestämning göras endast för den förkastade analysens del.

Lindringen gäller endast förpackade partier. För ett opackat parti görs alltid alla bestämningar på nytt.

4.11 Att sätta ett prov i påse och försegla det

Provtagaren sätter provet i en påse som är gjord av kraftigt papper, som fås från Evira. **Fukthaltsprovet sätts överst i provpåsen.** Provtagaren viker påsens övre del och stänger den med tillslutaren i påsöppningen. Prover förseglas med personliga klistermärken som fås från Evira eller med snabbsigill. Slutligen paketerar provtagaren ännu in provpåsarerna i papper eller plast. På Evira öppnar man påsarerna genom att skära bort den övre delen nedanför vikningen. Påsen måste därför vara rymlig, så att fröna hålls kvar i påsen även efter att den skurits av. Provtagningsprotokollet får inte stoppas in i påsen, utan provtagaren sätter in det t.ex. i ett kuvert i paketet som skickas in.

4.11.1 Märkning av provpåsen

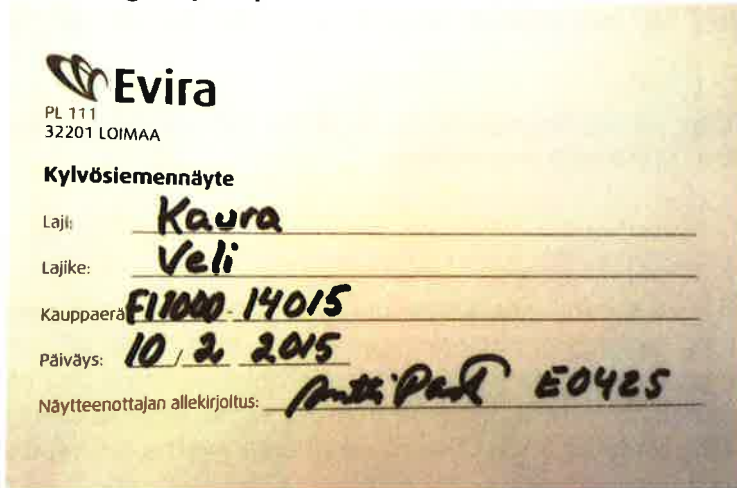
Fyll helst i uppgifterna med en svart filtpenna. Fullständiga uppgifter om provtagningen och partiet antecknas i provtagningsprotokollet (bild 16). Uppgifter:

- art
- sort
- handelsparti
- datering
- provtagarens underskrift

- provtagarens identifikationsnummer efter underskriften
- initialerna på påsens öppning, så att de hamnar delvis på klistermärket och delvis på påsen

Bild 16

Märkning av provpåsen

4.11.2 Försegling av provpåsen

Öppningen på en liten provpåse förseglas med provtagarens lappnings-/förseglingklistermärke. Provtagaren skriver dessutom sina initialer delvis på påsen och delvis på klistermärket (bild 17).

På en stor provpåse för stråsäd, som tillsluts med klistermärket vid påsens öppning, är provtagarens initialer delvis på klistermärket och delvis på påsen tillräckliga som sigill (bild 18).

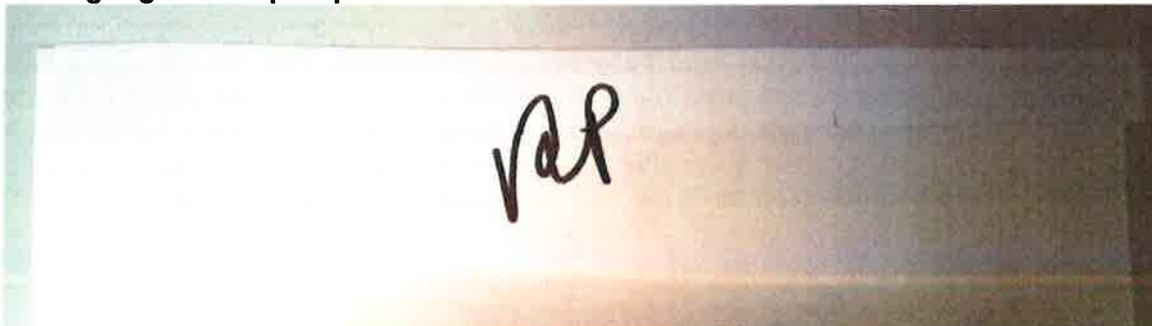
Bild 17

Försegling av små provpåsen

Bild 18

Försegling av stor provpåsen

4.12 Tillslutning och försegling av partier

En förpackning anses vara tillsluten då förpackningen inte kan öppnas utan att man bryter eller lämnar spår på garantibeviset eller sigillet.

Förpackaren ansvarar för kvaliteten på partier i slutna förpackningar. Försegling av försäljningsförpackningarna är nödvändig, eftersom man bara genom att försegla förpackningarna kan säkerställa att det inte har öppnats. När det är fråga om ISTA-provtagning tillsluts och förseglas partiet vid provtagningstidpunkten.

Auktoriserade provtagare får snabbsigill av metall (lejonsigill) avgiftsfritt från Evira. Sigillet fästs genom att det trycks fast t.ex. i ändan av en söm eller på påsen. Sigillet kan inte öppnas utan att det bryts.

Alla provtagare får personliga "Officiellt prov taget"- eller "Prov taget under myndighetsövervakning"-klistermärken avgiftsfritt från Evira. Dessa kan också användas för försegling av förpackningar, eftersom de inte kan avlägsnas och återanvändas utan att klistermärket skadas. Klistermärket kan inte användas som sigill på tyg- eller plastsäckar, eftersom det inte hålls kvar på tygsäckar och fäster dåligt på vävda plastsäckar. Med sigill kan man försluta ändorna på sömmen eller tillslutningssnören.

Provtagaren får inte under några omständigheter överlåta snabbsigill av metall eller personliga klistermärken till packeriets personal, lämna kvar personliga klistermärken eller lejonsigill i packeriet, ej heller överlåta dem till personer som inte är auktoriserade provtagare. Provtagaren får inte lämna kvar personliga klistermärken eller lejonsigill i packeriet, om han inte har tillgång till ett låsbart skåp eller motsvarande utrymme som endast han har nyckel till. Personliga klistermärken får inte överlåtas till någon annan person.

4.12.1 Självtillslutande förpackningar eller ventil säckar

En ventil säck fylls på via en holkformad ventil, som hör till säcken. Ventilen stängs automatiskt när säcken blir full, varvid holken går ihop och trycks mot säckens inre yta. En säck är självtillslutande om ventilen är över 20 % av säckens bredd, om säcken öppnar sig endast vid ventilen och man i säcken endast förpackar sådana arter vars frön är av vetekorns storlek eller större.

Säcken kan förseglas på så sätt, att ett självhäftande märke fästs över ventilens mynning, eller genom att mynningens kanter fästs ihop med ett metallsigill. Om fröna är mindre än vetekorn, måste mynningen förseglas med ett självhäftande klistermärkes sigill. Om fröna är av vetekorns storlek eller större, anses en ventil säck vid ISTA-provtagning vara förseglad vid provtagningstidpunkten utan provtagarens separata sigill.

En ventil säck eller en säck som limmas fast är också officiellt förseglad när man har fäst en etikett av klistermärkestyp. Om garantibeviset är självhäftande fungerar detta samtidigt som förpackningens sigill.

4.12.2 Säck som sys ihop

Förpackaren kan tillsluta förpackningen på så sätt, att garantibeviset hamnar under sömmen eller att det självhäftande garantibeviset delvis täcker sömmen på en papperssäck. Man kan också fästa förpackarsigill (bild 20) i ändorna på sömmen. Förpackarsigill måste vara av samma färg som garantibeviset.

Om det finns en måttskala i säckens mynning är sömmen tillräcklig som försegling av en papperförpackning.

Vid ISTA-provtagning kan provtagaren försegla säcken med snabbsigill av metall (bild 19) eller personliga klistermärken. Klistermärket eller metallsigillet skall täcka båda sömmarna.

Bild 19
Snabbsigill

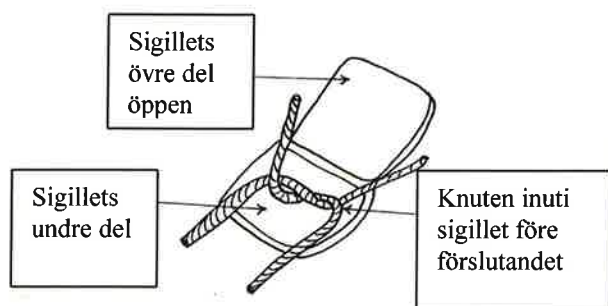

Bild 20
Förpackarsigill

4.12.3 Säck som tvinnas eller knyts ihop

Säcken tillsluts genom att man förseglar ändorna på tillslutningssnöret.

Om packeriets personal tillsluter förpackningarna senare kan man använda garantibevis av kartong, som då sätts mellan ett förpackarsigill (bild 15) och säckens öppning. Förpackarsigillen är avgiftsbelagda. Förpackarsigill tillverkas av Evira och sänds direkt till förpackaren, som ansvarar för bevarandet och fästandet av dem.

Vid ISTA-provtagning kan provtagaren försegla säcken med snabbsigill av metall (bild 14) eller personliga klistermärken. Klistermärket eller metallsigillet skall täcka båda sömmarna.

4.12.4 Storsäck

En storsäck kan ha separat inner- och yttersäck eller helt sakna innersäck. Storsäckens öppning skall tillslutas t.ex. med ett buntband, varefter man fäster ett självhäftande garantibevis, provtagares personliga "Officiellt prov taget" - klistermärken (bild 21) eller förpackarsigill (bild 22) på buntbandet så att garantibeviset eller klistermärket samtidigt fungerar som sigill.

En auktoriserad provtagare kan också försegla en storsäck med ett snabbsigill av metall (bild 23).

Bild 21
Provtagares klistermärken

Bild 22
Förpackarsigill

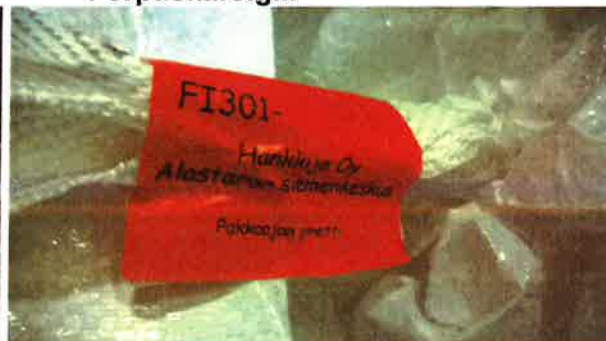

Bild 23
Snabbsigill

4.13 Problemsituationer

- a. Partiet är för stort och partiet är förpackat vid provtagningstillfället.
Provtagaren måste begära att förpackaren avlägsnar överloppsförpackningarna.
Förpackningarna måste brytas eller partibeteckningen streckas över i provtagarens närvaro.
- b. Det finns för mycket vara i en silo.
Den överflödiga varan måste ovillkorligen avlägsnas från silon före provtagningen.
- c. Prov kan inte tas av hela partiet.
Provtagaren måste begära att hela partiet tas fram.
- d. Handelpartibeteckningen har inte stämplat på säckarna.
Förpackaren måste ovillkorligen stämpla handelpartibeteckningen före provtagningen.
- e. Problem med arbetssäkerheten.
Beroende på situationen kan provtagaren begära att packeriet åtgärdar problemet.
Om provtagaren vägrar utföra provtagningen ska han omedelbart ta kontakt med utsädeskontrollen.
- f. En del av partiet är betat och en del är obetat.
Om förpackaren kan förklara saken bildas två partier av partiet. Om problemet kommer som en överraskning för förpackaren ska provtagningen avbrytas.
- g. Partiet lagras på många ställen.
Provtagaren kan diskutera saken med förpackaren. Om möjligt lönar det sig att lagra hela partiet på samma ställe. Om det ut förpackarens synvinkel är oundvikligt att lagra partiet på flera ställen, ska provtagaren konstatera partiets storlek och räkna förpackningarna noga innan provtagningen inleds. När provet är taget och neddelat kan man inte mera lägga till delprover från bortglömda förpackningar.

5 PROVTAGNINGSPROTOKOLL

Provtagaren skall fylla i provtagningsprotokollet i samband med provtagningen. Handelspartiet skrivs på basis av de antecknade uppgifterna in vid Evira för analys och certifiering. Det är synnerligen viktigt att uppgifterna är riktiga, eftersom redan ett litet fel kan förorsaka fördröjningar om uppgifterna måste kontrolleras i efterhand. Detaljerade ifyllningsanvisningar för provtagningsprotokollet finns i bilaga 3.

Provtagaren ska använda Mobilisiemen som provtagningsprotokoll. Provtagningsprotokollet kan även fås som Word-dokument från Evira. Word-dokumentet kan skickas per e-post till adressen siemenkirjaamo.loimaa@evira.fi.

6 ATT SÄNDA IN PROVER

Provtagaren kan själv leverera förseglat prov till Evira eller låta förpackaren leverera det förseglade provet. Detta gäller både nationell och ISTA prover.

Om "rinnande" arter som timotej skickas i postpaket lönar det sig att förpacka timotejproverna åtskilda från de övriga proverna. Det är också skäl att tejpa igen småpåsarnas botten med sigill så att inga frön rinner ut ur påsen. Kumminets frön utsöndrar olja som löser upp de limmade fogarna i papperpåsar. Kumminproverna ska ovillkorligen skickas varje prov för sig i en plastpåse.

Proven levereras per post eller på annat sätt genast efter provtagningen till adressen

Evira
PB 111
32201 LOIMAA

Den som begär provtagningen betalar leveranskostnaderna.

7 ATT ÄNDRA UTSÄDESKLASSEN

Den som låter granska utsädesvara skall meddela för vilken utsädesklass och generation utsädesvaran skall granskas och certifieras. Utsädesklassen kan vara högst den som odlingens skörd har godkänts för. Utsädesvaran skall vid den officiella granskningen uppfylla härstamnings- och de övriga kvalitetsfordringarna för denna utsädesklass.

7.1 Förflyttning till en lägre utsädesklass

Om man vill flytta utsäde till en lägre utsädesklass, skall den som låter granska eller förpacka partiet iaktta följande instruktioner:

- Begäran om förändring skall göras skriftligen.
- Begäran om förändring gäller vanligtvis hela utsädespartiet.
- Om förändringen bara gäller en del av partiet, måste man bilda ett nytt handelsparti av det flyttade partiet och ge det en ny partibeteckning. Partibeteckningen förändras inte helt, utan man tillfogar en bokstav i slutet av det nya partiets beteckning, t.ex. 1000-15001 → 1000-15001A. För delning av ett parti uppbärs en avgift enligt gällande prislista.
- Evira uppbär en avgift för ändring av utsädesklassen av den som låter granska partiet. Avgiften täcker de kostnader som förändringen förorsakar. Därutöver måste man betala för de granskningsåtgärder som eventuellt har gjorts, när partiet ursprungligen har granskats för en högre utsädesklass.

Om uppdragsgivaren eller förpackaren för ett parti vill sänka utsädesklassen i samband med provtagningen, antecknas som utsädesklass i provtagningsprotokollet den klass man vill flytta partiet till. Ingen separat avgift tas då ut för sänkningen av utsädesklassen.

7.2 Förflyttning till en högre utsädesklass

Ett utsädesparti som flyttats till en lägre utsädesklass kan återföras till den ursprungliga utsädesklassen på följande villkor:

- Begäran om förändring kan endast beaktas om den inges av den som ursprungligen låtit granska partiet.
- Alla granskningar som krävs för den ursprungliga, högre utsädesklassen har utförts eller kan utföras, och partiet har godkänts i dessa.
- Om endast en del av partiet, t.ex. den återstående mängden, återförs till den ursprungliga utsädesklassen, måste den ges en ny partibeteckning.
- Den som låter granska partiet betalar kostnaderna för förändringen, samt ersätter eventuella gjorda eller påbörjade granskningsåtgärder.

8 ATT FRAMSTÄLLA OCH LÅTA ANALYSERA UTSÄDESBLANDNINGAR

Om marknadsföring av utsädesblandningar stadgas i jord- och skogsbruksministeriets förordning om utsädesblandningar (116/00, ändrad genom förordning 56/06 och 15/11). När en förpackare framställer blandningar hanterar han frön av mycket varierande storlek, vikt och form. För att få ett så homogent utsädesblandningsparti som möjligt måste förpackaren blanda om fröna omsorgsfullt. Detta lyckas endast med hjälp av mekaniska blandare.

Blandningar kan framställas av spannmål, vall- och foderväxter samt lantsorter av vall- och foderväxter. Arterna nämns i JSM:s förordningar 109/00, 110/00 och 117/00. Dessutom kan utsädesblandningar som bevarar mångfalden framställas av de arter som hör till tillämpningsområdet enligt 1 § jord- och skogsbruksministeriets vall- och foderväxtförordning (15/13). I en sådan blandning kan man också använda frö av arter eller underarter som inte ingår i den nämnda förordningen, om dessa är typiska för en viss naturtyp och ingår i bevarandet av genresurserna för att upprätthålla en naturlig omgivning.

Av en utsädesblandning tas inget prov utan förpackaren gör en blandningsanmälan. Prov kan tas av överåriga handelspartier, se punkt 4.9.

8.1 Att framställa en utsädesblandning av utsädespartier av olika arter

Innan delarna i blandningen blandas ihop, måste dessa artvis uppfylla kvalitetsfordringarna för respektive art. I en utsädesblandning kan man även använda ett förkastat parti, om man tillsätter ett annat parti av samma art (kan vara en annan sort) av högre kvalitet, och dessa sammanräknat uppfyller kvalitetsfordringarna för arten. Man får endast blanda ihop sådana partier, för vilka det finns officiella ikraftvarande analysbevis som visar att partierna certifierats eller godkänts av Evira. Om utländska partier används i blandningen, måste man för dessa tillställa Evira officiella utländska analysbevis för godkännande. Av analysbevisen måste alla de egenskaper framkomma, för vilka det uppställts minimikrav vid användning i blandningar.

Den högsta vikten för ett blandningsparti bestäms enligt den art det finns mest av i blandningen. Av ett blandningsparti behöver inget separat prov skickas till Evira för analys, utan i stället skickar man in en blandningsanmälan. Garantibeviset för blandningen uppgörs på basen av analysuppgifterna för de partier som använts i blandningen.

8.2 Blandningsanmälan

Om förpackaren framställer en utsädesblandning där man kombinerar frön med olika egenskaper, ska omblandningen göras särskild omsorgsfullt med en utrustning som är godkänd för framställning av blandningar.

För att få framställa utsädesblandningar bör packeriet ha ett giltigt tillstånd för framställande av utsädesblandningar. En blandningsanmälan gällande utsädesblandningen görs till Evira. Evira har en färdig blankettbotten för blandningsanmälan (bilaga 5), men förpackaren kan också själv göra upp en blandningsanmälan där alla behövliga uppgifter ingår. Av blandningsanmälan som förpackaren gör skall framgå:

- blandningens namn
- blandningspartiets partibeteckning
- blandningspartiets storlek
- grunduppgifter för partierna som använts i blandningen
 - utsädesarternas och – sorternas namn
 - handelspartier
 - analysnummer
 - kilos
 - utsädesklasser
 - blandningsförhållanden
 - grobarhetsprocenter
 - rena frön i procent
 - frön av andra arter i procent

- andelen rena frön och frön av andra arter i blandningen

Analysbevisen för alla partier som används i blandningen måste vara i kraft. I blandningsanmälan skall man uppge förpackningarnas antal och storlek samt om garantibevisen beställs från Evira eller trycks av förpackaren själv (tillstånd för tryckande av garantibevis).

En representant för affären eller packeriet som framställt blandningen undertecknar blandningsanmälan och skickar in den till Evira. För blandningsanmälan uppgörs en blandningsrapport och ett blandningsbeslut som skickas till uppdragsgivaren. Det lönar sig inte att konkret framställa blandningen innan Evira har godkänt blandningsanmälan.

8.3 Analys av överåriga utsädesblandningspartier

Ibland vill ett packeri eller en utsädesaffär låta granska ett överårigt blandningsparti. Av överåriga utsädesblandningspartier avsedda för försäljning måste man då ta ett officiellt prov för analys vid Evira. Undersökningen av grobarheten beror på såväl blandningens vikt som arternas andel av blandningen: Om handelspartiets vikt är högst 500 kg, undersöker laboratoriet grobarheten för de arter vars andel av blandningen är 10 % eller större. Om arternas andel av blandningen är under 10 %, förlänger Evira automatiskt garantibevisets giltighetstid. Om handelspartiets vikt är över 500 kg, undersöker Evira grobarheten för alla arter. I överåriga blandningar bestäms inte fukthalten.

8.4 Provtagning av ett blandningsparti

Provstorleken bestäms enligt den art som kräver störst provstorlek vid nationell provtagning. Borrmodellen bestäms enligt den art som behöver den största borrar. Vid provtagningen är det möjligt att tolka saken som att en småförpackning (t.ex. 1 kg:s förpackning) utgör ett delprov. Småförpackningarna väljs då slumpmässigt ur hela partiet enligt samma principer som om provet skulle tas med borrar. Småförpackningarna öppnas, innehållet blandas i neddelningsanordningen och delas så att man får ett prov av lämplig storlek. Provstorleken bestäms enligt det art det finns mest av i blandningen.

Om man vill ha ett ISTA-intyg för blandningar kan ett s.k. blått ISTA-certifikat utfärdas för provet. Provtagaren behöver inte vara ISTA-certifierad.

8.5 Import av utländska utsädesblandningar av vallväxter

När man importerar färdiga utsädesblandningar från ett land utanför EU eller ompackar en utsädesblandning som framställts utomlands, gäller samma regler för framställningen, granskningen och uppgörandet av garantibevis som för inhemskt utsäde (punkt 5.4.1). Dessutom måste den som importerar utländska blandningspartier i samband med importen uppvisa officiella, godkända analysbevis av vilka det framkommer arter, sorter, utsädesklasser och kvalitetsuppgifter.

När man marknadsför färdiga utsädesblandningar från medlemsstaterna i EU, måste man senast i samband med analysen av ett överårigt prov tillstålla Evira analysbevis som godkänts av den andra medlemsstaten.

9 IMPORT AV UTLÄNDSKA UTSÄDESPARTIER

För partier som används som grundutsäde och i utsädesblandningar ska importören av partiet lämna in granskningsintyg, uppgifter om de importerade kilomängderna och importlandet till Evira. För utsädespartier som importerats från EU eller från länder utanför EU, och för vilka inga officiella granskningsintyg lämnats in i samband med importen eller marknadsföringen, ska granskningsintygen lämnas in till Evira i samband med granskningen av överåriga prover. Om fältförsöksgranskningen för ett parti som används som grundutsäde för utsädesodling har utförts i något annat land än Finland ska importören lämna in fältförsöksintyget för partiet till Evira.

Om sorten som använts som grundutsäde inte finns upptagen i Finlands nationella sortlista ska importören lämna in en officiell sortbeskrivning till Evira. Om man vill producera tre generationer basutsäde av stråsäd i enlighet med certifieringssystemet i Finland, ska importören lämna in sortägarens tillstånd att producera tre generationer basutsäde.

10 KVALITETSFORDRINGAR FÖR ETT UTSÄDESPARTI

Evira undersöker provet från ett utsädesparti enligt internationellt godkända metoder (ISTA). Kvalitetsfordringarna för olika arter och utsädesklasser är fastslagna i JSM:s förordningar. Förordningarna grundar sig på EU:s direktiv, så det finns alltså en gemensam fastställd miniminivå för kvalitetsfordringarna för hela EU-området. De nationella kvalitetsfordringarna kan vara högre, eller beträffande bestämmningarna fastslagna delvis på nationell nivå. Kvalitetsfordringarna för spannmål, vall- och foderväxter samt olje- och fiberväxter anförs i bilagorna 8, 9 och 10 till JSM:s förordning. Ett utsädesparti kan certifieras, om det uppfyller dessa kvalitetsfordringar.

11 GARANTIBEVIS, FÖRHANDSGARANTIBEVIS OCH FÄSTANDE AV DESSA

När man fått garantibevisen, kan man fästa dem på förpackningarna när det är arbetstekniskt möjligt. Garantibevisen för redan förpackad vara är det bäst att fästa genast när man kommer åt förpackningarna. Ett allmänt förfaringssätt är att fästa garantibevisen när varan levereras ut på marknaden. När man fäster garantibevisen måste man vara synnerligen noggrann, så att inga förväxlingar kommer åt att ske. **När ett parti överlämnas till köparen, måste varje förpackning vara försedd med garantibevis.**

11.1 Förhandsgarantibevis

Med förhandsgarantibevis kan en förpackare marknadsföra ett utsädesparti före partiets grobarhet officiellt har fastställts. Om man vill marknadsföra ett utsädesparti med förhandsgarantibevis, måste ett officiellt prov av partiet sändas in till Evira. Provet måste uppfylla kvalitetsfordringarna för den aktuella utsädesklassen och arten före det villkorliga certifieringsbeslutet fattas. Före Evira trycker förhandsgarantibevis (bild 31) för partiet slutförs alla officiella laboratorieanalyser, förutom grobarhetsanalysen som blir färdig senare. Förpackaren uppger den grobarhet som antecknas i förhandsgarantibeviset samt eventuellt betningsmedel. Evira beviljar förhandsgarantibevis under förutsättning att säljaren senare underrättar den slutliga köparen om det slutliga grobarhetsresultatet eller grobarheteresultatet kan kontrolleras vid Eviras hemsidor. Om partiet marknadsförs betat, skall grobarheten för betat utsäde uppges i förhandsgarantibeviset.

11.2 Garantibevis och leverantörens garantibevis

När ett handelsparti har godkänts, förses förpackningarna med garantibevis. Förpackaren får själv trycka leverantörens garantibevis om packeriet har beviljats tillstånd till detta. Förpackaren kan också trycka leverantörens garantibevis för småförpackningar av vall- och foderväxter av certifikatutsädesklasserna EY-A och EY-B.

Outplånligt tryckta garantibevis kan användas på spannmåls-, vall- och foderväxter samt på olje- och spånadväxter.

Ett garantibevis eller leverantörens garantibevis är en rektangulär etikett, som skall t.ex. sys eller limmas fast på varje förpackning. Garantibevisets minimistorlek är 110 x 67 mm. Materialet i hängetiketter eller etiketter som sys fast skall vara tillräckligt starkt, så det inte rivs sönder när säckarna flyttas. När man använder självhäftande etiketter måste man försäkra sig om att de hålls fast på förpackningarna. I mån av möjlighet skall garantibeviset fästas så att förpackningen inte kan öppnas utan att etiketten går sönder, varvid det fungerar som förpackningens sigill. Ifall garantibevisen inte fungerar som sigill måste förpackningarna förseglas separat. Varje förpackning måste förses med ett officiellt garantibevis, förutom tidigare nämnda undantag.

Ett partis grobarhet måste alltid ha analyserats, och partiet skall uppfylla kvalitetsfordringarna i den form som det marknadsförs. Om ett parti marknadsförs betat, skall grobarheten för det betade utsädet bestämmas officiellt och uppfylla fordringarna. Härvid måste också grobarheten för det betade utsädet uppges i garantibeviset. Betningsmedlet får inte bytas ut till ett annat, med vilket grobarheten inte bestämts av Evira.

11.3 Garantibevisens färger

Stamutsäde:	vit, med en violett diagonal linje (bild 24)
Basutsäde:	vit (bild 25)
Certifikatutsäde av 1 generationen:	blå (bild 26)
Certifikatutsäde av 2, 3 och 4 generationen:	röd (bild 27)
Icke sortbetecknat kommersiellt utsäde:	brun (bild 28)
Utsädesblandningar:	grön (bild 29)
Standardutsäde:	mörkgul (bild 30)
Förhandsgarantibevis	enligt utsädesklass (bild 31)

Bild 24
Stamutsäde

Bild 25
Basutsäde

Bild 26
Certifikatutsäde av 1 generationen

Bild 27
Certifikatutsäde av 2 generationen

Bild 28

Icke sortbetecknat
kommersiellt utsäde

Bild 29

Utsädesblandning

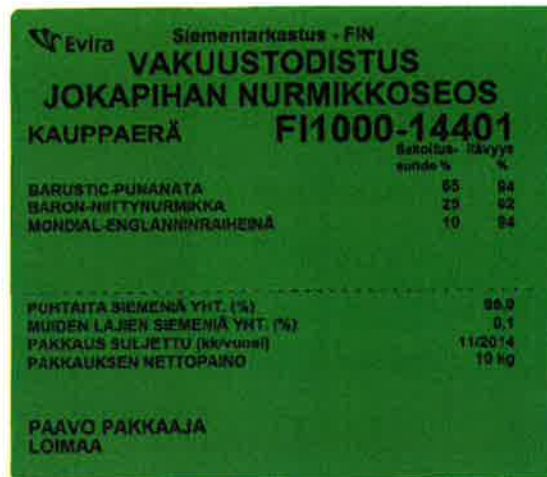

Bild 30
Standardutsäde

Bild 31
Förhandsgarantibevis

10.4 Modeller av utländska garantibevis

Garantibevisen för utländska partier är, beträffande utsädesklass och färg, likadana som för partier som producerats och certifierats i Finland. Utsädesgenerationernas antal i de olika utsädesklasserna varierar mellan olika länder. Det finns t.ex. i allmänhet endast en generation av basutsäde för spannmål, ämnad för produktion av C1-generationen. I Finland finns det tre generationer av basutsäde, och därför placeras importpartier för grundutsädesbruk utan lov av förädlaren i utsädesklass B3, ämnade för produktion av C1-generationen.

Bild 32
Tyskt garantibevis

Art: Luddvicker
Sort: Latigo
Certifikatutsäde (C)

Parti: D/BN
4127/1602 W
Provtagningsdatum:
05/2008
Produktionsland:
Frankrike (F)

Förpackningens vikt:
25 kg

Bild 33
Danskt garantibevis

Certifikatutsäde
(C)

Art: engelska
rajgras
Sort: Mathilde

Parti: DK-
08DV512

Förseglat: 1/2008
Produktionsland:
Danmark

Bruttovikt: 795 kg

Bild 34
Tyskt garantibevis

Art: vitlupin

Sort: Bardo

Utsädesklass: C1 (C)

Parti: D/BN 228-0-9072
W
Provtagning: 8/2000
Produktionsland:
Tyskland (BRD)

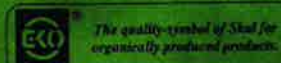
Förpackningens vikt:
25 kg

Bild 35
Tyskt eko-bevis

Saatgut aus kontrolliert
biologischem Anbau

Ökologische Landwirtschaft - EWG-Kontrollsystem
EG-Kontrollnr.: D-NW-D-054-4002-B

The quality-symbol of Seed for
organically produced products.

Bild 36
Tyskt speltgarantibevis

Art: Höstspelt
Sort: Oberkulmer Rotkorn
Utsädesklass: C1
Parti: D/HRO 2218/11177
Provtagning: 9/2008
Produktionsland: Tyskland
Vikt: 600 kg
Grobarhet: 98 %, TSP 131,1
g
Förnyad analys: 6/2009

Bild 37
Nya Zeelandska OECD-garantibevis

Höstrybs
Sort: Valo
Parti: NZ 199956449

Produktionsdistrikt i
Nya Zeeland:
BD

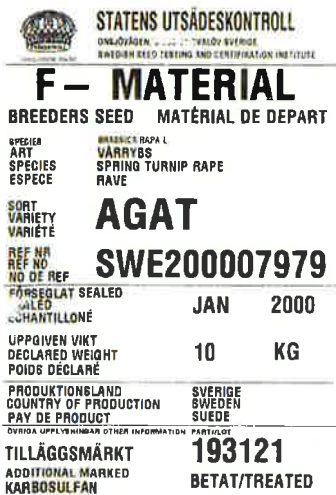
Bild 38
Belgiskt garantibevis

Certifierad
Produktionsland: Belgien
Art: Lin
Sort: Ilona R3 = C3
Bruttovikt 50 kg

Förpackningen stängd 2/1999
Parti 11083/980033-5

Bild 39
Svenskt garantibevis

F-material (JM)

Art: vårrybs
Sort: Agat

Ref. nr: SWE2000-07979
Förseglat: 1/2000

Förpackningens vikt: 10 kg

Produktionsland: Sverige

Parti: 193121

Tilläggsmärkning betat med karbosulfan (verksam substans)

Bild 40
Tjeckisk eko-garantibevis

Art: fodervicker
Sort: Ebena
Utsädesklass: C1
Parti: 7-2166-70219/01
Vikt: 50 kg
Provtagning: 2/2008

Produktionsland: Tjeckien
Bevisnummer: 71454721

PRO-BIO = Eko

Bild 41 **Bild 40**
Franskt garantibevis

Utsädesklass: C1
 (C)
 Art: Fodervicker
 Sort: Aneto
 Parti: F0511H
 211219 AJ
 Produktionsland:
 Frankrike
 Förpackning: 25 kg
 brutto
 Provtagningsdatum:
 19.08.2000

Estniskt garantibevis

Parti: EE06-
 50474
 Art: Korn
 Sort: Mercada
 Utsädesklass: C2
 Produktionsland:
 Estland
 Nettovikt: 800 kg
 Provtagning:
 4/2007

11.5 Uppgifter som skall ingå i garantibeviset

Uppgifterna som skall ingå i garantibeviset finns fastställda i JSM:s förordning om handel med utsäde.

Uppgifterna i garantibeviset varierar något beroende på utsädesklassen. I garantibevisen ges följande uppgifter:

"Utsäde certifierat i enlighet med Europeiska gemenskapens regler"

Certifieringsmyndigheten och medlemsstaten eller förkortning för dem:

1. Evira, Frökontroll - FIN
2. Art, botaniskt namn. Det botaniska namnet kan anges i förkortad form.
3. Sort, angiven åtminstone med latinska bokstäver
4. Utsädesklass
5. Antalet generationer, vilket anger hur många generationer som får framställas före certifikatutsäde av 1 generationen
6. Partiets referensnummer
7. Månad och år för försegling eller tidpunkten för senaste provtagning inför certifiering enligt modell:

"Prov taget... (mm/åå)"

8. Deklarerad netto- eller bruttovikt
9. Vid angivande av vikten på sådana partier där bekämpningsmedelspelletering, överdragningsmedel eller andra fasta tillsatser använts skall tillsatsens beskaffenhet och det uppskattade förhållandet mellan de rena frönas vikt och den sammanlagda vikten anges.
10. Produktionsland
11. När åtminstone grobarheten har analyserats på nytt anges: "Ny undersökning utförd... (mm/åå)" samt den inrättning som är ansvarig för den nya undersökningen. Uppgifterna kan fästas på det officiella garantibeviset med hjälp av en officiell självhäftande etikett.
12. Vid försäljning skall beträffande utsädespartiet anges partiets grobarhet, tusenkornsvikt och renhet. För spannmål anges i samband med renheten de främmande stråsådsarterna. Uppgifterna skall anges antingen i ett officiellt garantibevis eller i leverantörens garantibevis. Leverantörens garantibevis skall innehålla de uppgifter som upptas i handbokens punkt 10.5.5. De uppgifter som anges i leverantörens garantibevis skall grunda sig på analyser som utförts av ett frökontrolllaboratorium enligt officiella internationella metoder (ISTA).
13. Hybrider och inavlade linjer: av basutsäde, när hybriden eller den inavlade linjen har godkänts officiellt i enlighet med direktiv 70/457/EEG:

- föräldralinjens namn och den hybrid eller inavlade linje som är avsedd som föräldralinje för den slutliga sorten
 - anteckningen "föräldralinje" och om så önskas namnet på den sort som skall framställas utgående från föräldralinjen
- av basutsäde i andra fall:
- namnet på föräldralinjen för basutsädet, som kan anges i kodform
 - namnet på den sort som skall framställas utgående från föräldralinjen och anteckningen "föräldralinje"
 - av certifikatutsäde: sortens namn och uttrycket "hybrid"
14. Garantins giltighetstid kan anges eller utelämnas.
 Utsädesblandningens bruksändamål (t.ex. betesvall eller blandning för gräsmattor).
 Blandningens sammansättning: de olika arternas och sorternas namn samt procentandelar av blandningen

11.5.1 Leverantörens garantibevis (outplånligt tryckt leverantörsgarantibevis)

När en förpackare vill trycka garantibevisen själv, skall han anmäla om saken till Evira. Förpackaren måste använda en löpande nummerserie för de garantibevis som han trycker, och meddela Evira vilken nummerserie som använts för respektive parti. De uppgifter som anges i leverantörens garantibevis skall grunda sig på en analys som utförts av ett frökontrolllaboratorium enligt officiella internationella metoder (ISTA). Färgen på leverantörens garantibevis skall vara den samma som på de officiella garantibevisen. Förpackaren skickar månatligen in modellexemplar av leverantörens garantibevis för varje parti till Evira.

Förpackare kan sälja utsäde och blandningar också i småförpackningar, s.k. EY-A och EY-B småförpackningar. Förpackare själv kan trycka garantibevis.

EY A-småförpackning är en förpackning med en utsädesblandning som inte är avsedd för foderproduktion, och vars nettovikt är högst 2 kg. EY B-småförpackning innehåller certifikatutsäde, icke sortbetecknat kommersiellt utsäde eller vallfröblandning (=avsedd för foderproduktion), och nettovikten är högst 10 kg.

11.5.2 Garantibevis för utländska partier

Garantibevisen för utländska partier är vad utsädesklasserna och färgerna beträffar likadana som för partier som har producerats och certifierats i Finland. Antalet utsädesgenerationer i de olika utsädesklasserna varierar mellan länderna. Till exempel finns det för spannmål i allmänhet endast en generation av basutsäde, som är avsedd för produktion av C1-generationen. I Finland har vi tre generationer av basutsäde, och utsädesklassen för ett importparti som används som grundutsäde utan förädlarens tillstånd blir därför B3 (=avsett för produktion av C1).

12 FÖRUTSÄTTNINGAR GÄLLANDE FÖRPACKNING AV ETT UTSÄDESPARTI

Packeriets utrymmen och anläggningar skall vara sådana, att inga främmande ämnen kan blandas in vid behandlingen av varan. För att säkerställa detta skall anläggningarnas och förvaringsutrymmenas konstruktion och material vara sådana att inga frön eller orenheter blir kvar i dem i samband med behandlingen:

- Anläggningarna och utrymmena skall vara tillräckligt lätta att rengöra. Detta gäller i synnerhet tömningsfickans och transportörernas bottnar, samt silonas, lådornas och fördelarnas täthet.
- Golv, trappor och arbetsbänkar skall vara lätta att rengöra.
- För rengöringsarbetet skall det finnas tillgång till t.ex. en lantbruks- eller industridammsugare, rördammsugare eller åtminstone i större enheter ett dammutsugningssystem. Tryckluft behövs för lösgörning av damm och orenheter från maskiner, transportörer och övriga anläggningar.
- Silona skall vara tydligt numrerade och försedda med lock.
- Behandlingsutrymmenas fönster skall vara hela och inte gå att öppna utifrån, och dörrarna skall vara låsbara.

12.1 Förpackningstillstånd

Utsäde får förpackas för marknadsföring endast med stöd av tillstånd. Förpackningstillstånd kan beviljas för högst fem år i sänder. Tillståndet beviljas av Evira, som före beviljandet utreder om det finns förutsättningar för att bevilja tillståndet.

En förutsättning är att sökanden har tillgång till tillräckliga anläggningar och övrig utrustning samt yrkeskunnig personal för att framställa marknadsföringsdugliga utsädespartier.

I jord- och skogsbruksministeriets förordning finns noggrannare regler om beviljande och sökande av tillstånd, villkoren för tillstånd samt anmälningens innehåll och förfarande.

Tillståndet kan återkallas om förutsättningarna för beviljande inte längre uppfylls, om den som innehar tillståndet avsiktligt marknadsför utsäde i strid med certifieringskraven eller om den som innehar tillståndet eller någon som annars är ansvarig för packeriverksamheten har dömts till straff för en förseelse inom utsädeshandeln.

Provtagaren bör granska förpackningstillståndets giltighet via Eviras webbsidor (www.evira.fi) när han tar prov i packeriet för första gången, eller om objektet för provtagningen är en ny artgrupp.

12.2 Fordringar som ställs på packeriets verksamhet

Utsädespartierna lagras under varierande tidsperioder före och efter istandsättningen. Lagringstiden beror på produktionsmetoden. Under lagringen måste man kunna hålla partierna åtskiljda och skyddade, så att inga andra partier eller orenheter kan blandas in i dem. Detta gäller i synnerhet vara som lagras i silon och lådor. Beträffande förpackad vara är det viktigast att förpackningarna är slutna och märkta med partinumner, och att förvaringsplatsen är ren och torr. Förvaringsutrymmet bör vara tillräckligt stort. Enligt lagen om handel med utsäde är förpackaren skyldig att föra ett register över sin verksamhet, ur vilket man vid behov kan få reda på behövliga uppgifter för övervakningen. Mera information om fordringarna som ställs på ett packeri och förutsättningarna för beviljande av tillstånd finns på Eviras webbsidor www.evira.fi.

13 FAKTURERING AV PROVTAGNINGEN

En auktoriserad provtagare gör upp en faktura till Evira enligt avtalade priser (avtal om kontroller av utsädesproduktionen under utsädesproduktionsperioden). Till fakturan bifogas en fakturabilaga som uppgjorts av Evira.

Sammanställning av fakturabilaga

Provtagningens fakturabilaga uppgörs enligt det datum provet har tagits. Fakturabilagan uppgörs månatligen.

Uppgifter i fakturabilagan

Uppgifterna kommer direkt från Eviras tillämpning. Uppgifter som överförs till bilagan från Eviras tillämpning (baserat på uppgifterna i provtagningsprotokollet):

- Provtagare
- Provtagningsdatum
- Uppdragsgivare (betalare av granskningen)
- Art
- Sort
- Handelsparti
- Provets nummer
- Handelspartiets storlek (kg), kan också vara uppskattad storlek, om den slutliga kilomängden inte har anmälts
- Provet taget med automatisk provtagare
- Avgift för siloprovtagning
- Avgift på basen av handelspartiets storlek
- Grundavgift per packeribesök
- Euro totalt

Ifylls av provtagaren för kostnadsberäkningen

- Korrigerings-, kilometer (km)- och tidskolumnerna

Provtagaren

- Kontrollerar att bilagan är korrekt och gör behövliga korrigeringar i bilagan samt korrigerar bilagens summan till den rätta.
- Tillfogar körda kilometrarna och tid som åtgått per packeribesök.
- Undertecknar och daterar varje sida i bilagan.
- Lämnar in bilagan till sitt lantbruks-/hushållningssällskap eller sin kontaktperson för vidare fakturering.
- Om provtagaren är mervärdesskatteskyldig lägger han till mervärdeskatten och uppger sitt FO-nummer i fakturan.

Uppgifternas riktighet

Inspektören skall kontrollera att alla behövliga uppgifter är ifyllda i protokollet och stämmer ihop.

- Handelspartiets storlek är korrekt
- Provtagningsmetoden är korrekt
- Alla prov som tagits under ifrågavarande månad finns i bilagan

Förfrågningarna gällande fakturorna minskar när fakturabilagan är i skick. Evira önskar också att fakturorna skulle behandlas i tid.

14 PROVTAGARNA

Evira utbildar och auktoriserar en behövlig mängd provtagare för olika delar av landet. Provtagarna arbetar under tjänsteansvar. Evira beviljar provtagningsrättigheter för alla artgrupper på en gång, med undantag av utsädespotatis. Alla provtagare förutsätts delta i utbildning som arrangeras av Evira, och också i övrigt upprätthålla sina kunskaper och färdigheter.

En provtagare skall inte erhålla ekonomisk nytta eller lida skada av att godkänna eller förkasta ett utsädesparti. Om provtagaren är utsädesodlare, får han inte ta ett officiellt prov av utsädesvara som han själv odlat. En provtagare är jävig att ta prov av ett utsädesparti som odlats eller förpackats av en nära släkting. Med nära släkting avser man provtagarens barn, föräldrar, far- och morföräldrar, syskon samt deras makar och barn. Med nära släkting likställs provtagarens make/maka eller sambo, deras barn, föräldrar, far- och morföräldrar och syskon, dessas makar och barn samt provtagarens trolovade. Som nära släkting betraktas även motsvarande halvsläkting. I dylika fall skall provtagaren begära att en annan provtagare utför provtagningen. En provtagare måste utreda jäven, om han själv eller hans nära släktingar har avtalsproduktion av utsäde med uppdragsgivaren eller förpackaren. Om behov föreligger ska provtagaren jäva sig.

14.1 Provtagarens ansvar

Provtagaren ansvarar för att provet är korrekt taget med de metoder och redskap som beskrivs i denna handbok. Provtagaren ansvarar för att provet är representativt för hela utsädespartiet. Partiet måste liksom vara homogent. Provtagaren svarar även för att han inte är förhindrad att utföra sitt arbete som provtagare (se 14.3, 14.5 och 14.6). Provtagaren svarar för att provtagningsprotokollet är korrekt ifyllt och att förpackningsmärkningarna är korrekta vid tidpunkten för provtagningen. Provet bör vara förseglat, så att förpackningen inte kan öppnas utan att tydliga märken uppstår. Provtagaren ansvarar för de sigill, protokoll, provpåsar och eventuella övriga provtagningsstillbehör som överläts till honom, och för att dessa uppbevaras på ett lämpligt sätt. Provtagningsstillbehör får inte ges vidare till någon annan. Provtagaren skall vägra utföra provtagningen om förutsättningarna för provtagning inte uppfylls.

14.2 Tystnadsplikt

En provtagare är belagd med tystnadsplikt. Han får inte yppa eller dra egen nytta av sådan information som han fått som provtagare.

14.3 Auktoriserad provtagare

En auktoriserad provtagare är i regel i en övervakningsmyndighets eller en rådgivningsorganisations tjänst, eller någon annan för uppgiften lämpad person som Evira har utbildat och auktoriserat. Auktorisationen är treårig. Auktorisationen är bunden till arbetsplatsen, och upphör om personen byter arbetsplats. En auktoriserad provtagare får inte vara ägare, delägare eller en delägars familjemedlem, styrelsemedlem eller rådgivare i en utsädesaffär eller ett packeri. Han får inte heller tjänstgöra i något företag i utsädesbranschen.

Auktoriserade provtagare får ta prover av alla arter och utsädesklasser som hör till de artgrupper, för vilka man beviljats auktorisation.

14.4 ISTA-provtagare

När en utsädesaffär eller ett packeri exporterar ett utsädesparti, kan exportören behöva ett internationellt analysbevis (ISTA). Då kan provet endast tas av en provtagare, som Evira auktoriserat som ISTA-provtagare. Evira utbildar, auktoriserar och auditerar ISTA-provtagarna separat. För ISTA-auktoriserade provtagare gäller även allt det, som gäller för övriga auktoriserade provtagare (se 4.3).

14.5 Företagens provtagare

Ett företags provtagare är en lämplig person i ett utsädesföretags eller ett packeris tjänst, som Evira har utbildat och auktoriserat för uppgiften. Auktorisationen är bunden till personens arbetsplats, och upphör om personen byter arbetsplats. Auktorisationen är treårig. Ett företags provtagare får inte vara utsädesföretagets eller packeriets ägare eller dennes familjemedlem, delägare eller dennes familjemedlem, ej heller styrelsemedlem eller rådgivare.

Företagens provtagare får ta prover av alla utsädespartier om den som låter granska utsädespartiet är provtagarens arbetsgivare, och om ingenting annat avtalats mellan provtagarens arbetsgivare, den som ansöker om certifiering och Evira.

14.6 Företagens provtagare som endast tar prover av standardutsäde av grönsaksväxter och icke sortbetecknat kommersiellt utsäde

Ett företags provtagare, som endast får ta prover av standardutsäde av grönsaksväxter eller icke sortbetecknat kommersiellt utsäde ur andra artgrupper, är en lämplig person i ett utsädesföretags eller ett packeris tjänst, som Evira har utbildat och auktoriserat för uppgiften. Provtagningsrättigheterna är bundna till personens arbetsplats, och upphör om personen byter arbetsplats. Provtagaren får inte vara utsädesföretagets eller packeriets ägare eller dennes familjemedlem, delägare eller dennes familjemedlem, ej heller styrelsemedlem eller rådgivare.

14.7 Ny provtagare

Nya provtagare skall delta i en två dagar lång utbildning som arrangeras på Evira. Under utbildningsdagarna hålls ett praktiskt prov, där den nya provtagaren måste bli godkänd för att få inleda sin självständiga provtagning. Också i anslutning till den teoretiska utbildningen hålls ett prov, som provtagaren måste fullgöra före auktoriseringen.

När en ny provtagare har genomgått utbildningen, måste han ta minst fem prov tillsammans med en erfaren provtagare innan han får inleda sin självständiga provtagning. Den nya provtagaren skall själv komma överens om handledningen med en erfaren provtagare. Den erfarna provtagaren kan vara en auktoriserad provtagare eller en provtagare i Eviras tjänst. Om den erfarna provtagaren är affärens provtagare, man skall avtala saken med Evira. Den erfarna provtagaren förutsätts ha tagit prov aktivt under minst tre år innan han kan börja handleda nya provtagare i arbetet. Den erfarna provtagaren bör instruera den nya provtagaren gällande åtminstone följande saker:

- kontroll av partistorleken
- lämplig provtagningsfrekvens
- användning av provtagningsborr

- eventuell kontroll av klockan i en automatisk provtagare, kontroll av servicehäftet etc., tillsättning och förseglning av plaströret, provtagningen i praktiken
- neddelning av prov
- avvägning av neddelningsanordningen
- ifyllning av protokoll

14.8 Övervakning av provtagarna

Evira följer med provtagarnas arbete genom att hela tiden fästa uppmärksamhet vid ifyllandet av provtagningsprotokollen. Evira får även feedback av förpackarna och utsädesköparna. Dessutom auditerar Evira ISTA-provtagarna regelbundet och de övriga auktoriserade provtagarna med längre intervaller. Evira ger alltid provtagarna feedback vid behov.

Evira auditerar företagens provtagare årligen. Dessutom tar man kontrollprover av de partier, som företagens provtagare har tagit prover av. Auktoriserade provtagare tar i enlighet med särskilda anvisningar kontrollprover av minst fem procent av de partier, av vilka företagens provtagare har tagit det första provet. På kontrollproven görs grobarhets- och renhetsanalyser. Evira anvisar från vilka partier kontrollproven tas. Företagsprovtagarnas arbetsgivare står för kostnaderna som uppkommer av övervakningen. Kontrollprovtagningen gäller inte partier där det första provet har tagits med automatisk provtagare.

14.9 Om arbetssäkerheten

Provtagaren ska se till att provtagningen kan utföras på ett säkert sätt. Provtagaren är tvungen att bära med sig provtagningstillbehör såsom siloborr, neddelningsanordning och ämbar. Provtagaren ska också bära flera kilo tunga prover. Detta bör tas i beaktande när man kontrollerar provtagningsomgivningen. Man fäster även uppmärksamhet vid arbetsskyddsfaktorerna i samband med packerisynerna. Provtagarens arbetsgivare är ansvarig för provtagarens utrustning och att den uppfyller minimikraven.

Det måste finnas tillräckligt med belysning för att en tillförlitlig och trygg provtagning ska kunna utföras i packeriet. Om ingen belysning finns kan provtagaren begära att förpackaren ordnar med belysning. Provtagaren kan också använda t.ex. en pannlampa.

Provtagaren får inte gå in i packeriet oanmäld. Provtagaren bör komma ihåg att han rör sig på platser där packeripersonalen inte kan utgå ifrån att någon befinner sig. En truckförare har inte alltid sikt framåt när han transporterar stora laster. **Reflexväst bör ovillkorligen användas med tanke på arbetssäkerheten i synnerhet i packerier med trucktrafik.**

Andra beaktansvärda saker är trappornas räcken, fasta stegar och silonas lock. Säckstaplarna måste vara raka (risk för ras) och tillräckligt med utrymme ska finnas för provtagningen. Man får inte klättra på säckstaplarna. Man får inte stiga på en lastpall som lyfts upp med en truck, om den inte har godkänts för lyftande av människor. Metallådorna är hala i synnerhet på vintern, och man ska under inga omständigheter gå på lådornas kanter.

Vid provtagning från storsäckar ska man liksom vid all annan provtagning iakttä stor försiktighet. Vid provtagning från storsäckar måste man beakta att säckstaplarna kan röra på sig och falla, eftersom säckarna är hala.

- Utgångspunkten för provtagning från storsäckar är att prover ska kunna tas utan stegar eller andra förhöjningar. Om detta inte är möjligt ska provtagaren begära att packeripersonalen lyfter ner säckarna så att provtagningen kan utföras utan stegar.
- Det är absolut förbjudet att klättra på säckstaplarna. Redan om säckstaplarna står aningen snett ska provtagaren begära att säckarna lyfts ned. När väderleken växlar kan fukt från luften kondenseras på säckarnas yta och bilda rimfrost. Sådana säckstaplarna är särskilt benägna att röra på sig.
- I synnerhet staplar av storsäckar med havre kan vara instabila.
- Säckarna tillverkas av olika material och kan också därför bära sig åt på olika sätt.

Provtagaren måste kräva att minimiförutsättningarna för provtagningen uppfylls. Om alla förpackningar av ett parti inte finns tillgängliga eller om en säker provtagning inte är möjlig, ska provtagaren vägra utföra provtagningen. Provtagaren måste ha möjlighet att vid behov få en person från packeriet som medhjälpare vid provtagningen.

Övrig nödvändig skyddsutrustning är beroende på situationen varma kläder, skyddsskor, hörselskydd, andningsskydd och skyddsglasögon. Det är också alltid bra att ha telefonen med sig.

Om provtagaren råkar ut för en olycka, ett arbetsolycksfall eller en nära ögat-situation vid provtagningen önskar vi att provtagaren informerar Evira om händelsen. Väsentlig information är:

- vem
- när
- var
- noggrann beskrivning av händelsen
- orsakerna till händelserna enligt din uppfattning
- ditt förslag till hur motsvarande situationer kan förhindras

Informationen är viktig för att andra provtagare ska kunna varnas för motsvarande situationer.

BILAGA 1, Ordlista

Hybrid En sort som produceras genom korsning av inavlade föräldralinjer. När två sådana föräldralinjer korsas med varandra ökar den nedärvda olikheten plötsligt kraftigt, och som en följd av detta förbättras skördeproduktionsförmågan.

Partiprov Prov som sänds in för laboratorieanalys. Partiprovet skall vara så stort, att de nödvändiga bestämningarna vid behov kan göras två gånger.

Heterogenitetsvärde (H-värde) Variationens andel utöver den slumpmässiga variationen. Med detta värde mäts om ett parti är homogent eller ojämnt.

Växtsort Registrerad odlingsform av en växtart, vilken har uppkommit antingen genom urval eller växtförädling, och uppfyller bestämda egenskaper som åtskiljbarhet, beständighet och enhetlighet.

Fältförsöksgranskning Granskning av grundutsädets sortäkthet och sundhet som görs på Eviras försöksfält.

Samlingsprov En serie av delprover som tagits på olika ställen i partiet och förenats till ett stort prov.

Utsäde Officiellt granskat och certifierat frömateriale avsett för odling av en växtart.

Sortäkthet Provet representerar en bestämd sort, motsvarar beskrivningen av sorten och är tillräckligt enhetligt och sortrent.

Sortrepresentant Växtförädlare som utvecklat sorten, eller en annan sortägare till vilken förädlaren har överfört äganderätten till sorten.

Marknadsföring All försäljning av frövara och utbudande av frövara till försäljning som utövas av näringsidkare eller odlare på försäljningsställen, genom tidningsannonser eller ambulerande försäljning, eller användning av andra försäljningsbefrämjande metoder genom vilka man påträffar många potentiella köpare. Som marknadsföring räknas också överlåtelse av grundutsäde för avtalsproduktion.

Marknadsövervakning Övervakning av utsädesmarknaden och granskningar som utförs av därtill befullmäktigade myndigheter såsom Evira, TE-centralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter.

Delprov Litet prov, taget på ett ställe i partiet.

Förpackare Näringsidkare som utför rensning och förpackning av utsäde för försäljning, kan också vara odlare.

Certifiering Försäljningsförpackningarna i ett handelsparti av utsäde tillsluts officiellt och förses med garantibevis. Dessförinnan har utsädesodlingen granskats och ett utsädesparti har framställts av den godkända odlingens skörd. Av partiet har tagits ett officiellt prov, som vid laboratorie- och fältförsöksgranskning visat sig uppfylla kvalitetsfordringarna för ifrågavarande utsädesklass.

Granskningsbevis Analysbevis för ett granskat prov, utgett av en officiell kontrollanstalt (Evira eller en utländsk officiell kontrollanstalt).

Homogent parti Parti av någorlunda jämn kvalitet.

Leverantörsgarantibevis Etikett, som förpackaren själv kan trycka för EY-A och EY-B småförpackningar.

Garantibevis Etikett som finns på varje förpackning i ett handelsparti, av vilken det framgår partiets handelspartibeteckning, utsädesklass samt produktions- och kvalitetsuppgifter.

Övervakningsprov Prov, som myndigheterna har tagit vid övervakningen av utsädesmarknaden.

Tillsynsmyndigheter Jord- och skogsbruksministeriet, Evira, Ely-centralernas landsbygdsavdelningar och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. Tillsynsmyndigheterna kan till sin hjälp anlita

personer i landsbygdsrådgivningsorganisationers tjänst eller andra lämpliga personer. Dessa kan befullmäktigas att handha vissa myndighetsuppgifter.

Tillsynsgranskning Officiell granskning som görs av tillsynsmyndigheterna i en affär, ett packeri eller på ett gårdsbruk.

Odling Område med samma växtsort, vilket bildas av ett eller flera odlingsskiften och omfattas av en odlingsgranskning.

Officiella åtgärder Uppgifter och åtgärder som utförs av anställda vid Evira eller av personer som Evira har auktoriserat, och som görs med anledning av jord- och skogsbruksministeriets förordningar om utsädesproduktion.

BILAGA 2.

Registrering av provtagningsprotokollets uppgifter med Mobiilisiemen-programmet

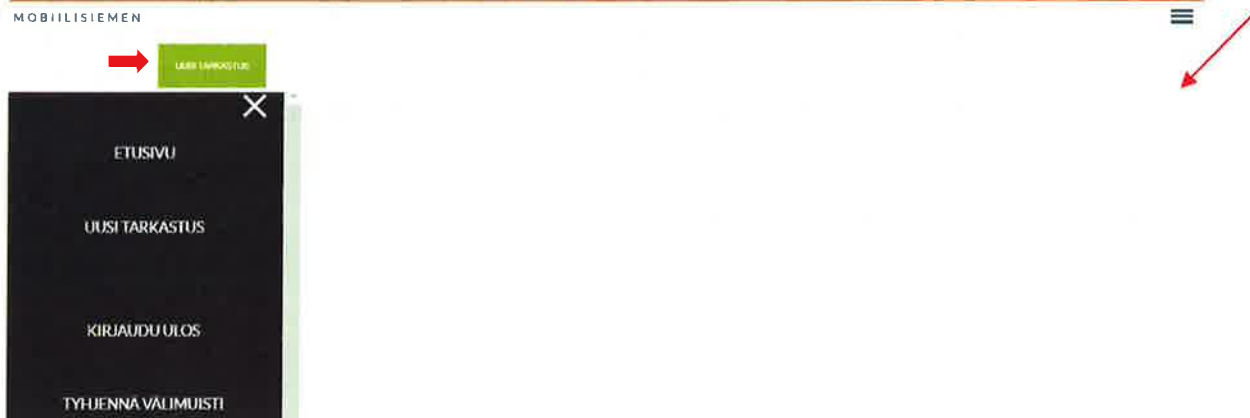
Anvisningen är avsedd som en teknisk bruksanvisning för Mobiilisiemen. Närmare förklaringar om alternativen och de olika punkterna finns i bilaga 3, Att fylla i protokoll över provtagning av utsäde.

Applikationen fungerar bäst i webbläsaren Chrome. Det lönar sig absolut att installera den för användningen av Mobiilisiemen.

- Applikationen kan användas med dator, datorplatta eller smarttelefon. Rättigheterna söks via Pääsynhallinta. Du får en separat anvisning om detta.
- Punkterna som är markerade med * är obligatoriska uppgifter, och utan att fylla i dem kommer du inte vidare. En del av fälten är sökfält. En del av fälten är listrutor, där du kan välja bland alternativ. Protokollet behöver inte sparas under registreringen utan du kan direkt gå vidare till nästa sida ända fram till avsändningen. Du kan spara modeller som du senare kan redigera. Också i modellerna måste alla obligatoriska fält vara ifyllda.
- Det lönar sig att regelbundet tömma datorns och telefonens cacheminne. Detta gör du genom att rensa webbinformationen på Historik-fliken. Via den rödmarkerade punkten töms cacheminnet i Chrome på en dator, och på en Android-telefon töms cacheminnet på motsvarande ställe (tre punkter/Historik). Det lönar sig särskilt att tömma cacheminnet när informationen eller applikationen har uppdaterats.

1. Logga in på adressen <https://mobiili.evira.fi>
2. Välj Uusi tarkastus

3. Du förflyttas till fliken Tarkastuttaja:

Skriv in uppdragsgivarens namn. Om uppdragsgivaren är ett packeri lönar det sig att skriva en parentes och packeriets signum, t.ex. (101. Välj uppdragsgivaren genom att klicka på det önskade namnet som applikationen föreslår).

4. Gå vidare till fliken Näyte

Pöytäkirja siementavaran näytteenotosta

1 Tarkastuttaja 2 **Näyte** 3 Tutkimukset 4 Kauppaerä 5 Vakuudet 6 Näytteenotto 7 Yhteenveto

Näyte

Näytettyyksi*
Valitse

Kiireellisyys
Normaal ✓ Ennakko Kiire

Eiä toimitetaan ennakkovakuuksella
Kyllä **Ei** ✓

Ennakkoiävyys peitattomana %
Ennakkoiävyys % peitattuna

Laji*
Valitse

Lajike
Valitse

Siementuokka*
Valitse

Tuotantomaa jos mtu kuin suomi
Valitse

EDULLINEN SEURAAVA TALLENNUSMALLIPOLKUN TALLENNUS

- Obs! Obligatoriska uppgifter är provtyp, art, utsädesklass.
- Förval: normalt brådskande, partiet levereras inte med förhandsgaranti, produktionsland Finland. Om partiet levereras med förhandsgaranti uppges förhandsgrobarheterna här. När arten har valts visas endast den aktuella artens sorter i listrutan. Även utsädesklasserna visas enligt arten.
- Om arten inte finns i listrutan, välj 'Laji' som art. Ifall graden av brådskande är förhand (ennakko): certifieringen görs på förhand enligt den grobarhet förpackaren uppgger, uppdragsgivaren får vid behov garantibevis med den grobarhet man uppgger, provets renhetsanalys utförs den dag provet anländer, separat avgift för brådskande behandling
 - o brådskande (kiire): analyseringen av provet inleds samma dag om provet anländer till Evira före kl. 13, provet går förbi alla köer, separat avgift för brådskande behandling (ej förhandsgrobarhet)

5. Gå vidare till fliken Tutkimukset

Tehtävät tutkimukset

Miten näyte on käsitelty

Käsittelemätön

Peittäus*

Koko erä **Osa erästä** ✓ Ei peiteta

kg

10000

Peittäusaine

Cedomon

kg

10000

Peittäusaine

Valitse

POISTA

kg

10000

Peittäusaine

Celest Tro

POISTA

USA

Siementuokkaan kuuluvat tutkimukset

Kaikki tutkimukset

Muut tutkimukset

- Hur har provet behandlats: förvalet är Obehandlat (Käsitlelemätön).
- Provets betning är en obligatorisk uppgift. Välj om man betar Hela partiet (Koko erä), En del av partiet (Osa erästä) eller Ingen betning (Ei peitata).
- Om du väljer att hela eller en del av partiet betas öppnas en lista med betningsmedel och ett kg-fält.
- Om du vill ha flera grobarhetsuppgifter för partiet (t.ex. grobarhet som obetat och som betat med två olika medel), välj att en del av partiet betas. Då kan du lägga till flera betningsmedel och/eller ange hur många kilogram som lämnas obetat. Dela kilomängden jämnt mellan de olika alternativen.
- Använd inga decimaler, utan avrunda kilomängderna. T.ex. partiets storlek 10009 kg, delning på hälften blir 5004 kg och 5005 kg. Du behöver inte anteckna separat som anmärkning att båda grobarheterna görs.
- Med knappen Lisää kan du lägga till så många fält du behöver, t.ex. två olika betningsmedel och grobarhet som obetat.
- I kg-fälten kan endast siffror sparas.

Undersökningar som beställs

- Välj alla undersökningar som hör till utsädesklassen ('Kaikki tutkimukset'), om så önskas. Detta innebär att man **alltid gör** renhets- och grobarhetsanalyser, fältförsöksgranskning och sjukdomsbestämningar enligt utsädesklassen och betningsuppgifterna (sjukdomsbestämningarna beror på en eventuell betning).
- Om **förpackaren inte vill ha** alla bestämningar som hör till utsädesklassen ska '**Kaikki tutkimukset**' inte väljas. I så fall antecknas under punkten Muut määriytykset vilka bestämningar som ska göras på provet. T.ex.
 - o Överåriga partier: grobarhet Om förpackaren förutom alla bestämningar som hör till utsädesklassen också vill ha andra bestämningar: Välj 'Kaikki tutkimukset' och anteckna under punkten 'Muut määriytykset' vilka övriga bestämningar som önskas. T.ex.
 - o fukthalt
 - o flyghavrebestämning 3 kg (fh/3 kg)
-
- Om grobarheten bestäms som obetat och betat för ett parti kan detta skrivas in i Mobilisiemen på ovanstående sätt. Partiets kilomängd (även uppskattad) delas upp tekniskt. För den obetade delen lämnas fältet för betningsmedel tomt.
- Överårighetsprover: 'Muut tutkimukset': anteckna vad som ska göras, t.ex. grobarhet
- Packeribeteckning ('Pakkaamotunnus'): ange beteckningen för det packeri som låter undersöka partiet Packeribeteckningen skapar ett protokoll för packeriet.

6. Gå vidare till fliken Kauppaerä

Pöytäkirja siementavaran näytteenotosta

1 2 3 4 5 6 7
 tarkastuslaji näyte fuilimäkel kausoera väkärlet nävmesoltra yitteeneto

Kauppaerä

Merkki* F11014RUC000000	Määrittely* Pakkaus	Kilomäärä* kg
Pakkausnumero 101	Käsittelemätön Käsitlelemätön	
Wingpackkustannus E060	Väljelmäki	Kausoera
		kg

- Obligatoriska uppgifter är handelspartibeteckningen, om partiets storlek är vägd eller uppskattad, handelspartiets storlek (kg)
- När du skriver in packeribeteckningen föreslår applikationen ett packeri, som du väljer genom att klicka. Packeriet anges alltid, också för utländska partier, eftersom provtagningsprotokollet skickas per e-post till packeriet på basis av packeribeteckningen.
- I punkten 'Lisää tarkastusnumero' lägger du till odlingsgranskningsnumret/-numren
- När du börjar skriva ett nummer föreslår applikationen odlingsgranskningsnummer (med början från de högsta numren). Du kan antingen fortsätta skriva eller välja det önskade numret. OBS! Odlingsgranskningsnumren visas inte enligt art, sort eller uppdragsgivare, så här gör applikationen ingen kontroll. Du kan inte heller veta vilka odlingar en viss uppdragsgivare har.

7. Gå vidare till fliken Vakuudet

Pöytäkirja siementavaran näytteenotosta

Vakuudet

Vakuustiedot Evirasta

Tarra

Kartonki

Riippulipuke

Ei tilata ✓

Hilataan myöhemmin

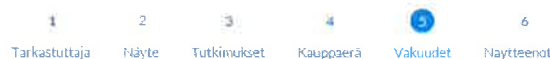
Lipukkeet painetaan itse

Asiakkaan etätulostus

Förvalet är att inga garantibevis beställs. När någonting annat väljs öppnas nya fönster, där de önskade uppgifterna kan sparas. Till exempel

Pöytäkirja siementavaran näyttee

Vakuudet

Vakuustiedot Evirasta

Tarra ✓

Kartonki ✓

Riippulipuke

Pakkauuskoko

33

Pakkauuskoko

21

Lipukkeiden lukumäärä

55

Lipukkeiden lukumäärä

22

Pöytäkirja

Bayon Universal FS 094

Pöytäkirja

Baytan I

POSTA

POSTA

USA

USA

8. Gå vidare till fliken Näytteenotto

MEN

Pöytäkirja siementavaran näytteenotosta

1 Tarkastuttaja 2 Näyte 3 Tutkimukset 4 Kauppaerä 5 Vakuudet 6 **Näytteenotto** 7 Yhteenveto

Näytteenotto

Näytteenottoaika
26.10.2016

Siliossa

kg

Laatikoissa

kg

Säkeissä

kg

Muulla, missä

missä

kg

Näytteenottolapa *

Automaatti (näytteenotto) ✓

Kaira- tai kasinäytteenotto

Siliossa kairalla

EDELLINEN

SEURAAVA

TALLENNUSMAKSUKAUS

TALLENNUS

- Provtagningsdagen är dagens datum, kan ändras vid behov. Provtagnings sättet är en obligatorisk uppgift som påverkar faktureringen. Fyll också i de övriga punkterna.

9. Gå vidare till fliken Yhteenveto

Yhteenveto

Tarkastuttaja

Asiakasnumero
00004759

Nimi
Hankkija Oy, Hyvinkään siemenkeskus
(101)

Lähtöosoite
PL 24

Toimipaikka
05801 HYVINKÄÄ

Näyte

Näytetyyppi
Virallinen näyte

Kiireellisyys
Normaali

Era toimitetaan ennakkovakuudella
Ei

Ennakoitavuus peittaamattomana %

Ennakoitavuus % peittatuna

Laji
Kaura

Lajike
Alku

Siemenluokka
C1

Tuotantomaa jos muu kuin suomi

Tehtävät tutkimukset

Miten näyte on käsitelty

kg
30000

Peittäys
Baytan Universal FS 094

Siemenluokkaan kuuluvat
määritykset
Kaikki määritykset

Muut tutkimukset
kosteus

Kauppaerä

Merkki
FH101-1600000000

Maarämenetelmä
Punnittu

Kokonaismaara kg

Luomusiemen
Ei

Merkki FI101-1600000000	Määrämenetelmä Punnittu	Kokonaismäärä kg	Tuomusiemen Ei
Pakkaustunnus 101	Erän pakkaaja Hankkija Oy 030/Hyvinkään siemenkeskus		
Viljelystarkastusnumero E0609 6033	Viljelijän nimi Tossavalinen Jarmo	Lähiosoite 63855 MARTONVAARA	Kg

Vakuudet

Tarra

Pakkauskoori	Lipukkeiden lukumäärä	Peittäusaine
33	55	-

Kartonki

Pakkauskoori	Lipukkeiden lukumäärä	Peittäusaine
21	22	-

Näytteenotto

Näytteenottopäivä
01.11.2016

Säiliössä	Laatikoissa	Säkeissä	Murualla, missä
Näytteenottotapa			

Huomautuksia

Puhtaus ensin |

LÄHETÄ ETENPÄIN

EDELLINEN

TALLENNUSALUEPILAKKI

TULLENA

- I fältet Huomautus kan du spara tilläggsuppgifter.
- I fältet Huomautus anger du om handelspartiet bildas av andra handelspartier, eller om handelspartiet har bildats genom att kombinera skörden från en utsädesodling med ett färdigt handelsparti. I detta fall registreras utsädesodlingens odlingsgranskningsnummer och kilogramm på den aktuella sidan för detta. I fältet Huomautus anges endast det använda handelspartiet och dess kilogramm.
- Med knappen 'Lähetä eteenpäin' skickar du provtagningsprotokollet per e-post till packeriets och provtagarens e-post samt till Evira.
- Om sändningen lyckas får du meddelandet 'Tarkastuksen julkaisu onnistui'.
-
- Protokollet kan inte skickas iväg om obligatoriska uppgifter saknas, och då får du inte heller meddelandet 'Julkaisu onnistui'.
- Om en obligatorisk uppgift saknas visas punkten med röd färg.
-

Pöytäkirja siementavaran näytteenotosta

1	2	3	4	5	6	7
Tarkastuttaja	Näyte	Tutkimukset	Kauppaerä	Vakuudet	Näytteenotto	Yhteenveto

Näyte

Näytetyyppi*

Valitse

Kilpailusyyt

None

Eräiden

Kite

* Pakollinen tieto.

BILAGA 3

Att fylla i protokoll (blankett eller Word-fil) över provtagning av utsäde

Om du fyller i provtagningsprotokoll för hand, ska det alltid fyllas i med bläckpenna. Om man gör ändringar i protokollet stryks punkten som ändras över en gång och den korrigerade uppgiften skrivs bredvid. Datumet och provtagarens initialer ska också fyllas i. Den ändrade punkten får inte strykas över så att den blir oläsbar, eller korrigeras med korrigeringslack eller etikett.

1. Provtagningsdag måste alltid antecknas.

2. Uppdragsgivare

Kund-/packerinumner

- Om förpackaren är uppdragsgivare, är kundnumret det samma som handelspartibeteckningens första del.
- Kundnumret kan hittas i odlingsgranskningsbeslut, analysbevis eller på fakturan som skickats från Evira, ovanför kundens namn.

Namn

- Antecknas alltid.

Näradress och postadress

- Kan lämnas tomt om provtagaren är fullständigt säker på att kundnumret och kundens namn är korrekt.

3. Prov

Officiell analys

- Officiell analys är ett prov taget för certifiering och kräver alltid en auktoriserad provtagare som också kan vara packeriets egen provtagare. Utan officiell analys kan utsäde inte marknadsföras.

Överårigt

- Överårigt är, enligt Eviras terminologi, ett sådant parti som en gång godkänts eller certifierats, men vars **grobarhet** inte längre är giltig. Det är också möjligt att kunden vill kolla grobarheten av det gamla partiet igen.
- Ett prov av ett parti som för första gången granskas officiellt anges inte som överårigt, även om skörden härstammar från ett tidigare produktionsår.
- Om partiet packas om eller används i en blandning under den följande granskningsperioden, måste ett officiellt prov för grobarhets- och fukthaltsbestämning tas av partiet.
- Om giltighetstiden anges i garantibeviset, får partiet inte marknadsföras en ny grobarhetsbestämning har gjorts och nya garantibevis har tryckt för partiet.
- Om ingen giltighetstid anges i garantibeviset behöver ingen grobarhetsbestämning göras på partiet som överårigt, men grobarhetsresultatet som uppges i garantibeviset måste vara korrekt.

Förnyad analys

- Förnyad analys är en andra analys som utförs under samma granskningsperiod, vanligtvis efter att partiet rensats på nytt.
- Ett prov för förnyad analys kan tas om den som låter granska partiet så önskar, även om partiet inte har rensats på nytt.
- **Partiets övriga identifikationsuppgifter, såsom odlingsgranskningsnummer och odlarens namn** skall man också alltid skriva på provtagningsprotokollet.
- Alla bestämmelser förutom sjukdomar och fukthalt görs alltid om. Det här bestämmer inte om partiet har blivit underkänt för fukthalt.
- Om provtagaren redogör i provtagningsprotokollet att partiet inte har bearbetats eller rensats om, kan förnyad analys endast göras för den delanalys som försakade förkastandet av partiet. **Lindringen berör endast ett förpackat parti. Alla analyser görs om för ett parti som inte är packat.**

Sot-/strimsjukanalys gjord (om förnyad)

- Sot- och/eller strimsjukanalys görs endast en gång för ett parti. Man sätter ett kryss på punkten 'Sot-/strimsjukanalys gjord (om förnyad)', om det är fråga om en förnyad analys och sjukdomsanalyser har redan gjorts.

Vägledande analys

- Prov tas av odlarna eller förpackarna själva.
- En auktoriserad provtagare kan ta ett prov för vägledande analys, men utsädet får inte marknadsföras för såningsändamål.
- Man vill t.ex. fastställa grobarheten före rensningen eller utsädet används på egen gård.

Kontrollprov

- Marknadsövervakningsprov som tas av utsädesmarknadsövervakare vid Ely-centralens landsbygdsavdelning eller av Evira.
- Genom att granska dylika prov övervakar man kvaliteten hos utsädespartierna på marknaden.

Försöksfältsprov

- Från de allra högsta utsädesklasserna tar en auktoriserad provtagare ett prov, som går till fältförsök på Eviras försöksfält som en del av den officiella granskningen. Vid den officiella granskningen sätts inget kryss i den här rutan.
- Tas av importerade partier som används som grundutsäde.
- Om importören meddelar att han får ett fältförsöksintyg från importlandets certifieringsmyndigheter, behöver inget försöksfältsprov sändas till Evira.

ISTA-prov

- Prov som tas av en ISTA-auktoriserad provtagare från ett förseglat utsädesparti.
- Avsett för ISTA:s exportintyg.

Annat, vilket?

Homogenitetsprov

- Prov om vilket man särskilt avtalar med Evira för bestämning av homogeniteten (4.8.4).

Prov för övervakning av provtagarna

- Prov som beställts av Evira för övervakning av provtagarna.
- Genom analys av proverna övervakar man kvaliteten på provtagarnas arbete.

Reklamationsprov

- Prov som tas när köparen tvivlar på produktens kvalitet.
- En officiell provtagare kan ta provet och sänder det till Evira för analys.
- Den som begär provtagningen står för analyserings- och provtagningskostnaderna.

4. Förhandsgarantibevis

- Om partiet levereras med förhandsgarantibevis, sätter man ett kryss i rutan.
- Alla andra bestämningar som kvalitetsfordringarna förutsätter för certifikatutsäde måste vara gjorda av Evira, men grobarhetsbestämningen kan ännu vara oavslutad.
- Om bestämningar för flygsot, strimsjuka eller båda görs, fördröjs givandet av förhandsgarantibevis.
- Om partiet betas med ett betningsmedel, som har effekt mot de sjukdomar för vilka obligatoriska bestämningar skall göras på sorten ifråga, behöver sjukdomsbestämningarna inte göras.
- Förhandsgarantibevis kan inte tryckas förrän de behövliga sjukdomsbestämningarna färdigställs, om sjukdomsbestämningarna inte gjorts överhuvudtaget, eller om man använt ett betningsmedel som i sorten i fråga inte har effekt på de sjukdomar, för vilka bestämningar måste göras.
- Den exakta kilomängden måste alltid uppges i provtagningsprotokollet för förhandsgarantibevis.
- Evira jämför den slutliga grobarheten med förhandsgrobarheten som uppgivits, och kontrollerar om resultatet är inom de marginaler som ISTA har gett.

- Den som låter granska partiet är förpliktigad att meddela de slutliga grobarhetsresultaten till köparen.

Förhandsgrobarhet

- Grobarhetsprocenten som trycks på garantibevisen skall uppges för obetat utsäde, när hela partiet eller en del av det levereras som obetat.
- Förhandsgrobarhetsprocenten som uppges kan vara bestämd av förpackaren, eller vid en vägledande analys som gjorts av Evira eller någon annan på ett inofficiellt prov.

Förhandsgrobarhet som betat

- Grobarhetsprocenten som trycks på garantibevisen skall uppges för betat utsäde, när hela partiet eller en del av det levereras som betat.
- Förhandsgrobarhetsprocenten som uppges för betat utsäde kan vara bestämd av förpackaren, eller vid en vägledande analys som gjorts genom provbetning av Evira eller någon annan på ett inofficiellt prov.
- ISTA:s internationella analysbevis kan också göras temporärt, d.v.s. i förskott. ISTA:s analysbevis innehåller då en text som meddelar att det är fråga om ett temporärt analysbevis, och att det slutliga beviset görs när grobarhetsbestämningen har slutförts.

5. Art

- Artens namn.
- För utländska partier används det botaniska namnet, om man inte med säkerhet vet det svensk- eller finskspråkiga namnet.

6. Sort

- Sortens namn (enligt odlingsgranskningsbeslutet).
- För utländska partier tas namnet som sådant från garantietiketten eller det utländska analysbeviset, ifall sorten inte har ett fastslaget finsk-/svenskspråkigt namn.

7. Utsädesklass

- Utsädesklassen antecknas enligt önskemål från den som låter granska partiet, men likväl högst den klass till vilken odlingen har godkänts. Den godkända utsädesklassen kontrolleras från beslutet av odlingsgranskningen.

8. Produktionsland

- Produktionslandet behöver inte antecknas, om det är fråga om inhemskt producerat utsäde.
- För utländskt utsäde är produktionslandet synnerligen viktigt, eftersom det antecknas i garantibevisen som trycks av Evira.
- Produktionslandet för ett utländskt parti hittas på förpackningens etikett.
- Den utländska etiketten i original eller som kopia sätts som bilaga till protokollet.

9. Provet behandlat. Hur?

- Här antecknar man om provet är t.ex. betat, färgat, dragerat, pelleterat eller i band.

10. Betningsmedel

- Betningsmedlets namn, när provet har tagits från ett betat parti.

11. En del av partiet levereras som betat

- Om hela partiet marknadsförs betat, sätter man ett kryss i rutan 'Hela partiet betas'.
- Om bara en del av partiet betas, sätter man ett kryss i rutan 'Del av partiet levereras som betat' och antecknar mängden och det använda betningsmedlets namn.
- Det använda betningsmedlets namn måste antecknas, eftersom det trycks på garantibeviset.
- Om man uppger att partiet säljs som betat behöver inga bestämmningar för strimsjuka och flygsot göras, såvida man använder ett betningsmedel som har effekt mot dessa.
- Partiet måste marknadsföras betat med samma medel med vilket provbetningen gjorts.

12. Analyser som skall utföras

- När ett parti på normalt sätt kommer in för en första granskning, räcker det med ett kryss i rutan 'Alla bestämmningar som hör till utsädesklassen' i protokollet. För stråsäd och andra sådana arter, med vilka man använder betningsmedel, skall man dessutom uppge vilken typ av grobarhetsbestämning som önskas.
- Om man vill att provet provbetas på Evira, kryssar man i rutan och fyller i betningsmedlets namn. Alltid när ett parti eller en del av det levereras betat och således måste uppfylla grobarhetsfordringarna som betat, måste man låta Evira göra en grobarhetsbestämning på betat utsäde, antingen genom provbetning eller på ett officiellt prov av utsäde som betats av packeriet.
- Det skulle vara bra om de partiprover som kommer in för en första granskning är obetade, eftersom det ur arbetsskyddssynvinkel är bättre att göra renhetsbestämningen på obetade prover.
- På förnyade prover görs alla andra bestämmningar förutom fukthalten och sjukdomsbestämningar. Fukthaltsbestämningen görs på nytt endast om partiet har blivit underkänt beroende på fukthalten. Från certifierade utsädespartier tas ett slumpmässigt urval fukthaltsprover som motsvarar 5 % av alla officiella prover. De slumpmässiga fukthaltsproven kostar uppdragsgivare ingenting. Fukthaltsproven är alltid avgiftsbelagda om 'Fukthalt' kryssas för i protokollet. Fukthaltsproven måste inte tas, och fukthalten bestäms inte för utsädesklasserna standardutsäde och icke sortbetecknat kommersiellt utsäde.
- För överåriga prover kryssar man för punkterna 'grobarhet' (eller grobarhet betat prov).
- Laboratorieäkteten är inte längre en bestämmning som hör till utsädesklassen för självfertila spannmålsarter, så om man vill göra bestämningen skall punkten 'Annan, vad?' kryssas för och tillägga 'äktet'.
- Ifall man av provet vill göra flyghavrebestämning för export, skall man kryssa för 'Annan, vad?' och markera i protokollet t.ex. 'flyghavre/3kg' eller FH/3kg. Provtagaren måste fråga uppdragsgivaren från vilken mängd prov flyghavrebestämningen skall göras. Mängden kan variera beroende på mottagningsland, men är vanligtvis 3 kg.

13. Handelspartibeteckning

- Partibeteckningen består av två sifferserier som åtskiljs av ett streck, t.ex. 1999 - 180021. Den första serien (1999) är packeribeteckningen, den första siffran i den andra serien (18) anger granskningsperioden (1.7.2018 - 30.6.2019) och de följande siffrorna (0021) är en packerivis numrering. Packieriet kan sätta FI-landskoden framför packeribeteckningen, t.ex. FI1999 - 180021, om packeriet vill göra så.
- Årsbeteckningen i partibeteckningen bestäms av provtagningsdagen för den första analysen, produktionsåret inverkar inte.
- Den packerivisa löpande numreringen bestäms av packeriet självt och kan även innehålla bokstäver.
- Packeribeteckningen saknas i utländska partiets handelspartibeteckning.
- **Förpackaren måste märka emballaget till varje utsädesförpackning med partibeteckningen.**
- Partibeteckningen kvarstår vid överårighetsgranskningar, årsbeteckningen får under inga omständigheter ändras.
- Om ett parti flyttas från ett packeri till ett annat och packas om, får det en ny partibeteckning. Man måste då anmäla om ompackningen på en särskild blankett (se punkt 4.6 och bilaga 6).

14. Totalmängd, väd

- Totalmängden måste alltid ovillkorligen antecknas i protokollet vid provtagning för officiell analys.
- Om partiet är förpackat eller finns i vägda lådor, kontrollerar man mängden genom att räkna förpackningarna.
- Maximistorleken för ett parti skall beaktas, och till den tillåts högst 5 %:s överskridning.
- Vid användning av betnings-, bind- och fixeringsmedel får överskridningen inte vara större än 5 % (10 000 kg \Rightarrow 10 500 kg, 30 000 kg \Rightarrow 31 500 kg = absolut maximistorlek).

- Växtförädlings- och royaltyavgifterna uppbärs på basis av mängden.
- Totalmängden måste stämma överens med förpackningsstorleken i garantibeviset och antalet förpackningar.

15. Totalmängd, uppskattat

- Om det är fråga om vara i lösvikt eller i silon uppskattas totalmängden så noggrant som möjligt. Partiet certifieras och analysbeviset överlämnas till kunden först när den slutliga mängden har verifierats.
- Om partiet är oförpackat kontrolleras mängden i förpackarens rapport eller bokföring.
- Om utsädesvaran som finns i silor eller lådor inte har gått via en våg är mängden alltid uppskattad.
- Om en del av partiet har vägts (t.ex. säckats) och en del finns ovägt i en silo, anses mängden i partiet vara uppskattad.
- Är totalmängden uppskattat eller vägd; någondera rutan måste alltid kryssas för.

16. Partiets förpackare/packeribeteckning

- Om förpackaren är den samma som uppdragsgivaren, kan man i den här punkten sätta ett likhetstecken eller anteckna "samma".
- Om uppdragsgivaren och förpackaren inte är samma, antecknas i punkten packeriets hela namn och packeribeteckning.
- Packeribeteckningen är alltid den första delen av handelspartibeteckningen, om partiet har förpackats i Finland.

17. Odlingsgranskningsnummer

- Utan en godkänd odlingsgranskning kan ett parti som odlats i Finland inte officiellt granskas, och inte heller ges ett certifieringsbeslut som berättigar till marknadsföring och inte trycks garantibevis.
- Odlingsgranskningsnumret fås från odlingsgranskningsbeslutet, som finns hos den som låtit granska odlingen. På samma gång kontrollerar man att odlingen är godkänd och minst av den utsädesklass, till vilken man vill låta granska partiet.
- Odlingsgranskningsnumret bildas enligt modellen E0000 0000, t.ex. E0222 8001. Den första delen av numret är odlingsgranskarens nummer, den första siffran i den andra delen är produktionsårets nummer och de tre sista är odlingsgranskarens personliga löpande numrering.
- Ifall skörd från flera odlingar har kombinerats i partiet, skriver man i stället för odlingsgranskningsnumret "kombinerat" och antecknar odlingsgranskningsnummer och kilomängder i punkten "anmärkningar".

18. Odlarens namn

- Odlarens namn antecknas i allmänhet i den här punkten, förutom om det är fråga om ett kombinerat parti från flera olika odlingar. I så fall antecknas odlarnas namn i punkten 'anmärkningar' (jfr punkt 17).
- Odlarens postnummer måste antecknas endast i det fall när beslutet av odlingsgranskningen inte är tillgänglig (beslutet har inte ännu gjorts) och man vet att det finns en annan odlare med samma namn.

19. Ekologiskt utsäde

- Sätt kryss i rutan, om det är fråga om ekologiskt producerat utsäde. Information om ekologiskt utsäde, som är inhemskt producerat, kontrolleras i Evira.
- Evira granskar inhemskt utsäde för godkännande som ekologiskt i samband med behandlingen och godkännandet av odlingsgranskningsprotokollet, varvid anteckningen 'EKOLOGISK ODLINGSMETOD' finns i odlingsgranskningsbeslutet.
- Uppgiften trycks på garantibeviset.
- För utländska partier granskas uppgifterna om ekologisk produktion på förpackningsetiketterna och i analysbevisen. Kopior av märkningarna bifogas protokollet.
- Om ett parti som godkänts som ekologiskt kombinerats med ett konventionellt producerat parti, godkänns partiet inte längre som ekologiskt.

20. Garantibevis beställs från Evira

- **Garantibevis levereras inte automatiskt, utan skall beställas i den här punkten.**
- Om förpackarna har lov, kan de själva trycka garantibevisen och till småförpackningar, som för vall- och foderväxter samt vallfröblandningar är högst 10 kg och för blandningar för gräsmattor högst 2 kg.
- Om förpackaren trycker garantibevisen själv, sätter man ett kryss i rutan 'Trycker etiketter själv'.
- Markera med ett kryss vilken typ av garantibevis som önskas (självhäftande, kartong eller hängetikett).
- Förpackningsstorlek och -antal måste finnas antecknade i punkt 21.
- Om garantibevisen beställs senare, anges detta med ett kryss i den rutan. Beställningen kan skjutas upp i synnerhet om det är fråga om silovara och mängden inte har kunnat bestämmas noggrant, eller om man överväger förflyttning till en lägre utsädesklass eller betning.
- Om partiet används i blandningar och inga garantibevis beställs, skall detta nämnas i punkten 'anmärkningar'.

21. Förpackningsstorlek/antal

- I den här punkten antecknas alltid förpackningarnas storlek och antal, om det inte är fråga om vara i silon eller lösvikt.
- Samma parti kan ha olika förpackningsstorlekar, och det finns därför utrymme för tre olika storlekar och deras antal. Ifall förpackningarnas bruttovikt uppges, måste detta nämnas i punkten "anmärkningar".
- Storleken och antalet är speciellt viktiga i synnerhet när garantibevisen trycks av Evira, eftersom förpackningarnas vikt (netto eller brutto) uppges i garantibeviset.
- För varje förpackningsstorlek anger man med kryss i rutan om utsädet är betat eller obetat.

22. Partiet vid provtagningstidpunkten

- Markera med ett kryss i rutan om provet finns i silor, lådor eller säckar.
- Om partiet finns på flera ställen markerar man de ställen där partiet finns och antecknar dessutom kilomängderna på resp. ställe.
- Om partiet finns på bara ett ställe räcker det med ett kryss i rutan.
- Om partiet finns någon annanstans, t.ex. i en släpvagn eller en tippficka, antecknas detta i punkten anmärkningar.
- Vid automatisk provtagning antecknas i protokollet var partiet finns vid tidpunkten då provtagaren lösgör det förseglade samlingsprovet från plaströret som kommer från provtagningsanordningen.

23. Automatisk provtagning/Borr- eller handprovtagning/Från en silo med siloborr

- Provtagaren markerar med ett kryss i rutan om det är fråga om automatisk provtagning eller borr- eller handprovtagning. Om man tar prov från en del av partiet med borr- eller handprovtagning, är hela provtagningen alltid borr- och handprovtagning.
- Kryssa för 'Från en silo med siloborr', om provet tas från en silo med siloborr. En tilläggsavgift betalas när det är frågan om siloprovtagning. Tilläggsavgift betalas också när man tar bara en del av provet från silo.

24. Analyser av potatis

- Instruktioner för hur man fyller i punkten ges separat.

25. Anmärkningar

- Alla sådana väsentliga uppgifter som inte antecknats i någon annan punkt i protokollet antecknas här.
- Om det är fråga om ett kombinerat parti, uppger man i anmärkningar odlingsgranskningsnummer, odlarnas namn och utsädesmängden odlingsvis.

E0222 8001 Odlaren Olof 11 800 kg

E0999 7099 Virtanen Ville 13 100 kg

24 900 kg

- Om man kombinerar skörd från odlingar av basutsäde eller stamutsäde, kan det kombinerade partiet godkännas högst till utsädesklass C1 (OECD Seed Schemes).

- Om provtagaren eller förpackaren har avtalat om någonting särskilt med Evira, antecknar man i anmärkningarna med vem man har diskuterat, när och vad som avtalats.
- När det är fråga om silovara antecknas silonummer, t.ex. silo 555 och 556.
- Om anteckningarna inte ryms i punkten anmärkningar, kan man bifoga ett separat papper till protokollet.
- Anteckna, om man önskar ett internationellt analysbevis för partiet (ISTA).
- Ifall uppdragsgivaren vill ha ISTA-provtagning, markeras här från hur många förpackningar provet har tagits, hur stora förpackningarna är och hurudana förpackningarna är (t.ex. en stängbar låda eller säck).
- Anteckna i anmärkningar, om man vill ha giltighetstid för garantin.

26. Todistus ruotsiksi/Intyget på finska

- Om det följer ett finskspråkigt protokoll med provet, men man önskar få analysbeviset på svenska, sätter man kryss i rutan 'Todistus ruotsiksi'.
- Om det följer ett svenskspråkigt protokoll med provet, men man önskar få analysbeviset på finska, sätter man kryss i rutan 'Intyg på finska'.
- Om man önskar få garantietiketterna på svenska (eller engelska), måste saken nämnas i punkten 'anmärkningar'.

27. Underskrifter

- Protokollet skall alltid undertecknas av provtagaren och om möjligt uppdragsgivaren eller dennes representant. Uppdragsgivarens underskrift är inte obligatorisk.
- Provtagaren antecknar också sin identifikationsnummer efter namnet.

FÖR VARJE ÖVERÄRIGT PROV (INHEMSKT ELLER UTLÄNDSKT) LIMMAR ELLER NITAR PROVTAGAREN FAST ETT GAMMALT ELLER URSPRUNGLIGT GARANTIBEVIS SOM BILAGA TILL PROTOKOLLET.

Av det självkopierande protokollet får man tre exemplar, som

1. sänds med provet till Evira (det översta)
2. blir kvar hos provtagaren
3. ges åt uppdragsgivaren.

UPPDRAGSGIVARE

Kund/förpackarens nummer 2	Namn
Näradress	Postadress

PROV

☐ Officiell analys 3	☐ Överårigt	☐ Förnyad analys (under samma period)	☐ Sot-/strimsjukanalys gjord (om förnyad)
☐ Vägbesöksanalys	☐ Kontrollprov	☐ Fältförsöksprov	☐ ISTA ☐ Annat, vilket?
☐ Partier betas med förhandsgarantibevis 4	Förhandsgrobarhet %	Förhandsgrobarhet som betat %	
Art 5	Sort 6		
Utsädesklass 7	Produktionsland, om annat än Finland 8		

ANALYSER SOM SKALL UTFÖRAS

Provet betas för? 11	Betningsmedel 9	Betningsmedel 10
☐ Hela partiet betas	☐ En del av partiet levereras som betat (för obetad del sjukanalyser):	Betningsmedel kg
☐ Alla partier som hör till utsädesmassan 12	DESSUTOM/ELLER	☐ Renhet ☐ Grobarhet, obetad prov ☐ 1 000 kornsvikt ☐ Grobarhet, betad Prov ☐ Fukthalt ☐ Annan, vad? ☐ Grobarhet, betas av Evira Medel:

HANDELSPARTI

Beteckning 13	Mängden, vägt 14	Mängden, uppskattad 15
Partiets förpackare 16	Förpackares nummer	
Ödlingsgranskningsnummer 17	☐ Ekologiskt utsäde 19	
Odlarens namn 18	Postnummer	

GARANTIBEVIS

Garantibevis beställs från Evira	☐ Självhäftig etikett 20	☐ Kartong	☐ Hängetikett	☐ Beställs senare	☐ Trycker etiketter själv
Förpackningsstorlek/antal	Förpackningsstorlek/antal	Förpackningsstorlek/antal			
☐ obetad ☐ betad 21	☐ obetad ☐ betad	☐ obetad ☐ betad			

PROVTAGNING

Partiet vid provtagningstidpunkten	☐ i sil 22	kg	☐ i lådor	kg	☐ i säckar	kg	Annanstans, var?
☐ Automatprovtagning 23	☐ Borr- eller handprovtagning	☐ Från en silo med siloborr					

ANALYSER AV POTATIS

ha 24	säckar Tillsammans	☐ Ringröta	☐ Virus
Grundutsädes klass:	☐ Utländsk	st potatisar	säckar st potatisar

ANMÄRKNINGAR

25	26
☐ Intyg på finska	

UNDERSKIFTER

Provtagare 27	Nr	Uppdragsgivare
------------------	----	----------------

BILAGA 4, Sortlista

- a) **Finlands nationella växsortlista:** lista som publiceras av växsortnämnden över de sorter, som enligt bruksvärdet konstaterats lämpliga för odling i Finland. Söka på www.evira.fi med ord växsortlista.

Växsortnämnden undersöker en sorts odlingsvärde på basis av de resultat, som fås från officiella odlingsvärdesförsök i finländska växtförhållanden, och besluter om upptagande i sortlistan.

Europeiska gemenskapens sortlista (Common EU-Catalogue of Varieties): EU:s allmänna sortlista, som finns skilt för jordbruksväxter och grönsaksväxter. Listan är en sammanställning av de nationella sortlistorna i alla EU:s medlemsländer.

<http://ec.europa.eu/food/plant/propagation/catalogues/database/public/index.cfm?event=homepage>.

I Finland får man certifiera och marknadsföra utsäde som upptagits i Finlands nationella växsortlista eller i EU:s officiella sortlista.

För sådana sorter, som inte har klarat sig i officiella försök som motsvarar finländska förhållande eller vars marknadsföring har varit ringa, kan man ge marknadsföringsbegränsningar eller – förbud.

BILAGA 5 Blandningsanmälan

BLANDNINGSANMÄLAN

Den som låter granska partiet		Kundnummer		Granskningsnummer	
Förpackare		Packeribeteckning			
Näradress		Blandningens namn			
Postnummer och -anstalt		Telefon och telefax		Handelsparti	

Grunduppgifter för partier som använts i blandningen		Mängd som använts i blandningen		Analysresultat			Beräknad andel av blandningen				
Art och sort	Handelsparti	Granskningsnr	Utf-sädesklass	Blandningsförhållande %	Använt i blandningen en kg	Grobarhet %	Grobarhet i medeltal % *)	Rena frön %	Frön av andra arter totalt %	Rena frön %	Frön av andra arter totalt %
Totalt i blandningen:											

Rena frön (%):		Partiets storlek (kg):		Ort och datum:	
Frön av andra arter (%):		Förpackningarnas antal/vikt:		Underskrift:	
				Packeriets namn och stämpel:	
Garantins sista giltighetsdag:		Beställning av garantibevis från frökontrollenheten:		Granskningsavgift (€):	
		☐ trycker garantibevisen själv ☐ dekal ☐ kartong		Datum och godkännarens underskrift:	

*) Grobarhetens medel-% beräknas sortvis, då flera partier av samma sort ingår i blandningen.

BILAGA 6 Anmälan om ompackning av ett utsädesparti

ANMÄLAN
om ompackning av ett utsädesparti

57
(35)

Datum

Dnr

UPPGIFTER OM DET NYA PARTIET

Art	Sort	Utsädesklass
Handelsparti	Partiets storlek	Ompackningen omfattar ☐ hela partiet ☐ en del av partiet
Förpackningarnas antal/vikt		
Partiet har behandlats/behandlas. Hur?		☐ iSeed ☐ Ekologiskt utsäde

GARANTIBEVIS

Garantibevisen beställs från frökontrollenheten ☐ Dekal ☐ Kartong ☐ Hängetikett ☐ Beställs senare		Leverantörens garantibevis ☐ Trycker själv
Giltighetstid för garantin ☐ Ja	Andra information i garantibevis	

FÖRPACKARE AV PARTIET SOM OMPACKAS

Namn	Packeribeteckning
Näradress	Telefon
Postnummer och -anstalt	Telefax

DEN SOM LÄTER GRANSKA PARTIET SOM OMPACKAS

Namn	Packeri- eller kontaktbeteckning
Näradress	Telefon
Postnummer och -anstalt	Telefax

URSPRUNGLIG FÖRPACKARE ELLER IMPORTÖR

Namn	Packeri- eller kontaktbeteckning
Näradress	Postnummer och -anstalt

UPPGIFTER OM DET URSPRUNGLIGA PARTIET *)

Handelsparti	Frökontrollenhetens granskningsnummer	Det inköpta partiets storlek	Utsädesklass
De inköpta förpackningarnas antal/vikt			
Partiets har behandlats/behandlas. Hur?			☐ iSeed ☐ Ekologiskt utsäde
Produktionsland (om annat än Finland)	Importland (om bekant)		
Anmärkningar			

*) Ett garantibevis för det ursprungliga partiet samt kopior av granskningsintyg och certifieringsbeslut skall bifogas anmälan.

UNDERSKRIFT

Ort och tid	Underskrift
-------------	-------------

BILAGA 7, Årlig inspektion av automatisk provtagare

Årlig inspektion av automatisk provtagare

Packeriet		Provtagare	
Datum		Rational / Kekkonen	

Provtagarens underskrift

	Kontrollerat kriterium	Godkänns		Beskrivning av problemet
		Ja	Nej	
1.	Provtagningsfrekvensen är tillräcklig (beräkning nedan, information om två partier)			
2.	Utsäde rinner inte från provtagaren mellan delproven			
3.	Provet tas från kontinuerligt rinnande utsädesflöde			
4.	Klockapparaten fungerar rätt (bör inspekteras i det här sammanhanget: om delprover borde tas t.ex. en gång per 10 minuter, kontrollera!)			
5.	Påskrifterna på provpåsen är i skick.			
6.	Provtagarens anteckningshäfte finns och anteckningar har gjorts (se nedan).			
7.	Provslangen är förseglad i övre och nedre ändan			
8.	Provtagningsfrekvensen/ klockapparatens justeringar finns i partiets sorteringsuppgifter.			
9.	Övrigt			

Provtagningsfrekvensen, kontrollerad

art	handelsparti	mängd (kg)	sorteringshastighet (kg / timme)	uppskattad sorteringstid	Enligt klockapparaten tas delprover med x minuters mellanrum.

Är mängden av delprover tillräcklig (jämför art och partistorlek)?

Minimianteckningar i provtagningshäftet för automatisk provtagare

Provtagaren antecknar i häftet: fästande av plastslang, förseglning av övre och/eller nedre ändan, kontrollering av klockapparaten, årlig inspektion gjord (= detta dokument).

Förpackaren antecknar i häftet: underhåll och reparation, rengöring av automatiska provtagaren, justering av provtagarens klockapparat per parti, ifall anteckningar inte görs i sorteringsbokföringen.

.....

När provtagaren har gjort inspektionen, returnerar provtagaren den ifyllda blanketten till adressen:

leena.pietila@evira.fi eller Evira/Leena Pietilä, PL 111, 32201 Loimaa

BILAGA 8 BESTÄMNINGAR SOM EVIRA GÖR PÅ OFFICIELLA PROVER ART- OCH UTSÄDESKLASSVIS

SPANNMÅL	art	utsädesklass	renhet	grobarhet/ betat 1)	fukthalt	1000-kv	flygsot 2)	strim- sjuka 3)	sot i havre 4)	fält- försök
	havre	PB, B1, B2, B3	x	x	x	x			x	x
		C1	x	x	x	x				x
		C2	x	x	x	x				
	korn	PB, B1, B2, B3, C1	x	x	x	x	x	x		x
		C2	x	x	x	x	x	x		
	råg	PB, B1, B2, B3	x	x	x	x				x
		C1	x	x	x	x				
	vete	PB, B1, B2, B3, C1	x	x	x	x	x			x
		C2	x	x	x	x	x			
överårighetsgranskning	alla utsädesklasser		x	x						

- Grobarheten bestäms enligt hur partiet marknadsförs. Om partiet marknadsförs såväl betat som obetat måste båda grobarheterna bestämmas -> från överåriga partier måste man ta skilda prover från betad och obetad vara inkl. fukthaltsprover, samt fylla i separata protokoll.
- Sjukdomarna undersöks endast i ett prov från varje odling. Provet kan sändas in på förhand (inofficiellt odlarprov), eller så bestäms sjukdomarna på det första officiella provet. Om uppdragsgivaren meddelar att hela partiet betas med medel som har effekt mot flygsot görs inga bestämningar ens på sjukdomskänsliga sorter.
- Sjukdomarna undersöks endast i ett prov från varje odling. Provet kan sändas in på förhand (inofficiellt odlarprov), eller så bestäms sjukdomarna på det första officiella provet. Om uppdragsgivaren meddelar att hela partiet betas med medel som har effekt mot strim-sjukan i korn görs inga bestämningar ens på sjukdomskänsliga sorter. För närvarande finns alla kornsorter i listan över sjukdomskänsliga sorter.
- Sjukdomarna undersöks endast i ett prov från varje odling. Provet kan sändas in på förhand (inofficiellt odlarprov), eller så bestäms sjukdomarna på det första officiella provet. Om uppdragsgivaren meddelar att hela partiet betas med medel som har effekt mot sot i havre görs inga bestämningar ens på sjukdomskänsliga sorter.

Vetets stinksot får inte förekomma i utsädesvara. Om det hittas förkastas alla partier som härstammar från odlingen.

VALL- OCH FODERVÄXTER	arter	utsädesklass	renhet	grobarhet	fukthalt	1000-kv	fältförsök
	gräs, klöver och övriga arter	PB, B1	x	x	x		x
		C1, C2, C3, C4	x	x	x		
		-K (icke sortbetecknat kommersiellt utsäde) 5)	x	x			
	ärt och bondeböna	PB, B1, C1,	x	x	x	x	x
		C2, C3, C4	x	x	x	x	
	kålrot	PB, B1, C1	x	x	x		x *)
	alla arter	PB, B1, C1, C2, C3, C4		x	x		
	överårighetsgranskning	-K (icke sortbetecknat kommersiellt utsäde) 5)		x			

*) Klasserna PB och B1 till fältförsök

OLJE- OCH SPÅNADSVÄXTER	arter	utsädesklass	renhet	grobarhet	fukthalt	sjukdomar	fältförsök	
	rybs, raps, sareptasenap, svartsenap, vitsenap, kummin, vallmo	PB, B1	x	x	x			x
		C1	x	x	x			
	svartsenap	-K (icke sortbetecknat kommersiellt utsäde) 5)	x	x				
	solros, hampa	PB, B1	x	x	x	x	x	
		C1	x	x	x	x		
	Lin	PB, B1, B2, B3, C1, C2	x	x	x	x **)	x	
		C3	x	x	x	x **)		
	alla arter	PB, B1, B2, B3, C1 C2, C3		x	x			
		-K (icke sortbetecknat kommersiellt utsäde) 5)		x				

5) Gäller endast vitgröe, parkgröe, nordgröe, fjällgröe, ungersk vicker, rörflen, foderlösta, getruta, vit sötväppling, bovete, tupplöver och svartsenap

***) sjukdomsbestämningarna på lin görs partivis

GRÖNSAKSVÄXTER	arter	utsädesklass	renhet	grobarhet	fältförsök
	alla, inhemska 1 granskningen	PB, B1, C1, ST	x	x	x *)
	alla arter, överåriga	PB, B1, C1, ST		x	

*) Klasserna PB och B1 till fältförsök

Renhet:

- a) Summan av antalet frön i kolumn 2 och 3 får inte överstiga maximumtalet frön i kolumn 4.
- b) Ett andra frö anses inte utgöra en orenhet, om det i ett nytt prov med samma vikt inte ingår ett enda frö av (annan) stråsåd.
- c) Av frön av andra arter får följande antal vara frön av åkerrättika och klättarter:

basutsäde
certifikatutsäde
högst 1 st./500 g
högst 3 st./500 g

I provet får det finnas bitar eller fragment av *mjöldröga (Claviceps purpurea)* i följande antal:

stråsåd, utom råghybrider
råghybrider
basutsäde högst 1 st./500 g, certifikatutsäde högst 3 st./500 g
basutsäde högst 1 st./500 g, certifikatutsäde högst 4 st./500 g (om fem bitar eller fragment av mjöldröga förekommer tas ett nytt prov med samma vikt. Om det i detta ingår högst fyra bitar eller fragment av mjöldröga, kan partiet anses uppfylla kvalitetskraven till denna del)

Sundhet:

- 1) Gäller bara utsäde som framställts i Finland
- 2) Flygsot bestäms bara i fråga om sorter som är mottagliga för sjukdomen.
0.3–0.9 % betning rekommenderas
1.0–2.9 % betning obligatorisk
≥ 3.0 % underkänns

Strimsjuka på korn bestäms i fråga om sorter som är mottagliga för sjukdomen, och om förekomsten av sjukdomsalstrare är 5 % eller större rekommenderas betning.

3) Sotsjukdomar hos havre bestäms utgående från basutsädet

< 1000 sporer / g
1000–5000 sporer / g
> 5000 sporer / g
inget att anmärka
betning rekommenderas
betning obligatorisk

Om den som låter undersöka utsädet meddelar att han betar partiet med preparat mot flygsot och strimsjuka på korn undersöks inte ens mottagliga sorter.
Om stinkot påträffas i ett utsädesparti som framställts i Finland, underkänns partiet.

Kontrollcentralen kan undersöka också andra utsädesburna sjukdomar, om det finns anledning att misstänka att sådana förekommer i utsädet.

Grobarhet:

Ett utsädesparti skall uppfylla grobarhetskravet i den form partiet marknadsförs (obetat eller betat).

*) Minimikravet för grobarhet hos sorter av naken havre är 75 %. Garantibeviset skall då uppta märkningen: "Grobarhet minst 75 %".

Äkthet:

Äktheten undersöks i huvudsak vid en odlingsgranskning och en officiell efterkontroll, och äktheten skall uppfylla kvalitetskraven för arten och utsädeskategorin i fråga. Kontrollcentralen kan också företa andra bestämmningar genom vilka äktheten konstateras, om kontrollen av sorten kräver det. Den som låter undersöka sorten betalar då kostnaderna för bestämningen.

Utsädet skall vara tillräckligt identifierbart och sortrent eller, ifall det är fråga om inavlade linjer, ha en tillräcklig identifierbarhet vad egenskaperna beträffar och sortrenhet. I fråga om utsäde av hybridsorter tillämpas bestämmelserna ovan också på komponenternas egenskaper.

Råghybrider:

Utsäde får inte certifieras som certifikatutsäde om ett officiellt taget prov av basutsäde inte vid en officiell efterkontroll har uppfyllt kvalitetskraven i fråga om identifierbarhet och sortrenhet, inberäknat föräldralinjerna och hanplantornas sterilitet.

Hybrider av havre, korn, vete, durumvete, speltvete och självpollinerande rågvete:

Äktheten hos utsäde av kategorin certifikatutsäde skall vara minst 90 procent. Detta undersöks genom officiella stickprov på en lämplig andel av proverna.

BILAGA 10 KVALITETFÖRDRINGAR PÅ UTSÄDESVARA AV VALL- OCH FODERVÄXTER

Art	Grobarhet		Renhet							Frön av andra arter högst i ett prov med en vikt som fastställs i bilaga 3 (kolumn 4)			
	Grobarhet minst (% av rena fröna)	Hårda frön högst (% av rena fröna)	Renhet (% av vikten)	Totalt	Enskild art	Agropyron repens	Alopecurus myosuroides	Melilotus spp.	Raphanus raphanistrum		Sinapis arvensis	Avena fatua, Avena ludoviciana, Avena sterilis	Cuscuta spp.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Gräsväxter:													
Rödven	75 (a)		90	2.0	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)
Brunven	75 (a)		90	2.0	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)
Storven	80 (a)		90	2.0	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)
Kryppen	75 (a)		90	2.0	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (n)
Ångskavle	70 (a)		75	2.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Knylhavre	75 (a)		90	3.0	1.0 (f)	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Plattlost	75 (a)		97	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	10 (n)
Alaskagräs	75 (a)		97	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	10 (n)
Bermudagräs	70 (a)		90	2.0	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	2
Hundäxing	80 (a)		90	1.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Rörsvingel	80 (a)		95	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Färsvingel	75 (a)		85	2.0	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Ångsvingel	80 (a)		95	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Festulolium	75 (a)		96	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Rödsvingel	75 (a)		90	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Italiensk rajgräs	75 (a)		96	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Engelsk rajgräs	80 (a)		96	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Hybridrajgräs	75 (a)		96	1.5	1.0	0.5	0.3				0	0 (j) (k)	5 (n)
Phalaris aquatica	75 (a)		96	1.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5
Flen	75 (a)		96	1.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5
Vildtimotej	80 (a)		96	1.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (k)	5
Timotej	80 (a)		96	1.5	1.0	0.3	0.3				0	0 (k)	5
Vitgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (m)
Lundgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (m)
Sengröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (m)
Ånggröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (m)
Karrgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (m)
Parkgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (m)
Nordgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (m)
Fjällgröe	75 (a)		85	2.0 (c)	1.0 (c)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	5 (m)
Gullhavre	70 (a)		75	3.0	1.0 (f)	0.3	0.3				0	0 (j) (k)	2 (m)

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Grobarhet minst (% av reana fröna)	Hårda frön högst (% av reana fröna)	Renhet (% av vikten)	Totalt	Enskild art	Agropyron repens	Alopecurus myosuroides	Melilotus spp.	Raphanus raphanistrum	Sinapis arvensis	Avena fatua, Avena ludoviciana , Avena sterilis	Cuscuta spp.	Rumex spp. utöver Rumex acetosella och Rumex mari- timus
1													
Baljväxter:													
Tupplöver	75 (a) (b)	30	95	2.5	1.0			0.3				0 (k)	5
Käringtand	75 (a) (b)	40	95	1.8 (d)	1.0 (d)			0.3				0 (l) (m)	5
Vitlupin (*)	80 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3				0 (j)	5 (n)
Blålupin (*)	75 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3				0 (j)	5 (n)
Gullupin (*)	80 (a) (b)	20	98	0.5 (e)	0.3 (e)			0.3				0 (j)	5 (n)
Humleusern	80 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Blåusern	80 (a) (b)	40	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Lusern	80 (a) (b)	40	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Esparsen	75 (a) (b)	20	95	2.5	1.0			0.3				0 (l)	5
Ärt	80 (a)		98	0.5	0.3			0.3				0 (l)	5 (n)
Aleksandrineklöver	80 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Alsikeklöver	80 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Blodklöver	75 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Rödklöver	80 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Vitklöver	80 (a) (b)	40	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Luktklöver	80 (a) (b)	20	97	1.5	1.0			0.3				0 (l) (m)	10
Bockhornsklöver	80 (a)		95	1.0	0.5			0.3				0 (l)	5
Bondböna	80 (a) (b)	5	98	0.5	0.3			0.3				0 (l)	5 (n)
Ungersk vicker	85 (a) (b)	20	98	1.0 (e)	0.5 (e)			0.3				0 (l)	5 (n)
Fodervicker	85 (a) (b)	20	98	1.0 (e)	0.5 (e)			0.3				0 (l)	5 (n)
Luddvicker	85 (a) (b)	20	98	1.0 (e)	0.5 (e)			0.3				0 (l)	5 (n)
Övriga arter:													
Kälrot	80 (a)		98	1.0	0.5				0.3			0 (l) (k)	5
Foderkål, fodermärkål	75 (a)		98	1.0	0.5				0.3			0 (l) (k)	10
Honungsfaciella	80 (a)		96	1.0	0.5				0.3			0 (l) (k)	
Oljerättika	80 (a)		97	1.0	0.5				0.3			0 (l)	5
Foderlösa	75 (a)		97	1.5	1.0	0.5	0.3					0 (l) (k)	10 (m)
Rörflen	70 (a)		96	1.5	1.0	0.3	0.3					0 (l) (k)	
Getruga	70 (a)		97	1.0	0.5	0.5	0.3					0 (l) (k)	
Vit sötväppling	60 (a)		97	1.5	1.0	0.5	0.3					0 (l) (k)	
Bovete	80 (a)		97	1.5	1.0	0.5	0.3					0 (l) (k)	

*) I lupinfrön får antalet frön av avvikande färg inte överstiga

- i bitter lupin 2 %

- i andra lupiner 1 %

Högsta tillåtna antalet frön av bitter lupin i andra sorter än bitter lupin är 2.5 %.

a) Alla färska och friska frön som inte groer efter förbehandling anses vara groende frön.

b) I fråga om arter för vilka antalet hårda frön har definierats medräknas de i grobarheten upp till det angivna högsta tillåtna fröantalet.

c) Frön av andra Poa-arter anses inte utgöra en orenhet när de utgör högst 0.8 % av utsädets vikt.

d) Frön av *Trifolium pratense* anses inte utgöra en orenhet när de utgör högst 1.0 % av utsädets vikt.

e) Frön av *Lupinus albus*, *Lupinus angustifolius*, *Lupinus luteus*, *Pisum sativum*, *Vicia faba* spp, *Vicia pannonica*, *Vicia sativa* och *Vicia villosa* anses inte utgöra orenheter när de utgör högst 0.5 % av utsädets vikt i andra motsvarande arter.

f) Det högsta tillåtna procenttalet frön av en enskild art tillämpas inte på frön av *Poa* spp.

i) Antalet frön av *Avena fatua*, *Avena ludoviciana* och *Avena sterilis* behöver inte bestämmas om det inte misstänks att villkoren i kolumn 12 inte uppfylls.

j) Antalet frön av *Cuscuta* spp. behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att villkoren i kolumn 13 inte uppfylls.

k) Ett frö av *Cuscuta* spp. i ett prov med fastställd vikt anses inte utgöra en orenhet, när frön av *Cuscuta* spp. inte ingår i ett annat prov med samma vikt.

l) Prov som tas för bestämning av antalet frön av *Cuscuta* spp. skall vara av dubbel vikt jämfört med den provvikt som anges i bilaga 3 punkt 4.

m) Ett frö av *Cuscuta* spp. i ett prov med fastställd vikt anses inte utgöra en orenhet, när frön av *Cuscuta* spp. inte ingår i ett annat prov med den dubbla vikten.

n) Antalet frön av *Rumex* spp. utöver *Rumex acetosella* och *Rumex maritimus* behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att villkoren i kolumn 14 inte uppfylls.

1. Skadegörare som försämrar utsädets användbarhet skall hållas på låg nivå.

2. Fukthalten bestäms i fråga om basutsäde och certifikatutsäde. Den får vara 17 % för ärt och bondböna och 14 % för gräsväxter, vallbaljväxter och andra arter.

BASUTSÄDE

De villkor som i denna bilaga fastställs för certifikatutsäde tillämpas på basutsäde med beaktande av följande bestämmelser:

1. Äkthet

Utsädet skall i tillräcklig utsträckning kunna identifieras såsom tillhörande en viss sort och det skall vara tillräckligt rent. Minimisortrenheten skall främst undersökas vid en odlingsgranskning som förrättas i enlighet med villkoren i bilaga 1.

Åkerärt, bondböna, foderkål, fodermärgkål, kålrot och apomiktiska sorter av ängsgröe 99.7 %.

2. Utsädet skall uppfylla följande krav och övriga villkor som anges i tabell 2:

Art	Högsta innehåll av frön av andra arter						
	Sammanlagt (% av vikten)	Antal i ett prov med fastställd vikt (bilaga 3 kolumn 4)					
		Enskild art	<i>Rumex spp.</i> utöver <i>R. acetosella</i> och <i>R. maritimus</i>	<i>Agropyron repens</i>	<i>Alopecurus myosuroides</i>	<i>Melilotus spp.</i>	Övriga villkor eller krav
1	2	3	4	5	6	7	8
<u>Gräsväxter:</u>							
Brunven	0.3	20	1	1	1		(j)
Storven	0.3	20	1	1	1		(j)
Rödven	0.3	20	1	1	1		(j)
Krypven	0.3	20	1	1	1		(j)
Ängskavle	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Knylhavre	0.3	20 (a)	2	5	5		(i) (j)
Plattlosta	0.4	20	5	5	5		(j)
Alaskagräs	0.4	20	5	5	5		(j)
Bermudagräs	0.3	20 (a)	1	1	1		(j)
Hundäxing	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Rörsvingel	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Fårsvingel	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Ängssvingel	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Rödsvingel	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
x Festulolium	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Italienskt rajgräs	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Engelskt rajgräs	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Hybridrajgräs	0.3	20 (a)	2	5	5		(j)
Phalaris aquatica	0.3	20	2	5	5		(j)
Vildtimotej	0.3	20	2	1	1		(j)
Timotej	0.3	20	2	1	1		(j)
Vitgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(j)
Lundgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Sengröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Ängsgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Kärrgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(f) (j)
Fjällgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(j)
Parkgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(j)
Nordgröe	0.3	20 (b)	1	1	1		(j)
Gullhavre	0.3	20 (c)	1	1	1		(i) (j)
<u>Baljväxter:</u>							
Tuppklöver	0.3	20	2			0 (e)	(j)
Käringtand	0.3	20	3			0 (e)	(g) (j)
Vitlupin	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Blålupin	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Gullupin	0.3	20	2			0 (d)	(h) (k)
Humlelusern	0.3	20	5			0 (e)	(j)
Blålusern	0.3	20	3			0 (e)	(j)

	2	3	4	5	6	7	8
Lusern	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Esparsett	0.3	20	2			0 (d)	
Åkerärt	0.3	20	2			0 (d)	
Alexandrinerklöver	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Alsikeklöver	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Blodklöver	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Rödklöver	0.3	20	5			0 (e)	(j)
Vitklöver	0.3	20	5			0 (e)	(j)
Luktklöver	0.3	20	3			0 (e)	(j)
Bockhornsklöver	0.3	20	2			0 (d)	
Bondböna	0.3	20	2			0 (d)	
Ungersk vicker	0.3	20	2			0 (d)	(h)
Fodervicker	0.3	20	2			0 (d)	(h)
Luddvicker	0.3	20	2			0 (d)	(h)
<u>Övriga arter:</u>							
Kålrot	0.3	20	2				(j)
Foderkål, fodermärgkål	0.3	20	3				(j)
Honungsfacelia	0.3	20					
Oljerättika	0.3	20	2				
Foderlosta	0.4	20	5	5	5		(j)
Rörflen	0.3	20	2	5	5		(j)
Getruta	0.3	20	5			0 (e)	(j)
Vit sötväppling	0.3	20	5			0 (e)	(j)

- a) Högsta tillåtna antalet frön av *Poa* spp. är 80 stycken.
- b) Villkoret i kolumn 3 tillämpas inte på frön av *Poa* spp. Högsta tillåtna antal frön av andra arter av *Poa* spp. än den som skall undersökas är 1 frö/prov om 500 frön.
- c) Högsta tillåtna antal frön av *Poa* spp. är 20 stycken.
- d) Antalet frön av *Melilotus* spp. behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att villkoren i kolumn 7 inte uppfylls.
- e) Ett frö av *Melilotus* spp. i ett prov med fastställd vikt anses inte utgöra en orenhet, när inget frö av *Melilotus* spp. förekommer i ett prov med dubbla fastställda vikten.
- f) Villkor c i tabell 1 tillämpas inte.
- g) Villkor d i tabell 1 tillämpas inte.
- h) Villkor e i tabell 1 tillämpas inte.
- i) Villkor f i tabell 1 tillämpas inte.
- j) Villkoren k och m i tabell 1 tillämpas inte.
- k) Högsta tillåtna antal frön av bitter lupin är 1.0 % i andra sorter än bitter lupin.

ICKE SORTBETECKNAT KOMMERSIELLT UTSÄDE

Villkoren för certifikatutsäde i denna bilaga tillämpas på icke sortbetecknat kommersiellt utsäde med avseende på renhet och sundhet, med beaktande av följande bestämmelser:

1. 1 % läggs till viktprocenterna i kolumn 5 och 6 i tabell 1 i denna bilaga.
2. I fråga om frön av *Poa annua* anses ett innehåll om högst 10 % av utsädets vikt av andra *Poa*-arter inte utgöra en orenhet.
3. I fråga om frön av *Poa* spp. anses ett innehåll om högst 3 % av utsädets vikt av andra *Poa*-arter än *Poa annua* inte utgöra en orenhet.

4. Högst 1 % frön av *Melilotus* spp. av vikten hos frön av tuppklöver anses inte utgöra en orenhet.
5. Villkor d i tabell 1 i denna bilaga tillämpas inte i fråga om *Lotus corniculatus*.
6. Frön av *Vicia villosa* och av motsvarande odlade arter anses inte utgöra en orenhet i *Vicia pannonica*, när de utgör högst 6 % av utsädet's vikt.
7. Renheten hos *Vicia pannonica* skall utgöra åtminstone 97 % av vikten.

BILAGA 11 KVALITETSFORDRINGAR PÅ UTSÄDESVARA AV OLJE- OCH SPÅNADSVÄXTER

Art	Renhet		Frön av andra arter högst i ett prov med den vikt som bestäms i bilaga 3 (kolumn 4 från av andra arter)							
	Grobarhet minst (% av de rena fröna)	Renhet (% av vikten)	Frön av andra arter högst (% av vikten)	Andra arter (a)	<i>Avena fatua</i> , <i>Avena ludoviciana</i> , <i>Avena sterilis</i>	<i>Cuscuta</i> spp.	<i>Raphanus raphanistrum</i>	<i>Rumex</i> -arter, förutom <i>Rumex acetosella</i>	<i>Alopecurus myosuroides</i>	<i>Lolium remotum</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Rybs, raps, sareptasenap, svartsenap:										
- basutsäde	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	2		
- certifikatutsäde	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	5		
Hampa	75	98	-	30 (e) (b)	0	0 (c)				
Kummin	70	97	-	25 (b)	0	0 (c) (d)	10		3	
Solros	85	98	-	5	0	0 (c)				
Lin										
- spånadslin	92	99	-	15	0	0 (c) (d)			4	2
- oljelin	85	99	-	15	0	0 (c) (d)			4	2
Vallmo	80	98	-	25 (b)	0	0 (c) (d)				
Vitsenap										
- basutsäde	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	2		
- certifikatutsäde	85	98	0.3	-	0	0 (c) (d)	10	5		
Jordnöt	70	99	-	5	0	0 (c)				
Safflor	75	98	-	5 (e)	0					
Soja	80	98	-	5	0	0 (c)				
Bomull	80	98	-	15	0	0 (c)				

a) De maximala frön som anges i kolumn 5 innehåller också frön av arter som avses i kolumnerna 6–11.

b) Antalet frön av andra arter behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att villkoren i kolumn 5 inte uppfylls.

c) Antalet frön av *Cuscuta* spp. behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att villkoren i kolumn 7 inte uppfylls.

d) Ett frö av *Cuscuta* spp. i ett prov med fastställd vikt anses inte utgöra en orenhet, om ett andra prov med samma vikt är fritt från frön av *Cuscuta* spp.

e) Utsädet får inte innehålla frön av *Orobancha* spp; ett frö av *Orobancha* spp. i ett prov om 100 gram anses dock inte utgöra en orenhet, om ett andra prov om 200 gram är fritt från *Orobancha*

FUKTHALT

Fukthalten får vara högst följande:

Rybs, raps, senap	10 %
Lin	10 %
Kummin	12 %
Andra arter	10 %

5. SUNDHET

Sjukdomar som försämrar utsädets användbarhet skall hållas på låg nivå.

Utsädet skall uppfylla särskilt följande krav och villkor:

Tabell 2

Art	Sjukdomar			Högsta antalet av sklerotier eller fragment av sklerotier av bomullsmögel (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>) (bilaga 3, kolumn 4 frön av andra arter)
	Högsta innehåll av frön infekterade med sjukdomar, % högst (kolumnen sammanlagt)			
	<i>Botrytis</i> spp.	<i>Alternaria</i> spp., <i>Ascochyta linicola</i> (<i>Phoma linicola</i>), <i>Collectotrichum lini</i> , <i>Fusarium</i> spp	<i>Platyedric Gossypiella</i>	
1	2	3	4	5
Rybs				5 (b)
Raps				10 (b)
Hampa	5			
Solros	5			10 (b)
Lin	5	5 (a)		
Vitsenap				5 (b)
Bomull			1	

a) Antalet frön infekterade med *Ascochyta linicola* (syn. *Phoma linicola*) får vara högst 1 %.

b) Innehållet av sklerotier eller fragment av sklerotier av bomullsmögel behöver inte bestämmas, om det inte misstänks att antalet i kolumn 5 överskrids.

Sojaböna:

Det högsta antalet delprover som är infekterade med *Pseudomonas syringae* pv. *glysinea* i ett partiprover om minst 5 000 frön som delats in i 5 delprov får vara högst 4. Om förekomst konstateras i fem delprov kan man genom biokemisk bestämning konstatera de misstänkta förekomsterna i varje delprov. Det största antalet frön som infekterats med *Diaporthe phaselurum* får vara högst 15 %. Viktprocenten orenheter bestämd enligt nuvarande internationella praxis får vara högst 0,3.

ICKE SORTBETEKNAT KOMMERSIELLT UTSÄDE

Kraven i bilaga 2 tillämpas på icke sortbetecknat kommersiellt utsäde, fränsett punkten äkthet och fukthalt.

BILAGA 12 Eviras telefonkatalog

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
PL 111 (Tampereentie 51)
32201 Loimaa
p. 029 530 0400 (växel), f. 029 530 5317

VÄXTPRODUKTIONSKEDJAN		
.....	direktör Matti Puolimatka	040 762 5126
.....	sekreterare Sinikka Lehti	040 843 2814
ENHETEN FÖR FRÖKONTROLL	enhetschef Hanna Kortemaa	040 833 2486
CERTIFIERINGS- OCH ÖVERVAKNING		
Sektionschef	sektionschef Ritva Vallivaara-Pasto	040 833 2482
Förpackningstillstånd	inspektör Juha Rantamäki	040 551 8412
Kontrollbevis, beslut för certifiering	byråsekreterare Tarja Korpela	040 489 3303
Garantibevis, utsädesblandningar	inspektör Olli Väsentänen	040 573 1489
.....	byråsekreterare Tuula Leino	040 489 3304
Odlingskontroll och provtagning	överinspektör Leena Pietilä	040 833 2481
Odlingsgranskningar	inspektör Andreas Heikkilä	050 570 2890
.....	byråsekreterare Tuula Niemi	040 489 3305
Provtagningsfakturerering	byråsekreterare Päivi Paju	040 489 3307
Provtagning av utsäde, importbevis	inspektör Antti Pasto	040 833 2483
.....	inspektör Matti Jokela (Oulu).....	040 587 6635
.....	överinspektör Ismo Koskinen (Oulu)	040 580 6634
Sortäktthet och sortprovning (DUS)	överinspektör Kaarina Paavilainen	040 833 2480
.....	överinspektör Sami Markkanen	040 829 4543
.....	inspektör Taija Rantanen	040 829 4539
.....	inspektör Soile Alander	040 575 5192
.....	inspektör Leena Kankaanpää	040 829 4173
Fältnästare	inspektör Timo Salonen	040 833 2487
.....	överinspektör Tarja Hietaranta	050 344 3748
Sortlistor och rätt till växtföräldning	inspektör Terhi Puisto	050 562 6054
Marknadsbevakning	inspektör Juha Rantamäki	040 551 8412
Kontroll enligt flygshavrelag	inspektör Juha Rantamäki	040 551 8412
ENHETEN FÖR VÄXTANALYTIK	direktör Mirja Kartio (Helsinki)	040 534 5510
Frösektionen		
Chef, potatisanalyser	sektionschef Hanna Ranta	0400 272 041
Utsädesanalyser	specialforskare Jaana Laurila	040 521 4761
Registrering av prov	laborant Tuija Vihervirta	040 192 0040
Renhetslaboratoriet	laboratorieingenjör Heli Saario-Poikulainen	040 489 3310
.....	laboratoriemästare Heli Haavisto	
.....	laborant Anja Lehtimäki	
Fukhaltslaboratoriet	laborant Johanna Räsänen	050 361 0843
Grobarhetslaboratoriet	laborant Anu Laakso	050 405 8524
.....	laborant Johanna Liinaharja-Poutanen (små fröer).....	040 489 3313
.....	laboratoriemästare Ari Mikkilä (sträsäd, stora fröer).....	040 489 3312
.....	laborant Minna Räsänen	
.....	laborant Helena Helander	
Potatis- och sundhetslaboratoriet	laboratoriemästare Anne Prusila	040 524 0710
.....	laborant Outi Virta	
.....	laborant Sinikka Kurri	040 489 3311
.....	laborant Erja Vaahto	
Förbehandling av utsädespotatis	laborant Jenni Laaksonen	040 829 4532
Mottagning av prover	expeditionsvakt	040 833 2488

Uleåborg

Postadress: Elektriikkatie 3, 90590 Uleåborg, Besöksadress: Elektriikkatie 5, 90590 Uleåborg
tfn 029 530 4924, tfn 029 530 0400 (växel), fax 029 530 4915

BESTÄLLNING AV GARANTIBEVIS: vakuus@evira.fi

IMPORT : kylvosiementuonti@evira.fi

BEGÄRAN FÖR ODLINGSGRANSKNING: vijelystarkastus@evira.fi

REGISTRERING AV PROV: siemenkirjaamo.loimaa@evira.fi

VÄXTSORTER: pvr@evira.fi

